

פ ר ו ט ו ק ו ל

ישיבה י"ח/של"ו של הממשלה
י' בטבת תשל"ו - 14.12.75

נכחו חברים: י. רבין - יו"ר, א. אוזן, י. בורג, ח. בר-לב, מ. ברעם,
י. גלילי, ג. האוזנר, ש. הלל, ז. המר, א. ידלין, ג. יעקבי,
א. עופר, י. רבינוביץ, ש. רוזן, י. רפאל, ו. שם-טוב

נעדרו חברים: י. אלון (בחופשה), ש. פרס (בחול), ח.י. צדוק (בחול)
מ. קול (בחול)

מ. זנבר	- נגיד בנק ישראל
ג. אבנר	- מזכיר הממשלה
א. בן-זאב	- משרד האוצר
מ. ברונו	- משרד האוצר
א. גפני	- המנהל הכללי, משרד האוצר
א. דברת	- משרד האוצר
ב. ויין	- משרד האוצר
ש. לנדאו	- הרשות לתכנון כלכלי
א. מזרחי	- לשכת ראש הממשלה
י. ניצן	- נציב שירות המדינה
מ. נוידרפר	- משרד האוצר
ע. ערן	- המנהל הכללי, משרד ראש הממשלה
תא"ל א. פורן	- מזכיר צבאי לראש הממשלה
מ. פלבר	- משרד האוצר
ש. שירן	- משרד האוצר
ח. שטסל	- החשב הכללי
א. שפר	- בנק ישראל
מ. דיין	- לשכת שר האוצר

סדר-היום: 274. ש א ל ו ת
275. עניינים מדיניים
276. המדיניות הכלכלית-חברתית לשנים הקרובות
והצעת תקציב המדינה לשנת 1976
277. מכירת נשק
278. מכירת נשק
279. איכות הסביבה בישראל, 1974 - דו"ח שנתי מס. 2

274. ש א ל ו ת

חשד ג. האונזר:

יש לי שאילתה לראש הממשלה. ב-8 בדצמבר שלח ראש הממשלה מכתב אל חברי הממשלה. המכתב הגיע אלי בזמן שלא הייתי פה אלא בשליחות בבריטניה.

והנה יש לי שאילתה:

במכתבך אל חברי הממשלה מיום 5 בדצמבר 1975 הבאת לידיעתנו את הסיכום, על פיו עזבו המתנחלים את סבסטיה וגרעין אלון-מורה והועברו למחנה צבאי באזור.

בהערכת סיכום זה נאמר במכתב האמור, בין השאר, כי "בכך קויימה המדיניות של הממשלה".

לא ידוע לי על מדיניות שלפיה מתנחלים במקום שלא אושר לכך יועברו למחנה צבאי בסמוך והצבא ידאג לתעסוקתם. הנני מבקש - גם לשם הבהרת הנושא וגם למניעת אי-הבנות לגבי קו הממשלה בנושא רגיש זה - להשיבני באיזו מדיניות מדובר.

אוסיף, כי לפני שיצאתי בשבוע שעבר בשליחותי דיברתי עם ראש הממשלה ונאמר לי שהטיפול בנושא סבסטיה יהיה טיפול רגיל.

ראש הממשלה י. רבין:

אמרתי שזה יהיה על בסיס מדיניות הממשלה.

השר ג. האוזנר:

הצבעתי על-כך שבינתיים נוצרות עובדות בשטח. משהייתי בחוץ-לארץ ועיינתי בעתונות רצינית המתפרסמת שם, הקו של הפרסומים שם היה שהורדנו את מתנחלי סבסטיה מפני שהיו הפגנות בשכם.

ראש הממשלה י. רבין:

האם יש עוד שאלות בענין סבסטיה?

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

יש לי שתי שאלות. שאלתה אחת היא לראש הממשלה. אני בהחלט מבין את הפתרון המעשי, כפי שהוא הסתכם בנסיבות שנוצרו. אבל אני מוכרח לומר שבתום הישיבה ביום א', היתה לי הרגשה שמה שנעשה בפועל אינו עקבי עם ההחלטה. אין אני בא לבקר את עצם ההחלטה. אני חושב כי בנסיבות שנוצרו זהו הפתרון. השאלה היא: האם, לאחר שהתברר שזוהי החמונה בשטח, לא היה מקום לכנס את הממשלה ביום שני בבוקר ובאותה ישיבה לתאר את המצב, לקבל החלטה ולפעול?

השאלה השניה שלי היא לשר הבטחון, אבל הוא איננו

פה.

ראש הממשלה י. רבין:

אני ממלא מקומו.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

ושוב מבלי לדעת הייתי רוצה להבין: מה קרה שבכל-אופן צה"ל לא הצליח למנוע הגעת המתנחלים לאזור סבסטיה? קשה לי מאוד לתאר שמכחינה טכנית לא ניתן הדבר הזה לכיצוע, אם כי חסמו דרכים.

ראש הממשלה י. רבין:

ניתנה הוראה למנוע את בואם למקום.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

אבל ההוראה לא השיגה את מטרתה.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

האם מוכן ראש הממשלה לשקול דיון בהקדם - ולא לדחותו לחודשים - על מדיניות הממשלה בנוגע להתנחלויות ביהודה ובשומרון? אני מתכוון נאמר לדיון שיתקיים תוך שבועיים.

שר השיכון א. עופר:

קודם-כל אני יודע משום-מה אנחנו נכנסים למלכודת ומדברים על מתנחלים בשעה שזוהי הפגנה פוליטית ואין שם מתנחלים. אם הם היו מתנחלים, יש להם איפה להתיישב. זהו גוף פוליטי.

שר הפנים י. בורג:

זהו סימפוזיון?

ראש הממשלה י. רבין:

אין זו שאלתה. אין היום דיון בנושא זה.

שר השיכון א. עופר:

אני רואה סכנה.

ראש הממשלה י. רבין:

אני מבקש לא להכנס לדיון בנושא. מהי השאלתה?

שר השיכון א. עופר:

אני מבקש לדעת: האם במחנה הצבא נוצרת התנחלות או אם לצבא יהיה חלק במאבקים פוליטיים?

שר הפנים י. בורג:

האם אין ראש הממשלה חושב, שאחרי מספר גילויים, כולל הבחירות במיגזר הערבי, מן הראוי שבממשלה או בפורום קטן יותר יקויים דיון על קווי המדיניות בנושא?

אני מוכן לקבל איזו תשובה כעבור שבוע, אבל רציתי רק להעלות את הנושא.

ראש הממשלה י. רבין:

לגבי השאלתה של השר האוזנר: אני חושב שבישיבת הממשלה ביום א' שעבר אמרתי לפחות בדברי - ולא היה זה מקרה שחשד צדוק התייחס לדברי - לפני ההצבעה שאני מפריד בין שני נושאים: נושא ראשון שמירת העקרון שלא תהיה התנחלות - לא התמקמות אלא התנחלות - אלא על פי החלטות הממשלה. הנושא השני: אני רוצה שיהיה ברור, שאני רוצה לשמור חופש בפעילות לקיים את המדיניות הזאת לפני ההחלטה על שימוש בכוח. אני אומר שזה בדיוק היה הניסוח, אבל לא היה זה מקרה שחשד צדוק תיכף קם ואמר, בעצם רצה להציע שיהיה קודם פיגוי ואחרי-כן יהיה דיון בנושא. הצעתו של השר צדוק לא הועמדה להצבעה. אני בכוונה אמרתי את דברי לפני ההצבעה, כדי שלא תהיינה אי-הבנות.

לכן אם אתה שואל, איזו מדיניות נתקימה, נתקימה המדיניות שאין התנחלות אלא על פי החלטות הממשלה.

זה גם מצא את ביטוי ופה גם תשובה לשר עופר. ישנה הוראה של שר הבטחון. מאחר שאני מיום ששי ממלא-מקום שר הבטחון קראתי לרמטכ"ל, לאלוף הפיקוד ולנצר והודעתי להם דברים ברורים: האנשים נמצאים בבסיס זמני וזה צריך לבוא לידי ביטוי. הצבא מספק להם מגורים, אולם אין מקימים שום

דבר במקום פרט לדבר של שהייה זמנית במחנה. יחד עם זה, כדי שהצבא לא יעסוק בהאכלתם לחם חסד - זה כלול בסיכום, ולא במקרה - הם יועסקו בעבודות צה"ל.

אשר לשאילתה של השר בר-לב: לא חשבתי שכדאי לסחוב את העניין יותר לדיון נוסף שיימשך שעות. חשבתי שכדאי לגמור את העניין מהר.

אשר לשאילתה השניה של השר בר-לב: ניתנה הוראה לצבא לחסום את הדרכים. היתה רק מיגבלה ברורה אחת לצבא: לא לפתוח באש במחסומים. והא ראייה שעל אף מחסומי הצבא פרצו חלק במחסומים. זוהי עובדה. לא בדקתי ואיני יכול לתת תשובה איך זה קרה בדיוק שפרצו מחסום. אבל היתה הוראה. ההוראה לא בוצעה, כי עובדה היא שהיתה פריצה של סמיטריילר או של שני סמי טריילרים עם ציוד כבד יותר.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

פרט לפתיחה באש האם מישחו נעצר, האם איזו משאית

נעצרה? האם מישחו נידון?

ראש הממשלה י. רבין:

על כך אתן לך תשובה בשבוע הבא.

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

היועץ המשפטי אמר שיהיו מעצרים.

ראש הממשלה י. רבין :

במערכת היחסים בין הממשלה לבין היועץ המשפטי לממשלה אין היועץ המשפטי מקבל הוראות מהממשלה.

השר ג. האוזנר :

אין הוא צריך לקבל הוראות.

שר החינוך והתרבות א. ידלין :

הוא הודיע שיפעל, ואיש לא התנגד לכך.

ראש הממשלה י. רבין :

הוא אמר את דבריו, והממשלה אינה מתערבת.

לגבי שאלת השר בורג, אני מציע שנשקול מה יהיה הפורום שבו נקיים את הדיון. אני מציע לא להגדיר את זה במסגרת דיון על תוצאות הבחירות בנצרות אלא לעשות איוו שהיא הערכה מחודשת מה קורה בתחום מערכת היחסים בתוך המדינה. מאחר שהיתה לי שיחה גם עם שר הבטחון ועם הרמטכ"ל, דרך-אגב ברמת-הגולן, רוצה אני להעיר שאני חושב כי נוצר מצב מאד מוזר ביחס שבין ערביי השטחים לבין ערביי ישראל. אין שום הגיון להיות ערביי ישראל. במדיניות של היום נושאים הערבים הישראליים בכל העול, וערביי השטחים למעשה נהנים רק על חשבון משלם המסים, גם על-ידי הנאה מהסובסידיות, באי-תשלום מסים אפילו לפי החוק הירדני ובמערכת נושאים מנושאים שונים.

החשיבות היא בשני מישורים: במישור הפנים-ישראלי ובמישור של ההקבלה הקיימת היום בנשיאה בעומס רב יותר של ערביי ישראל בחשוואה לערביי השטחים. אבל כיוון שער הבטחון איננו פה, לא הייתי רוצה לדון בזה עכשיו.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

לא קיבלתי תשובה על שאלתי בנוגע לקיום דיון במדיניות הממשלה בנוגע להתנחלויות ביהודה ובשומרון.

ראש הממשלה י. רבין:

אני ממליץ מאד לא לקיים את הדיון בשלב זה. אני רוצה להסביר כעת מדוע. אבל אני חושב שכל קידום הדיון יהיה משגה חמור הן בתחום הפנימי ובעיקר בהקשר לגבי מדיניות החוץ והבעיה העומדת בפנינו במועצת הבטחון.

חלק גדול מהצרות שלנו שיוך לתחומים של מה שמתרחש באי-בהירות באיזו מידה ממשלת ישראל צמודה להחלטה שלה בנושאים השונים.

./.

275. עניינים מדיניים

ראש הממשלה י. רבין:

אני רוצה למסור כמה דברים בתחום המדיני.

קודם-כל אנחנו פותחים תקופה של הרבה ביקורים
 ישראלים בארצות-הברית. כידוע נסע חשר פרס לארצות-הברית למגבית היהודית
 המאוחדת. בהודמנות זו הוא יקיים פגישת-היכרות עם ראמספלד וכנראה גם עם סיסקו.
 דומני שזה יהיה ביום שלישי. גולדה מאיר נסעה למטע מטעם הבונדס והמגבית
 היהודית המאוחדת. היא תהיה ביום חששי בושינגטון לאיזה טקס במוזיאון אליו
 הוזמנה על ידי רפאל סויאר שצייר את תמונתה. הודענו על כך לממשל. הנשיא
 הזמין אותה לפגישה וכן גם קיסינג'ר. היא תיפגש ביום חששי עם הנשיא ועם
 קיסינג'ר.

אני לפחות ושר החוץ המלצנו מאד על פגישות שלה
 בדרגים אלה. היא ביקשה לא לבקש את הפגישות, רק להודיע על העובדה שהיא מבקרת
 בושינגטון. כשהודענו על כך, היא קיבלה מיד את ההזמנה גם של הנשיא וגם של
 מזכיר המדינה.

אם איני טועה, יבקר בשבוע הבא חשר צדוק
 בושינגטון והוא ייפגש עם עמיתו לוי, נדמה לי שגם סיסקו רוצה להפגש איתו.

שר החוץ יסע, לפי אישור הממשלה, אני מתאר לי
 בתחילת ינואר בין 5 ל-10, בהתאם לפניית קיסינג'ר כדי לתאם עמדות בכל מה שקשור
 למועצת הבטחון. הביקור שלי נקבע ל-27-28 בינואר. כך שיהיה שטפון ישראלי
 בושינגטון.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

בהצלחה.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

הפגישות של גולדה מאיר תהיינה פגישות פרטיות?

ראש הממשלה י. רבין:

פגישות פרטיות. אבל מה זאת אומרת פגישות פרטיות? לא אנחנו פנינו לבקש את הפגישות. הודענו על ביקורה בווינגטון. מנסיוני אני יכול להניח, שעל אף היותה אשם פרטי היא תבטא פחות דעות פרטיות מאשר שדי ממשלה. אבל כמובן היא מבקרת באופן פרטי ונפגשת באופן פרטי.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

אני חושב שזה טוב לישראל.

ראש הממשלה י. רבין:

זה טוב מאד לישראל.

נושא שני שרציתי לדווח עליו לממשלה: היו מגעים הדוקים עם ארצות-הברית בפגישות של השגרירות - של השגריר בווינגטון ועם השגריר בארץ, בפגישות אתי מספר פעמים ועם שר החוץ. אין אני בכלל נוהג לפרסם שהשגריר בא אלי ואיני מתכוון לשנות זאת.

אחרי הוטו האמריקאי במועצת הבטחון קיבלתי שדר

מנשיא ארצות-הברית:

"DEAR MR. PRIME MINISTER:

OUR AMBASSADOR TO THE UNITED NATIONS, ON MY INSTRUCTIONS, CAST A VETO IN THE SECURITY COUNCIL TO DEFEAT THE RESOLUTION WHICH WOULD HAVE CONDEMNED ISRAEL FOR ITS RECENT AIR ATTACKS AGAINST PALESTINIAN INSTALLATIONS IN LEBANON. BEFORE DOING SO, WE MADE A VIGOROUS EFFORT TO INTRODUCE BALANCING LANGUAGE INTO THE RESOLUTION WHICH WOULD HAVE RECOGNIZED THAT YOUR ACTION WAS NOT TAKEN IN ISOLATION FROM THE TERRORIST PROVOCATION YOU FACE. IN THE ABSENCE OF ANY SEMBLANCE OF BALANCE, WE FELT THAT WE COULD NOT IN GOOD CONSCIENCE ALLOW THE RESOLUTION TO PASS".

עד כאן טוב, ועכשיו בא קטע אחר:

"I WILL NOT CONCEAL THE FACT, HOWEVER, THAT THE ISRAEL AIR ATTACKS WHICH LED TO THIS MEETING OF THE SECURITY COUNCIL PLACED US IN AN EXTREMELY DIFFICULT POSITION, ALL THE MORE SO SINCE WE CONSIDERED THOSE ATTACKS DISPROPORTIONATE IN BOTH THEIR HUMAN AND THEIR POLITICAL COSTS. IN ALL FRANKNESS, MR. PRIME MINISTER, I MUST GIVE YOU MY JUDGMENT THAT I AM NOT AT ALL CERTAIN WE WOULD BE ABLE TO TAKE A SIMILAR POSITION IF WE WERE AGAIN FACED WITH A SITUATION OF THIS KIND. WE CANNOT BE ASKED TO ASSUME RESPONSIBILITY FOR ACTIONS IN WHICH WE WERE NOT CONSULTED. THE DEVELOPMENTS WHICH CULMINATED IN THE MOST RECENT SECURITY COUNCIL ACTION

ONLY UNDERLINE THE IMPORTANCE OF MAKING A MAJOR EFFORT IN THE PERIOD AHEAD
BETWEEN . TO IMPROVE THE CONSULTATIONS AND CONSOLIDATE THE KIND OF MUTUAL CONFIDENCE
US WHICH WILL BE NECESSARY AS WE PURSUE THE PEACEMAKING PROCESS

SINCERELY YOURS ,

GERALD R. FORD ."

שאלתי את האמריקאים אם הם רוצים או אינם רוצים פרסום של המכתב. הם ביקשו שלא יהיה פרסום יזום ישראלי. הודעתי להם שאחרי כל הנסיון עם השדרים אביא את זה לממשלה. את המשמעות אין צורך להסביר. אני מביא את זה פשוט לידיעת הממשלה.

אני רוצה לומר שלפני הדיון במועצת הבטחון תבענו מארצות-הברית וטו. נאמר לנו על ידם שהם לא יתחייבו אמנם על וטו, אבל במידה וההצעה לא תהיה מאוונת ולא תזכיר בעת ובעונה אחת גם את פעולות הטרור כרגע, היה לנו יסוד להניח שהם יטילו וטו. עובדה היא שהם הטילו וטו.

אני חושב שההחלטה הזאת היתה חשובה לא רק בהקשר לנושא שנידון במועצת הבטחון. ההחלטה הזאת היתה חשובה כדי להתזרז קצת את האיזון באווירה בפורום הבינלאומי, במיוחד לקראת הדיון ב-12 בינואר.

בהקשר לכך קיימנו גם מגעים, שוב בכל הצינורות - שר החוץ עם השגריר פה, השגריר שלנו שם עם קיסינג'ר, אני עם השגריר פה, ויש לי יסוד להניח - אני אומר זאת בכל הערבון המוגבל שאפשר לומר לפני שדברים באים לידי מבחן ממשי - גם במגעים אלה, גם בהודעות פומביות שלהם, שבשלושה נושאים יש בינינו ובין ארצות-הברית הבנה לקראת הדיון. אין זה דבר חדש, וזה קשור בהכנות מוסכמות. אני רוצה לציין את זה כחידוש אלא כהמשך של קו משותף.

ומה הן ההבנות? - א) שבדיוני מועצת הבטחון מוסכם בין ישראל ובין ארצות-הברית שצריך למנוע שינוי הבסיס לצורך המשא-ומתן מהחלטות 242 ו-338; ב) כמובן שצריך להעביר את זה מדיון במועצת הבטחון לתהליך של משא-ומתן בועידת ג'נבה או במסגרת אחרת, שתוסכם בין הצדדים; ג) העמדה בענייני אש"ף.

אקרא לפניכם הודעה פומבית של קיסינג'ר בעקבות שאלה שנשאל במסיבת עיתונאים. שאלו אותו על עמדת ארצות-הברית ביחס להשתתפותו במועצת הבטחון. אני חושב שהוא השתמש בחשובתו במונחים זהירים בלתי-רגילים:

"THE UNITED STATES HAS INDICATED TO THE ISRAELI GOVERNMENT THAT IT WOULD BE BETTER SERVED IF IT PARTICIPATED IN THE SECURITY COUNCIL DEBATE THROUGH ROOM . IT IS OF COURSE CLEAR THAT THE ISRAELI DELEGATE MAY NOT WISH TO BE IN THE WHILE THE PLO DELEGATE WILL ACTUALLY BE SPEAKING

אני חושב את זה כניסוח מאד מאד זהיר וענייני.

"REGARDING OUR POSITION TOWARD THE PLO THE US POSITION IS UNCHANGED. TIME I). (SINCE I HAVE NOT REASSERTED OUR POSITION FOR THE LAST HOURS IT IS ABOUT DID SO

WE WILL NOT DEAL WITH THE PLO, NEGOTIATE WITH THE PLO OR URGE ISRAEL TO 338. NEGOTIATE OR DEAL WITH THE PLO AS LONG AS THE PLO DOES NOT ACCEPT SECURITY COUNCIL RESOLUTIONS 242 AND

THAT WILL BE OUR ATTITUDE DURING THE SECURITY COUNCIL DEBATE AND I WOULD
 RELEVANT LIKE TO STATE AGAIN THAT THE ONLY RESOLUTIONS THAT THE US CONSIDERS
 DURING THAT DEBATE ARE 242 AND 338 AND WILL NOT ACCEPT ANY
 242 338. RESOLUTION THAT TRIES TO INTRODUCE ANY ELEMENT THAT GOES BEYOND RESOLUTION
 OR

לפי דעתי, אם מדינת ישראל תעמוד - גם
 ארצות-הברית תעמוד. אם אנחנו לא נעמוד, גם הם לא יעמדו. אין פה שום חכמות.

הדבר השלישי שרציתי למסור עליו שייך לענין
 הסיוע. בענין הסיוע חלה התקדמות:

(א) ועדת החוץ של בית הנבחרים אישרה ב-3.12
 שהסיוע התומך לישראל יהיה לא פחות מ-755 מיליון דולר, ולא פחות מ-750 מיליון
 למצרים. נסיונות להגדיל את הסיוע הזה ל-800 מיליון דולר, היינו להתזיר את 60
 מיליון הדולרים, נכשלו. ענין הסיוע הכלכלי בשלב ה-AUTHORIZATION עבר את ועדת
 החוץ של בית-הנבחרים.

(ב) ב-10 בדצמבר אישרה ועדת החוץ של בית-הנבחרים
 הצעת תיקון לפיה מחצית מהסיוע הצבאי לישראל יהיה מענק והמחצית השניה תינתן
 כאשראי לזמן ארוך. לפי אנשי מחלקת המדינה האשראי יהיה לעשרים שנה. פה יש לנו
 עוד מאבק על הטבת תנאי האשראי ומשך התשלום.

(ג) תת ועדת החוץ של הסנט לענייני חוץ (בראשות
 המפרי) החלה ב-10 בדצמבר ב-WORK UP של חוק סיוע החוץ הצבאי (כולל
 המזרח-התיכון).

אני רוצה לומר שבשלב זה בתחום של ועדות החוץ חל שיפור בחשואה להתחלה.

אני רוצה לציין במיוחד גם את עמדת הממשל, כלומר הבית הלבן ומוזכיר המדינה במאבק ולציין לא לטובה את עמדת הפנטגון וה-סי.איי.איי. אני רוצה להוסיף שחבר הכנסת יריב, שביקשתי ממנו לצאת לארצות-הברית ולפעול בקרב אנשי הקונגרס, בקרב שני הכתים, עשה עבודה יוצאת מן הכלל. ומבחינה זו בדרך הצגת הדברים עורר אמינות. אנחנו יודעים שלפעולה שלו הייתה השפעה מאוד מאוד חיובית על דעתם של אנשי הקונגרס, במיוחד מול המידע שסיפקו הפנטגון והסי.איי.איי. בתחום המדיני והבטחוני באופן כללי. הייתה זאת ממש פעולה חיונית. איני יודע אם מזמן נעשתה פעולת-הסברה איטנסיבית כזאת בכל נושאי הבטחון בקרב חברי הקונגרס כפי שעשה יריב. באמת מגיעים הדים מכל הכיוונים על הפגישות שלו, ואנחנו רואים מהן גם תוצאות.

אלה הם הדברים בשלב זה.

לבסוף אני רוצה לדרוש שאחרי הטלת הווטו האמריקאי גם אני וגם שר החוץ הבענו הערכה גם לנשיא וגם למוזכיר המדינה וגם לשגריר שלהם באו"ם. הבענו הערכה על מה שארצות-הברית עשתה בהמשלת ההצעה כפי שהיתה במועצת הבטחון.

אולי אוסיף עוד דבר. יש לנו סימנים שונים שלקראת הדיון במועצת הבטחון יצטרכו כנראה המצרים, שנעשו מבודדים, להצטרף למקהלה. אני חושב שנתנו התראה על כך לאמריקאים, ותוך כדי הוספת מלים, שאין להם מנוס במציאות שנוצרה, אבל אין להם שום כוונה לשנות את המדיניות שלהם. העתונות הישראלית כמובן אינה משקפת את כל מה שמצרים היום משמיעה שבנושאים מסוימים היא מתנגדת באופן חזיתי לכל העמדה של סוריה, גם בקשר להחלטות 242 ו-338, ושהדיון צריך להיות לא במועצת הבטחון אלא שצריך לחזור למשא-ומתן בועידת ג'נבה. זה בא לידי ביטוי באופן מודגש גם בדברי פאהמי וגם בדברי סאדאת. יש

להם בהתבטאויות דיפלומטיות אפילו טענה לישראל, שקולות הנהי, הבכי והתמרורים מישראל העניקו לסוריה יתרון גדול יותר מאשר מגיע להם.

אני מצטט דברים ואיני מחווה דעה.

סאדאת גם אמר בענייני הפלסטינים: אולי משהו

יגיד לי מה הם רוצים.

276. המדיניות הכלכלית-חברתית לשנים הקרובות
והצעת תקציב המדינה לשנת 1976

שר האוצר י. רבינוביץ:

אני מניח על השולחן תקציב ל-1976/1977. הוא חריף בלשונו וחמור במסקנותיו. כאשר נכנסתי אל האולם, ראיתי את העיניים הזועמות של חברי בממשלה והיתה לי הרגשה כפי שכתוב "טרוף טרוף". אבל אין מנוס מהמספרים שאנסה להביא לפני חברי הממשלה ומהמסקנות המתחייבות מהמצב שאנחנו נתונים בו.

הגרעון במאזן התשלומים גדל פי שלושה ומעלה מאז 1972 והגיע להיקף משוער של 3.7 מיליארד דולר בשנת 1975. זה הביטוי העיקרי לחומרת הקשיים הכלכליים בפניהם ניצבת מדינת ישראל, עקב המשבר הכלכלי שפקד את העולם, הרעת תנאי הסחר של ישראל וגידול הוצאות הבטחון מעל ומעבר לגידול בסיוע החוץ.

בשנים 1974/75 נקטה הממשלה מדיניות של התאמת רמת-החיים ומאזן התשלומים למצב שנוצר. מדיניות זו חייבה שורה של צעדים חריפים בתחום שער החליפין, המיסוי והסובסידיות. בתחומים אחרים חלה תפנית בכיוון הרצוי - הצריכה הפרטית לנפש פחתה בשיעור של כ-3% וכן פחתה הצריכה הציבורית המקומית לנפש. היבוא האזרחי הריאלי פחת בשיעור של כ-5% ועל אף היציבות ביצוא פחת הגרעון האזרחי בחשבון השוטף של מאזן התשלומים. קצב עליית המחירים הואט במידה ניכרת ועל אף ההאטה בפעילות הכלכלית לא סבל המשק מתופעת האבטלה הניכרת שאיפיינה משקים רבים אחרים בעולם.

אולם העובדה שהגרעון הכולל במאזן התשלומים עדיין נמצא במגמה של גידול מצביעה על ההכרח לנקוט מדיניות שחבטית כי בכל שטחי הפעולה יופנה המאמץ העיקרי להקטנת הגרעון במטבע חוץ ולהפחתת התלות הכלכלית-מדינית של מדינת ישראל בשנים הבאות.

הננו נדרשים להתאים את מבנה המשק, פריון גורמי הייצור, אורחות החיים כדי לשאת על כתפינו חלק גדול יותר מהנטל העצום שהוטל עלינו בעקבות מלחמת יום הכיפורים. משימה כזאת לא ניתן לבצע בכלי-מדיניות רגילים גרידא - אלא בשילוב הדוק של אמצעי מדיניות כלכלית-חברתית בתחומי העבודה, הפריון, התקציב וההכנסות, שוק ההון, ההשקעות והמדיניות המוניטרית.

קווי המדיניות והצעות הפעולה המפורטים להלן נוגעים לכל אחד מהתחומים האלה. קיימים קשרי גומלין הדוקים בין התחומים הנ"ל והמדיניות חייבת על כן בהכרח להיות מערכת משולבת. יש בה משום פגיעה ודרישה להקרבה מכל הסקטורים במשק.

ניתן להצליח בהתמודדות עם הסיכונים לחברה ולמשק אם תאומץ תכנית פעולה כלכלית-חברתית שתלכד את כל גורמי המשק והציבור כולו. ההצעות המוגשות כאן שזות דגש על חלקה של הממשלה בתכנית פעולה כזאת. מנהיגות

הממשלה ומאמץ מירבי להתאמת פעולותיה היא למתחייב מהמצב הכרחית לשינוי הגישה של הציבור כולו. ריכוז כולל של המאמץ ייחלץ את מדינת ישראל ויצעידה שוב תוך שנתיים-שלוש למסלול של צמיחה מהירה בייצור וברמת-החיים.

בשנה האחרונה הפעילה הממשלה רפורמה בתחום המיסוי אשר נועדה להנהיג שינוי יסודי באורחות החיים של הפרט והחברה. רפורמה זו עדיין נמצאת בתהליך ביצוע. כדי למצות את הכוחות והמשאבים במאבקינו לאי-תלות יהיה צורך להנהיג שתי רפורמות נוספות בעתיד הקרוב:

א. במבנה התעסוקה ונוהגי העבודה.

ב. בשוק ההון.

מה הם היעדים שלנו? -

1. הפחתת הגרעון הכולל בחשבון השוטף במאזן החשומים בכ-300 מיליון דולר (במחירים קבועים) בממוצע שנתי והעמדתו על 2.8 מיליארד דולר ב-1978; לעומת 3.7 מיליארד דולר ב-1975.

הפחתת הגרעון האזרחי כבר בשנה הקרובה ב-500 מיליון דולר והקטנתו עד 1978 לרמה של 1.3 מיליארד דולר לעומת 2.2 מיליארד דולר ב-1975.

כדי לחשיג יעדים אלה יש להביא להגדלה ריאלית ביצוא בשיעור העולה על 10% בממוצע שנתי, להפחתה לנוספת של היבוא האזרחי ב-1976 בשיעור של כ-3%, ועליה מתונה בלבד ביבוא בשנים שלאחריה. הדבר יאפשר שמירת היתרות של מטבע-חוץ, לפחות ברמתן הנוכחית ביחס ליבוא של המשק ומימון שני שלישים מהיבוא הכולל על-ידי היצוא בשנת 1978 לעומת כמחצית בלבד בשנת 1975.

2. שינוי מבנה המשק ומשטר הייצור הינו יצר בפני עצמו וגם אמצעי הכרחי להשגת השיפור במאזן התשלומים.

הגדלת הלקח של הסקטורים המייצרים סחורות ושירותים הניתנים ליצוא מכלל התעסוקה והתוצר.

הקטנת חלקם של השירותים הציבוריים בתעסוקה תוך הגברת יעילותם במגמה להמשיך לספק את השירותים הציוניים למשק מודרני וחברה מתקדמת.

3. ההפחתה המשמעותית ברמת הצריכה הפרטית והציבורית תלווה בדאגה לתעסוקה מלאה בכל האפשר וחלוקה צודקת של הנטל בין שכבות החברה.

שירותי הרווחה יינתנו תוך הנהגת סלקטיביות שהיא הכרחית כדי להשיג הצמצום הנדרש בהוצאות.

4. שיפור איכות החיים - בעזרת מיצוי טוב יותר של המשאבים הכלכליים המוגבלים, ובתחום החברה - טיפוח ערך ההתנדבות, פיתוח פעולות קהילתיות, הגנת הצרכן וכו'.

חלוקה צודקת של הנטל ושיפור איכות החיים יתרמו ליכולתו של הציבור לשאת בנטל הכלכלי המוגבר וחשיבותם רבה לכושרה של ישראל למשוך עליה שהיא יער מרכזי גם בתקופה של צמצום ומחסור באמצעים.

אני עובר לפרק הבא על תעסוקה, פריז, נוהגי עבודה ושכר, ואלה הם עקרונות התכנית בתחום התעסוקה, הפריז, נוהגי העבודה והשכר:

א. כדי לצמצם את הגרעון במאזן התשלומים תופעל מדיניות לשינוי מבנה המשק על-ידי העדפת הייצור ליצוא וזאת על חשבון ענפים שתפוקתם בלתי-סחירה, בראש ובראשונה בסקטור הציבורי.

ב. גידול הייצור יושג בעיקר על-ידי הגדלת הפירון והתפוקה מגורמי ייצור קיימים, כלומר, ייעשה שימוש יעיל יותר בכוח האדם והציוד הנמצאים ברשותנו. הגברת פירון הייצור והתפוקה מחייבת תוספת שעות עבודה ומאמץ מוגבר בעבודה.

ג. מדיניות השכר תותאם להשגת יעדים אלה.

כאן אני רוצה למסור המלצות לגבי סקטורים אחרים. כל אלה יובאו לדיון עם ההסתדרות וארגוני המעסיקים ועממם במשותף תגובש תכנית מקיפה בתחום זה.

האמצעים הבאים מוצעים להפעלה בתחום הסקטור הציבורי:

א. תנאי העבודה.

(1) הממשלה תציע כי בשנתיים הקרובות לא יונהגו שעות הקיץ בשירות הציבורי על כל מגוריו. במקביל לכך תווסף שעה-עבודה שבועית נוספת למורים, לסגל האקדמי ולכל העובדים המועסקים כיום פחות מ-45 שעות בשבוע למשרה מלאה.

(2) הממשלה תציע כי בתקופה זו יצומצם מספר ימי החופשה בסקטור הציבורי. (בתקופה זו כלומר בשנתיים הבאות).

(3) יופעל ההסכם הקיבוצי בין הממשלה וההסתדרות בדבר סודי הפיטורים של עובדים במקרים של צמצומים בסקטור הציבורי.

הממשלה תציע כי פיטורי עובדים מתחת גיל 30 ייקבעו לפי הצורך ובהתחשב במצבו הסוציאלי של העובד.

ב. השכר.

(1) הממשלה תציע כי בשנה הקרובה יוקפא שכר היסוד בסקטור הציבורי על כל שלוחותיו (כולל רשויות מקומיות ומוסדות ציבור). תקציב המדינה לשנת 1976 נבנה בהנחה זו וכל עליית שכר החורגת מכלל זה תגרוור צמצום נוסף של עובדים כדי לעמוד במיגבלות התקציב.

(2) ייעשה לביטול הצמדת סולמות השכר כדי לאפשר גמישות ומדיניות שכר דיפרנציאלית בעתיד.

ג. שיתוף עובדים בהנהלות.

(1) במשך שנת 1976 יופעל תהליך של שיתוף עובדים במועצות מנהלים של החברות הממשלתיות.

(2) יוקם צוות משותף לממשלה, למעסיקים ולהסתדרות למעקב אחרי ביצוע החלטה זו, במגמה להפיק לקחים מהנסיון שיצטבר לקראת הרחבת שיתוף העובדים בהנהלת חברות לא-ממשלתיות.

ד. ייעול ושיפור השירותים לאזרח.

(1) לנציב שדות המדינה ולממונה על התקציבים יוענקו סמכויות מיוחדות לצורך ביצוע המלצות בתחומי הייעול בנושאים שכבר נבדקו.

(2) יוחש ביצוע ההחלטות של הוועדה העליונה להגברת הפיריון וייעול המשק וועדת השרים לענייני פנים ושירותים, לשיפור השירותים לאזרח.

(3) תמונה אישיות בעלת סמכות וגסיון מינהלי עליה תוטל בדיקת הליכי העבודה במשרדי הממשלה במגמה לאתר פונקציות מיותרות, כפילויות וחפיפויות ולהביא בפני הממשלה במהלך שנת 1976 תכניות ייעול נוספות ובכלל זה צמצום מספר העובדים. אישיות זו, במידה שיוסכם הדבר בנציבות שירות המדינה, תטפל בדבר יחד עם מומחים מהחוץ עם ועדה שהפעלנו בראשותו של חשד האוזנר, בעזרת אגף התקציבים.

(4) עם המשא-ומתן של הסכמי העבודה לשנת 1976, ינוהל גם משא-ומתן עם ההסתדרות בדבר הסכם ייעולי בשירות המדינה. התחיל כבר לטפל בזה נציב שירות המדינה יחד עם ההסתדרות. הסכם זה יידון בין היתר בניתוח פונקציונלי של מערכות, גידות עובדים, הגברת משמעת העבודה, שכר עידוד, הסבה מקצועית, שיפור השירות לאזרח והעלאת רמת הניהול. הוועדה המשותפת הזאת שקיימת כבר להסתדרות ולמשרד האוצר המכינה עתה הסכם זה, תשתדל לסיים את עבודתה תוך חודש דצמבר 1975 והמלצותיה יהיו בסיס להסכם הייעולי.

./.

3. ניידות עובדים.

א. בשנת 1976 תוגש על-ידי הממשלה לכנסת הצעת חוק הפנסיה הממשלתית. הפעלת החוק תאפשר ניידות עובדים בין הסקטורים השונים ללא אבדן זכויותיהם. עד להפעלת החוק יורחבו ההסדרים הקיימים בשירות המדינה של רציפות זכויות פנסיה והחלתם על גופים נוספים ובכללם שמירת זכויות פנסיה של עובדי ציבור אשר יעברו לתעשייה.

4. שמירה על רמת התעסוקה במשק.

הממשלה תשאף לשמור על רמת התעסוקה במשק תוך מניעת היווצרות אבטלה (פרט להיקף מוגבל של אבטלה הנובעת ממעבר עובדים). לשם-כך תעודכן באורח מתמיד רשימת פרויקטים הניתנים להפעלה מיידית ושהם בעלי טווח פעילות קצר, עתירי עבודה ובעלי מרכיב יבוא נמוך יחסית. תשוריינן רזרבה תקציבית לצורך זה.

אני רוצה לעבור למדיניות השקעות.

הרקע: -

בשנים האחרונות נוצר עודף כושר ייצור ניכר בענפים המייצרים לשימושים מקומיים ויש לרסן ההשקעות בתחום זה, במיוחד לאור המחסור החריף הצפוי במטבע חוץ וביכולת המימון מתקציב המדינה. עם זאת יש לתת עידוד מאסיבי ליצוא ולהשקעות המרחיבות יצוא בפועל.

המטרות שלנו בתחום זה הן: א. מתן עדיפות עליונה להשקעות לייצוא על חשבון השקעות לשוק המקומי. ב. עידוד לייצור ותעסוקה באזורי פיתוח כאשר חלק מהעידוד יינתן על בסיס היקף תעסוקה של עובדים. ב.

רפורמה במימון השקעות בחלק מרפורמה במבנה שוק ההון. ד. פישוט מערכת העידוד. וכאן אנחנו מפרטים את השינויים בחוק שעוד יבוא לדיון כאן.

אני רוצה לעבור לפרק על פעולות ישירות לריסון זמני של השקעות בשנה הקרובה.

המחסור במטבע חוץ והצורך בהפחתה ריאלית של הוצאות הממשלה מחייבים בתקופת המעבר של השנה-שנתיים הקרובות משנה ריסון וסלקטיביות לגבי ביצוע בפועל של חלק מתכניות הפיתוח של הסקטור הציבורי והאטה בביצוע של חלק אחר מן ההשקעות. במסגרת זו יופעלו האמצעים הבאים: -

1. תכניות הפיתוח של התעשיה, הבטחון, התחבורה, התקשורת, משק הדלק, התיירות, החקלאות, החשמל והמים - הממומנות מתקציב המדינה במובן הרחב, יוקפאו עד לשחרורן על-ידי ועדה בינמשרדית מיוחדת. הוועדה תורכב ממנכ"ל האוצר, הממונה על התקציבים, מנכ"ל משרד המסחר והתעשיה, נציג בנק ישראל ונציג המשרד הנוגע בדבר. בבדיקת ההשקעות יובאו בחשבון בצד הזכות הבשלתן המהירה לצרכי יצוא וכן מציאותם של מקורות מימון חיצוניים למרכיב הציוד המיובא. השקעה שמועד הבשלתה ארוך ו/או מרכיב מטבע החוץ החופשי בה ניכר, לא תופשר. הוועדה תבחן בין היתר דחיית תשלומי מענקים והשתתפות בהון מניות לגבי השקעות בחברות ממשלתיות לסוף תהליך ההשקעה.

2. כל פרויקט שנידון על-ידי מרכז ההשקעות ועדיין אין לגביו הסכם מחייב וכן על כל פרויקט שכבר אושר אך מבוקשת עבורו תוספת מימון בגין התייקרות - יחולו תנאי ההלוואה החדשים שהוזכרו לעיל מיד עם קבלת החלטה זו.

אני עובר לפרק על שוק ההון. לאחר הדברים שלי אני מבקש שנקבל החלטה בתחום זה, כי סגרנו את הבורסה.

המטרות הן: א. הנשך עידוד החסכון על כל צורותיו. ב. הקטנת נזילותן של אגרות חוב צמודות ושעירות עקרון ההצמדה המלאה אך ורק למטרת אבטחת חסכון לטווח ארוך. ג. יתר התאמה של חלוקת הנטל בין הכנסה מאגרות חוב ומעבודה. ד. התחלת תהליך של רפורמה בשוק ההון אשר יוליך לטיפולו של שוק ההון הפרטי. עם זאת בטווח הקצר ולתקופת מעבר אין מנוס משימוש נרחב באמיסיות למימון השקעות ופרעון חובות העבר מתקציב המדינה.

חשינויים המחייבים בתנאי ההנפקות:

א. שיעור ההצמדה למדד על אגרות חוב שיונפקו לציבור ממועד אישור החלטה זו, יופחת בהדרגה עד ל-70%. הפחתת שיעור ההצמדה תיעשה בהדרגה תוך שנתיים, בשלב ראשון יונפקו אגרות חוב הצמודות בשיעור ל-90% בלבד החל ממועד החלטה זו. ב. ההחלטה האמורה לעיל אינה חלה על אגרות חוב המשמשות כיסוי לקופות הפנסיה והתגמולים, לתכניות החסכון המאושרות בבנקים ולביטוח חיים צמוד. ג. למוסדות והתכניות אשר הוזכרו לעיל יונפקו מעתה אגרות צמודות המיוחדות להם. ניירות ערך שבידי מוסדות אלה יוקפאו עד לפדיונם.

ראש הממשלה י. רבין:

כדי שלא יוכלו "לשחק" בהם בשוק.

שר האוצר י. רבינוביץ:

ד. האוצר יפעל להעלות את שיעור החשקעה המוכרת של תכניות החסכון, לגבי הצבירה עצום הפעלת ההצמדה החלקית של אגרות חוב לציבור. ה. הנפקת ניירות ערך חדשים מכל הסוגים תהיה אך ורק "על שם", ולא תותרנה עוד הנפקות למוכ"ז. לפיכך יבוטל גם ההפחת בשיעור 0.5%-1.0% שהיה נהוג עד כה לגבי הנפקות אגרות חוב "על שם".

ו. יוטל מס בשיעור של 1.5% מערך כל עיסקה בשוק לגבי אגרות חוב צמודות ערך ונת"ד (אך לא על ההנפקה והפדיון).

ז. תקופת החסכון על-ידי הפקדות תקופתיות בקופות תגמולים תוארך מ-10 ל-15 שנה לגבי עמיתים ותיקים. תחול ההארכה על כספים שיופקדו ממועד פרסום התקנה ואילך. סכום ההפקדה השנתי המכסימלי יועמד על 12,000 לירות החל ביום 1.4.1976. כל סכום העודף על גג שנתי זה, יראוהו כהפקדה נפרדת לתקופה של 15 שנה.

ראש הממשלה י. רבין:

רטוראקטיבית?

שר האוצר י. רבינוביץ:

מעכשיו.

ח. תועלה הריבית על מלווה קצר-מועד. כן תותר העלאת הריבית על פקדונות זמן קצוב לבנקים.

ט. תוקם ועדת מומחים שתפקידה יהיה לבחון ולהמליץ על הדרכים לשכלול הכלים בשוק ההון.

אני מגיע לפרק על מדיניות המיסוי - מיסוי ישיר. כאן אנחנו עושים מאמצים לסתום פרצות בהעלמת מס.

איתור הון בלתי-מוצהר:

א. תורחב החובה להגיש הצהרת הון, ותוטל על מרבית אוכלוסיית המפרנסים. תוך שנת המס 1975, יתבקשו כ-100 אלף מפרנסים להמציא הצהרות הון ומספר דומה בשלב מאוחר יותר.

ב. הדין-וחשבון השנתי על הכנסה יכלול להבא גם דיווח על הכנסות פטורות ממס ותנועות הון (מתנות, העברות רכוש וכו').

ג. תוגש לממשלה בהקדם הצעת חוק אשר תחייב מסירת דינים וחשבונות על תנועת מזומנים במשק. חוק זה יבטיח, בין היתר, כי שלטונות המס יקבלו דיווח על תנועת מזומנים מעל לסכום מסוים שייקבע.

(עד כאן רשם י.מ. מכאן ל.ד.)

4. הנהלת חשבונות

א. החל ב-1 באפריל 1976 תורחב חובת ניהול חשבונות על כל המפרנסים העצמאיים (150 אלף במספר).

ב. הזמנת עבודות והספקת שירותים לממשלה, תותרנה בציות לצווים לניהול חשבונות.

ג. הוצאת תעודת "יבואן" תותרנה בציות כנ"ל.

ד. עוד בשנת המס הנוכחית יוגדלו המקדמות לנישומים עצמאיים החייבים בניהול חשבונות ושאינם עושים זאת. (אנו מגדילים את המקדמות לנישומים עצמאיים שחייבים בניהול חשבונות).

כמו-כן יש גם פרקים לגבי גבייה, אכיפת החוק

וכוח אדם.

באשר למדיניות תקציב המדינה לשנת 1976 - המדיניות הכלכלית של הממשלה מחייבת הקטנת פעילותה של הממשלה במשק. לאור שיקולי המדיניות נקבע כי ההזרמה הכספית המותרת לממשלה מתקציבה בשנת 1976 היא 3 מיליארד לירות, תקרת ההוצאות היא 84.2 מיליארד לירות. במסגרת זו מוגשת להלן הצעת תקציב המדינה לשנת 1976. (אם כי מדובר על 86.5 מיליארד, הרי למעשה הסכום הוא 84.2 מיליארד, כי יש כאן למעלה מ-2 מיליארד הוצאות על ידי הסוכנות ואנו מבקשים שלא לפרסם את המספר של 86.5 מיליארד).

ראש הממשלה י. רבין :

העתונים כבר פרסמו זאת.

שר האוצר י. רבינוביץ :

במסגרת זאת, מוגש להלן, הצעת תקציב המדינה לשנת

1976.

1. התקציב לשנת 1976 נגזר מיעדי המדיניות הכלכלית ומגמותיו :

- צמצום הגרעון האזרחי במאזן התשלומים.

- ריסון הלחצים האינפלציוניים במשק.

- צמצום היקף הביקוש המקומי הנובע מהצריכה הציבורית והפרטית.
 - עידוד העברת עובדים לענפי ייצור ויצוא, מבלי לגרור את המשק לשפל ולאבטלה חריפים.
2. תמצית השינויים בנתוני התקציב מ-1975 ל-1976 הם (במיליארדי לירות): -

א. תוספת הוצאות מחוייבות:

7.0	פרעון חובות
12.2	התייקרויות
0.8	סובסידיות
0.6	עידוד היצוא
	תוספת אמצעים
	הדרושה להמשך תכניות
6.0	ופרויקטים בביצוע
<u>0.3</u>	חירום ושטחים

על-ידי קיצוץ בסובסידיות של 1.9 והוצאות אחרות של 3.6, אנו מגיעים לסך-הכל הוצאות של 84.2 מיליארד.

מר מ. גפני:

ההוצאה המחוייבת של 800 מיליון לירות תוספת, זה מה שהיה נשאר אילו היו ממשיכים במדיניות הקיימת.

שד האוצר י. רבינוביץ:

הוא הדין לגבי הכנסות:

9.0	מסים ותשלומי חובה
2.5	מס ערך מוסף (נטו)
3.1	אמיסיות
1.0	ביטוח לאומי
0.9	מפעלים עסקיים ושונות
8.2	מט"ח (כולל התייקרויות)

סך-הכל הכנסות - 81.5 מיליארד ואם ניקח זאת למול הוצאות של 84.2 מיליארד, הרי יש לנו גרעון של 2.8 מיליארד והזרמה מותרת של 3 מיליארד.

3. לראשונה מוגשת הצעת תקציב המפחיתה באופן ריאלי את הוצאותיה של הממשלה הנובעות מפעילותה, וכך מהווה הצעה זו מיפנה במדיניות התקציבית של הממשלה. הפחתה זו מתבטאת במירב שטחי פעילותה של הממשלה: פעילות אזרחית ובטחונית, תשלומי העברה למוסדות ציבור, השקעות (בעיקר בבנייה), ותמיכות במחירי מוצרי היסוד.

4. התקציב המוצע כולל מערכת הכנסות שבה מספר אמצעים לריסון הביקושים במשק.

5. חשגת יעדי המדיניות הכלכלית מחייבת צמצום הצריכה הציבורית והפרטית. על תקציב המדינה לתרום לכך על-ידי קיצוצים ברמת ההוצאות הציבוריות ועל-ידי ספיגה נוספת של כספים מהציבור.

6. המסגרת התקציבית המוצעת הנה גבול עליון אפשרי שבתחומיו ניתן לקיים יעדי המדיניות הכלכלית. הרורה הקיימת בתקציב הנה מצומצמת ביותר והיא מיועדת להוצאות בלתי-צפויות, בהיקף קטן.
7. על הממשלה להנהיג במשרדיה הסדרים שיבטיחו הקפדה על המסגרת התקציבית וימנעו חריגה ממנה, אחרת תושם לאל מדיניותה התקציבית של הממשלה.
8. הצעת התקציב מניחה ריסון מירבי במדיניות השכר בסקטור הציבורי, וכוללת למעשה רק תוספות יוקר וזחילת שכר.
9. המסגרת התקציבית המוקצבת למשרדי הממשלה מחייבת נקיטת אמצעים לייעול וחיסכון בהם ובמוסדות הנתמכים מתקציבי המדינה.
10. התקציב המוצע מחייב קבלת החלטות בתחומים השונים כמפורט בדברי ההסבר למסגרת התקציבית של המשרדים.
11. השפעת התקציב על תחומי הפעילות העיקריים:

א. בטחון

המסגרת התקציבית במטבע מקומי לשנת 1976 מהווה ירידה ריאלית בשיעור של כ-5% לעומת 1975, בעוד שבתחום הרכש בחו"ל יימשך הגידול הנובע מהסיוע הצבאי של ממשלת ארה"ב. הירידה בהוצאה המקומית תחבטא בעיקר בבינוי ובמידה מסויימת בשכר עבודה ובקניות בשוק המקומי בהן חזויה ירידה ריאלית בשיעור של 3% לעומת 1975. ירידה זו בהיקף הרכישות המקומיות תאפשר הפניות גורמי ייצור ועובדים ליצוא. בבינוי למרכיביו חזויה ירידה של כ-21% לשנת 1976. בתשלומי ההעברה לנכים ולמשפחות שכולות לא חזוי שינוי ריאלי, והרמה המוצעת

נועדה לשמור על היקף התשלומים ברמה של 1975.

ב. שירותי רוחה

המסגרת התקציבית הכוללת שנקבעה ל-1976 מחייבת הפחתה ריאלית גם בתקציבי המשרדים החברתיים ובתקציבי הפיתוח שלהם.

תכנון ההפחתה נעשה כך שהפגיעה בפעילות ובשירותים של הממשלה תהיה מינימלית. המסגרת התקציבית צומצמה בעיקר בדרך של הגדלת השתתפות הציבור במימון השירותים, דבר שיבטיח את פרוגרסיביות הקיצוץ. התשלומים העיקריים שמוצע להעלותם הם: דמי הביטוח הלאומי במספר ענפים; ביטול הפטור מתשלום שכר לימוד בכיתה י' בישובים מסויימים והנהגת שכר לימוד מדורג, העלאת האגרות ברשויות המקומיות והעמקת הגבייה בהן, והסדרים מתאימים בתחום שירותי הבריאות. כן מוצעות הפחתות בתשלומי העברה ובחמיכות למוסדות לחשלה גבוהה (כ-10%), לרשויות המקומיות (אשר תידרשנה להפחית רמת פעילותן הריאלית בכ-5%), למוסדות תורניים ולמוסדות נתמכים אחרים.

לעומת זאת, מאפשר התקציב הרחבת פעילות מסויימת בתחום החברתי לאוכלוסיית המצוקה. תכנית הרווחה של משרד החינוך והתربية תבוצע בהיקפה המלא, לעומת ביצוע חלקי בלבד ב-1975. תחול הרחבה ניכרת בהיקף המאושפזים במעונות למפגרים, במעונות יום ובבתי אבות שבאחריות משרד הסעד, וזאת עקב הפעלת מוסדות שבנייתם החלה בשנים הקודמות. נתמכי סעד יזכו לביטוח רפואי מלא, וכן הוסרו ההגבלות ממבוטחים אחרים, כגון קשישים ומוגבלים. בעקבות ביצוע חוק ביטוח נכות, ירחיב הביטוח הלאומי התשלומים לנכים.

ג. שיכון ובניה

התחלות הבנייה הציבורית למגורים יהיו כ-15,000 דירות, כאשר סיכום ההתחלות במשק כולו יהיה נמוך מ-30,000 דירות.

ההשקעות התקציביות בענף הבנייה כולו יורו ב-1976 בכ-18% לעומת 1975.

ד. תמיכות לייצוב מחירים

המשך קיום מחיריהם של מצרכי היסוד ברמה הנוכחית מחייב תקציב בהיקף של 3.5 מיליארד לירות. התקציב המוצע של 1.6 מיליארד לירות משמעותו ייקור רוב מצרכי היסוד, החשמל והמים. הממשלה תציע שיטה שתבטיח התאמה הדרגתית של מחירי מוצרי היסוד להתייקרויות שיחולו. בתחום התחבורה הציבורית תוגבל ההתייקרות במסגרת העידוד היחסי של אמצעי תחבורה זה לעומת נסיעות ברכב הפרטי.

כן יתכנו גם קיצוצים וירידה מלאה בכל שירותי הכלכלה שלנו: חיפושי נפט, תחבורה, חקלאות, השקעות במים ויתר התחומים.

שד הברואות ו. שם-טוב:

האם אין התחייבויות לבצע חיפושי נפט?

שד האוצר י. רבינוביץ:

אין התחייבויות לבצע חיפושי נפט, אם נחליט

להפסיק, נפסיק.

1. חובות

הפרעון של חובות המדינה מהווה גורם ניכר בתקציב 1976. העליה התלולה במצבת החובות הביאה לכך שכ-21% מהתקציב מוקדשים לנושא זה, דבר שיש לו השפעה הן על מרכיב המטבע המקומי והן על הוצאות במט"ח. תשלום החובות - קרן וריבית - מגיע ל-18.0 מיליארד לירות, לעומת 11.0 מיליארד ב-1975. זאת עליה של כ-65% במחירים חשופים בחשואה לאומדן ביצוע התקציב לשנת 1975. למעלה ממחצית גידולו של החוב נובע מתשלומי חובות בארץ והיתרה במט"ח.

פרק ח' - מדיניות מוניטארית - על המדיניות המוניטארית ימסור כמה פרטים נגיד בנק ישראל.

פרק ט' - מאזן התשלומים

המדיניות מיועדת להביא כבר בטווח הקצר להישגים ניכרים בתחום היצוא (העלאה שנתית של כ-20% בייצוא התעשייתי ללא יהלומים) ולהפחתה ניכרת ביבוא, וזאת ללא יצירת עיוותים במבנה הייצור לטווח ארוך. כל אמצעי חייב להישקל מול האלטרנטיבות שהן חיסכון ביבוא בדרך היקרה של צמצום נוסף של הפעילות הכלכלית ואבטלה של עובדים או של הדלדלות יתרות המטבע.

1. טיפול היצוא

בנוסף לפיחות הזוחל ינקטו בתחום טיפוח היצוא אמצעי עידוד נוספים בתחום היצוא:

א. יוחזר מס ערך מוסף ליצואנים. הפעלתו של מס זה כמוהו כמתן פרמיה נוספת לערך מוסף ביצוא.

- ב. יינתנו החזרי מס-הכנסה של חברות ליצואנים כאשר חלק מהחזר יינתן כבונוס חייב במס לעובדי המפעל (בהתאם להצעת הוועדה הבינמשרדית לעידוד היצוא).
- ג. ייושמו הצעות הוועדה לעידוד הייצוא בתחום הרחבת ביטוח סיכוני סחר חוץ, מימון היצוא וביטוח עלויות השכר. (על-מנת שיהיו בטוחים בהתחייבויות שלהם לגבי שווקים בחו"ל).
- ד. הממשלה תקצה אמצעים לעידוד שיווק מוצרים ישראלים לחו"ל על ידי עזרה בהקמת מרכזי מכירות ואחסנה בחו"ל.
- ה. במסגרת החוק לעידוד השקעות הון (ראה פרק ד') תופעל הצעה בדבר הפיכת ההלוואות למענקי ייצוא.

2. צמצום היבוא והחלפתו

יופעלו אמצעים ישירים לריסון היבוא והשימוש בייצור המקומי בעיקר בסקטור הציבורי וזאת בתחומים הבאים:

- א. תיעשה סלקציה קפדנית של יבוא רכש בטחוני במטרה להביא להחלפה הדרגתית של יבוא בייצור מקומי בתחומים בהם כדאי הדבר מנקודת-ראות המשק וצרכי הבטחון. יינקטו אמצעים להעמקת הייצור בענפים המייצרים למערכת הבטחון וזאת בדרך של תיקצוב ותמחיר המותאמים לצרכי המשק.
- פעולות אלה ייעשו באמצעות ועדת קבע בינמשרדית המורכבת מנציגי משרדי הבטחון, האוצר ומסו"ת.

- ב. תצומצם באורח זמני ההוצאה במט"ח על יבוא הציוד לחשקעות בסקטור הציבורי (ראה פרק מדיניות חשקעות).
 - ג. יינקטו אמצעים לחיסכון בדלק.
 - ד. בשנת התקציב הבאה לא יקוימו השתלמויות בחו"ל של עובדי הסקטור הציבורי במימון קופת הציבור. השתלמויות חיוניות שאין לדחותן ואין להן תחלופה בארץ יאושרו על ידי ועדת שרים מיוחדת. כן תובא לדיון עם ההסתדרות ומוסדות ההשכלה הגבוהה הצעת הממשלה להקפיא לשנה זו יציאת משתלמים לחו"ל במימון מקרנות ההשתלמות במסגרת שנת השבתון.
 - ה. הציבור ייקרא להעדיף רכישות מוצרים מתוצרת מקומית על פני מוצרי חוץ (כחול לבן). כמו-כן יוקפד בממשלה ובמסגרות הממשלתיות על רכישה מתוצרת מקומית במקום יבוא בכל מקום שהדבר ניתן.
- החשב הכללי ורשות החברות הממשלתיות יוציאו הנחיות ברוח זו.
- ז. יחד עם ייקור היבוא הכולל, יימשך בשנת 1976 תהליך האחדת שיעורי המכסים כחלק מהכנת המשק לקראת השתלבותו בשוק האירופאי המשותף.
3. מדיניות יבוא ההון והפיקוח על העברת מטבע
- א. מדיניות המלוות במט"ח מחו"ל תבטיח שמירה על רמת יתרות מט"ח סבירה יחסית להיקף היבוא.
 - ב. יוחמר הפיקוח על הסחר והפעולות הבלתי-חוקיות במט"ח.

פרק י' - אורחות חיים

תכנית הרוצה להקיף את המערכת הכלכלית-חברתית כולה לא תהיה שלמה אם לא נעסוק גם באורחות החיים.

כאשר ננקטים צעדים להקטנת הצריכה הפרטית, יש משנה חשיבות לשיפור איכות החיים, דפוסי ההתנהגות ברשות הרבים ועוד. אף כי טיפול בבעיות אלו חורג ממסגרתה המוגדרת של התכנית המוגשת כאן, מוצע כי הממשלה תדון בתחומים הבאים של איכות חיים: עידוד ההתנדבות הציבורית, אכיפת החוק ברשות הרבים בתחומי הנהיגה הפרועה, הלכלוך, הרעש, הגנת הצרכן ועוד. באמצעות טיפול וארגון נכונים ניתן לשפר ולתקן דברים רבים המכבידים על חיי היום-יום של האזרח, גם במסגרת האמצעים המצומצמים העומדים לרשותנו".

תודה רבה.

ראש הממשלה י. רבין :

עכשיו, אני רוצה להבין. לצורך סדר ניהול

הישיבה, יש שני נושאים:

א. המדיניות הכלכלית והתקציב.

ב. צריך לקבל החלטות על חוקים מסויימים בתחום אותם חוקי הון שעליהם התחייבת לקבל החלטות היום.

שר האוצר י. רבינוביץ:

אני רוצה לקבל אותם עכשיו, במקום הדיון, כי הבורסה סגורה ויהיה צורך לפתוח אותה.

שר התחבורה ג. יעקבי:

איך אפשר לקבל החלטות לפני הדיון? אני צריך לדון ולשקול לפני שאני מחליט.

ראש הממשלה י. רבין:

אולי תפרט מה הן ההחלטות הספציפיות שעזוב לקבל עליהן היום החלטה, מול בעיות המדיניות הכלכלית ונושא התקציבים שאינני מאמין כי נוכל לסכמו היום.

שר הדתות י. רפאל:

יש לי שאלה לסדר - אני קראתי בעתון כי שר האוצר מביא היום את התכנית לפני ועדת הכספים של הכנסת, האם זה יכול להיות עוד לפני שהממשלה מאשרת?

שר האוצר י. רבינוביץ:

אני רק מוסר אינפורמציה.

שר הדתות י. רפאל:

אני חושב שגם את האינפורמציה צריך לדחות עד לאחר הדיון וההחלטה בממשלה.

ראש הממשלה י. רבין:

אין כל צורך למתוח את היחסים עם ועדת הכספים של הכנסת יתר על המידה. אין כל צורך שהם יקראו על כך בעתונים לפני שזה יובא אליהם, כי הרי ברגע שיושבים עם 2-3 משרדים זה דולף.

שר התחבורה ג. יעקבי:

הציבור ידע על כך מהעתונות עוד לפני שהיתה ישיבה אחת עם איזה שהוא משרד.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

וכשאני ישבתי עם שר האוצר על ענייני משרדי, לא ראיתי את כל החומר, אלא רק את ההצעות הנוגעות למשרד שלי.

שר החקלאות ושר התקשורת א. און:

אני מציע כי נסתפק בשמיעת ההצעה הזו של שר האוצר ואם יהיה צורך נקיים באמצע השבוע ישיבה נוספת מיוחדת. כי אני כשלעצמי איני מסוגל לעכל את הכל עכשיו, אפילו לא חלק קטן מזה, תוך כדי שמיעת השאלות והתשובות ומסירת הדו"ח של רה"מ. אפילו לגבי האגרות אינני מסוגל להחליט עתה, כשאני רואה בפעם הראשונה את הדברים, אותו הדבר לגבי עליית שער הריבית על

האשראי המכוון וכן ההחלטות לגבי הלוואות הפיתוח. אי-אפשר ברגע אחד להחליט על כך ואחר כך לרוץ אחרי זה.

ראש הממשלה י. רבין:

בשביל לקבל החלטות נכונות, צריך לדעת קודם-כל, נתונים. לכן אני שואל - מה נדרש להחליט היום? מה יכול להיות בבחינת דיון ראשוני? אחר כך, או במשך השבוע, או ביום א' הבא, לאחר הישיבה עם המשרדים, יהיה דיון מסכם והחלטה.

שר האוצר י. רבינוביץ:

כל מה שקראתי ולא קראתי, אלה הן הצעות האוצר. לא על אלה אני מבקש ברגע זה להחליט. אני מבקש החלטה רק על הסעיפים הבאים: "ה (3) - תוארך תקופת החסכון המוסדי במסגרת קופות תגמולים; תוקטן הנזילות של איגרות חוב צמודות המונפקות לציבור; איגרות חוב צמודות יונפקו באיגרות על שם בלבד".

"ה (4) שיעור ההצמדה של איגרות חוב המונפקות לציבור יופחת תוך שנתיים עד ל-70% משיעור העליה במדד המחירים לצרכן. בשלב ראשון תועמד ההצמדה על 90% משיעור העליה במדד.

שר השיכון א. עופר:

מפה משתמע כי מחליטים היום על 90%, לכן לפני ההחלטה צריך לתת לשדים אפשרות להציע, כי ייתכן שאני אציע להחליט על 50%.

שר האוצר י. רבינוביץ:

זה מה שאני מציע להחליט.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

מה זה שלב ראשון?

שר האוצר י. רבינוביץ:

אני אסביר.

"ה (5) תוגש בהקדם לאישור הממשלה הצעת חוק שלפיה יוטל מס בשיעור של 1.5% על כל עיסקת קנייה ומכירה של איגרות חוב צמודות ונת"ד, למעט רכישה במקור".

את כל 3 הסעיפים האלה, אני מבקש לאשר עכשיו, כאשר אני מסכים שיוחלט גם על ה(6).

ראש הממשלה י. רבין:

זה יכול לחכות.

שר האוצר י. רבינוביץ:

זה לא פוטר אותנו מלהחליט על כך.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

האם אפשר לגבי 3 הסעיפים לשאול שאלות הבהרה?

שר השיכון א. עופר:

לסדר הדיון, אני חושב שבחלט צריך קודם להחליט בעניינים האלה, בלי להכנס לפרטי התקציב, כי היום צריך לפתוח את הבורסה.

שר הפנים י. בורג:

האם יהיה סיבוב קצר על העניין ששר האוצר מבקש להחליט בו מייד, ואחר כך נדון על העניין במלוא היקפו?

נגיד בנק ישראל מ. זנבר:

יש עוד סעיף שעליו צריך להחליט - עניין המזומנים בסעיף ה (10) - "תוכן בהקדם הצעת חוק אשר תחייב רישום ומסירת דוחות בעסקאות מזומנים; החובה להגיש הצעות הון חוטל על מרבית הנישומים; יוגברו פעולות אגף מס-הכנסה לצורך אכיפת הוראות החוק והעמקת הגבייה". אם לא נחליט על כך היום, ימשכו מזומנים מהבנקים. כאשר החוק בסוגיה זו מוכרח להיות רטרואקטיבית מיום ההחלטה. זה לא סימפטי, אבל מה אפשר לעשות?

ראש הממשלה י. רבין:

ברגע שזה הגיע לשולחן הממשלה, לאי-החלטה היום תהיה משמעות חמורה. אנו נגרום בעצמנו להדרדרות בשוק ההון. לכן צריך להפריד את הדיון לשניים: נחזיל בנושא ששר האוצר הגיש להחלטה מיידית, ואלו סעיפים:

ה(3), ה(4), ה(5) וחלק מ-ה(10). כאשר אני מציע כי בהתייחסויות לסעיפים אלה, לא נפריד בין שאלות והתייחסויות.

שר התחבורה ג. יעקבי:

מוכרחים להפריד, אינני יכול להתייחס מבלי שאקבל הבהרה על כמה מהשאלות שיש לי.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

לגבי ה(3) "תוקטן הנזילות של איגרות חוב צמודות המונפקות לציבור..."

מר א. גפני:

למעשה, מס העסקים עושה זאת.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

לגבי ה(4) - בשלב ראשון אתם מציעים הצמדה של 90%, ואחר כך, תוך שנתיים, של 70% - מדוע אי-אפשר להסתפק בשלב א' בלבד? כי בעוד שנתיים, אם האינפלציה תרד, ייתכן שלא יהיה מקום להצמיד ל-70%. אני מציע, בסעיף זה, להסתפק כרגע ב-90% ולכתוב כי נדון על המשך הירידה כאשר המועד יגיע.

לשאר הדברים אני מסכים.

שר התחבורה ג. יעקבי :

האם נערכה בחינה או בדיקה של האלטרנטיביות של שימוש בכספים שלפני ההחלטה הופנו לרכישת איגרות חוב, על דקע ההצעה להרע בתנאי איגרות החוב, מבחינת הפרט, מבחינת הצרכן? כלומר, לאילו יעדי הוצאה אחרים יופנו הכספים כאשר תחול הרעה בתנאי איגרות החוב?

שאלתי השניה היא אותה שאלה ששאל חשר בר-לב: מדוע יש להחליט היום על 70%, כלומר, על כל התהליך?

שאלתי השלישית - מהי המשמעות הכלכלית הצפויה או ההשפעה הצפויה כתוצאה מהשוני שיהיה בין תנאי אגרות החוב לבין אגרות החוב הממשיכות להיות כדאיות - קופות הפנסיה והתגמולים ותכניות חסכון בבנקים וביטוח צמוד - הפער בין שתי הקטגוריות הללו, אם אין בו סכנה לכיבוס או העברה של כספים מיד ליד על ידי רישומים שונים לסוגיהם?

שאלתי הרביעית - מהי המשמעות שהנפקת ניירות-ערך חדשים תהיה אך ורק על שם, מבחינת תחזית ההכנסות מההנפקה של איגרות החוב למיניהן?

אחרי שנשמע תשובות, אני אבקש להתייחס לגופם של דברים.

./.

שר הדתות י. רפאל:

א. מה פירוש - תקטן הנזילות של איגרות חוב

צמודות?

ב. אני רוצה לדעת מהי התועלת של התוספת בהחלטה

"על שם בלבד"?

ראש הממשלה י. רבין:

רוצים להשתלט על ההון השחור או לא?

שר הדתות י. רפאל:

אינני רואה במה יש כאן השתלטות?

ג. בנוגע לסעיף (5) - מתי יוטל המס, האם בשעת

העיסקה?

ראש הממשלה י. רבין:

בקנייה וברכישה לא, אבל בבורסה, אם הוא מוכר. הרי כתוב: "למעט רכישה במקור". משהוא מוכר מיד ליד.

שר הדתות י. רפאל:

על זה קיבלתי תשובה.

שר השיכון א. עופר:

אני רוצה הסבר על סעיף 10 - מה פירוש: "תוכן בהקדם הצעת חוק אשר תחייב רישום ומסירת דוחות בעסקות מזומנים"?

השר ג. האוזנר:

בסעיף ה(3) - מדובר על הקטנת הנזילות של איגרות חוב צמודות המונפקות לציבור. המשמעות המעשית או הביטוי המעשי של הדבר הזה מופיעים בסעיף (5). לכן אני מציע למחוק את החלק המופיע בסעיף 3, כי למעשה אין לו משמעות מעשית.

שר האוצר י. רבינוביץ:

אפשר למחוק.

השר ג. האוזנר:

לגבי ה(3), שוב: האם הכוונה היא לשינוי תנאי החסכון של הציבור בקופות הגמל הקיימות? אם אדם היום חוסך בקופת גמל והוא זכאי לקבל את הכסף אחרי X שנים, או בהגיעו לגיל מסויים, האם הכוונה היא לשנות חוזה שנכרת בין קופת הגמל והחוסך? כי לזה אני אתנגד בכל תוקף.

ראש הממשלה י. רבין:

שום דבר לא רטרואקטיבי.

חשד ג. האוזנר:

כלומר, אם אדם היום חבר, ויש לו חוזה בקופת גמל שלפיו הוא יכול לקבל את החסכון שלו כעבור מספר שנים לפי תנאים שנקבעו בינו לבין קופת הגמל, האם תהיה פגיעה בכך?

שאלה שניה - האם המס בשיעור של 1.5% יהיה על כל עיסקה ששחול, מבלי להתייחס לזמן שבו האדם החזיק את האיגרות? למשל, חוסך רגיל אשר רוצה להבטיח את ערך כספו ומחזיקו למשך כמה שנים, משתוא בא לממש את כספו, האם הוא ישלם את אותו המס אשר מגיע מאותו אדם אשר לצרכי ספקולציה רוכש איגרות לזמן קצר ועושה ספקולציה בתחום האיגרות?

חשד לקליטת העליה ש. רוזן:

אני רוצה הסבר לסעיף ה(3). כתוב שם: "תוארך", אני רוצה לדעת האם זה לטווח אריממטי.

כמו-כן אני רוצה הסבר למשפט: "איגרות חוב צמודות יונפקו כאיגרות על שם בלבד".

עכשיו, באשר לשיעור ההצמדה - אני חושב כי 70%, זה כעקרון מתאים להחלטת ועדת זוסמן באשר לתוספת היוקר, שיש להבטיח את השוויון בין ההוצאה להון.

אני חושב שיש להוסיף בסעיף (5), כי כאשר יש עיסקות, בעלי העסקים צריכים לזהות את עצמם, כי כתוב בסעיף (3) כי לא יונפקו בעתיד אגרות חוב, אלא על שם בלבד.

שר הדתות י. רפאל:

מי ישלם את ה-1.5% - המוכר או הקונה?

שר האוצר י. רבינוביץ:

1% המוכר ו-0.5% הקונה.

ראש הממשלה י. רבין:

מי יתן תשובות לשאלות?

מר ח. שטסל:

אני מוכן - באשר להקטנת הנזילות של איגרות החוב

הצמודות, יש שתי דרכים:

1. הטלת מס של 1.5% על כל עסקה - זה יקטין את הכדאיות של מכירות ספקולטיביות של איגרות החוב וכתוצאה מזה תקטן הנזילות. אנו עדיין לא החלטנו סופית על מי המס יחול, אנו עובדים על כך כעת, ונגיש בהקדם הצעת החלטה לממשלה. מחר עדיין לא יהיה דבר. בינתיים, למשך יומיים-שלושה, ימשיכו העיסקות להתנהל ללא מס כזה.

ראש הממשלה י. רבין:

למה לא הבאתם את הצעת החוק היום?

מר ח. שטסל:

גם אילו היינו מביאים זאת היום, לא היינו יכולים להחיל זאת מהיום, כי הדבר צריך לעבור את הכנסת. אנו משערים כי מספר העיסקות בבורסה שכתוצאה מהן יברח ההון לא יהיה כל-כך גדול.

ראש הממשלה י. רבין:

אם זה שווה משהו, זה כן צריך להשפיע. אם זה לא

שווה, מה הבעיות?

מר ח. שטסל:

אנו רוצים לספוג במסגרת זו כסף ולהקטין את הנזילות, אבל אין היום הצעת חוק שאפשר להגיש אותה לכנסת, כי זה מס בצורה ברורה, אשר הכנסת צריכה לחוקק בצורת חוק.

לגבי ה-90% וה-70% - אנו הולכים לקביעת מדיניות של 70%, ואנו רוצים להודיע לאנשים לקראת מה אנו הולכים. אנו צופים כי בשנה הקרובה, לקראת המדיניות הזו, יגבירו האנשים את קניית אגרות החוב, בידיעה כי תוך שנה, הממשלה תקטין עוד יותר את התשואה על איגרות החוב.

מחירי איגרות החוב יועלו, כדי למנוע העלאה מעבר לגבול סביר. עכשיו נקפא את איגרות החוב שבידי קופות התגמולים והבנקים על-מנת שלא יכבירו על השוק ושלא יוכלו לעשות מזה רווחי הון בלתי-סבירים. ישנה תקנה לפיה יש סמכות לשר האוצר להקפיא. אנו לא הבאנו זאת הנה. אנו הקפיא את כל איגרות החוב שבידי הבנקים, קופות התגמולים והפנסיה, כשאישרנו את המצב הקיים מבחינת התנאים שבידי המוסדות האלה, וכך הם לא ימכרו את האחוזים שיש להם, ירוויחו רווחי הון ואחר כך יקנו חדשים.

לאדם הפרטי אין תנאים מועדפים לעומת קופות הפנסיה, לכן לאורז הרגיל לא תהיה כדאיות למכור כדי לקנות אחר-כך, ובינתיים נחסוך.

"הנפקה על שם" זו החלטה ששפיע לגבי העתיד, ואנו רוצים במשך הזמן להגיע לידיעה מלאה של הרוכשים במגמה להטיל על אותם אנשים שאינם רשומים, מה אמת. תהיה לזה אמנם השפעה על השוק, נמכור קצת פחות, אבל זה מחיר שכדאי לשלם.

שר התחבורה ג. יעקבי :

ולאן ילך הכסף?

מר ח. שטסל :

איננו יודעים. באשר לסכנת הכיבוס - כלומר, שאנשים שיש להם איגרות חוב, ימכרו את האיגרות למישהו שיש לו תנאים מועדפים על-מנת להנות מהתנאים המועדפים - כדי למנוע זאת, הגברנו את הביקורות, ואנו מקווים כי עשינו ככל יכולתנו, אך אינני אומר כי סגרנו הרמטית את הדלת, כי

לסגור הרמטית את הדלת, זה דבר שאינו ניתן.

אנו חשבנו כי חסכון לטווח ארוך צריך להיות מועדף, לכן קופות התגמולים והפנסיה קיבלו תנאים מועדפים. כמובן שזהיה נהירה, היות ויש הקפאה לתכניות חסכון, ואני חושב שזה חיובי. זה חיובי שאנשים יקפאו כספם לתקופה ארוכה. לכן גם הגדלנו את תקופת המינימום מ-10 שנים ל-15 שנה.

לא תהיה שום פגיעה בחוזים הקיימים. את הכספים שהשקיעו עד היום יוכלו להוציא כעבור 10 שנים.

השר ג. האוזנר:

אם היום, לפי החוזה שכירי, אוכל להוציאם כעבור 7 שנים, ואילו אתה בא ואומר לי עכשיו כי להבא אוכל להוציאם רק כעבור 10 שנים במקום 15 שנה, זו כן פגיעה.

מר ח. שטסל:

בדקנו זאת עם המשפטנים ואין כאן שום פגיעה.

נגיד בנק ישראל מ. זנבר:

אנו, בקטע הזה, דנים תחת לחץ וחייבים להחליט כרגע, אך ככל שאנו פוגעים יותר בחסכון, אנו מסכנים את הכנסות התקציב. ואני הלכתי לזה בלב כבד, אך הלכתי לזאת, רק כדי שנהיה מאוזנים מבחינת הנטל על כל שכבות הציבור בציפיה שלא תהיה פגיעה גדולה מדי בחסכון. לכן צריך להיות ברור שלא פוגעים באיגרות הקיימות. זה חשוב לאמינות הממשלה והבנת העניין.

שנית - לא פוגעים בקופות הפנסיה, התגמולים וקופות החסכון לזמן ארוך. בזה אנו לא פוגעים. אנו כן פוגעים בניירות החדשים שנמכרים לציבור.

ראש הממשלה י. רבין:

במה מדובר כאשר מדברים על קופות הגמל, החסכון

וכל הצד המוסדי?

נגיד בנק ישראל מ. זנבר:

מדובר על 2 מיליארד לירות בשנה הבאה, ההון

החופשי, מתוך 12 מיליארד.

שר האוצר י. רבינוביץ:

היתר זה מוסדי וזה יחול בדרך הרגילה.

נגיד בנק ישראל מ. זנבר:

אנו לא פוגעים בהם, כי אנו רוצים להמשיך לעודד חסכון לזמן ארוך. אשר לקופות הפנסיה - יש התחייבויות לעובדים לפי המשכורת האחרונה, ובהם היינו פוגעים במידה ניכרת לו לא היינו מקפידים זאת ולוא לא היינו רוצים להמשיך לעודד חסכון לזמן ארוך. לכן תהיה הקפאה של החסכון לזמן ארוך, החסכון הלא-נזיל, לעומת הדברים הנזילים. אך כפי שאמרתי, לבי לא כל-כך שלם עם מה שהוצע כאן, אבל אני תומך בהצעה הזו במסגרת הכוללת של המדיניות שעוד ידובר עליה.

בענין כיבוס האגרות. כיבוס אגרות פירושו כאשר אחד משלם מס וכאשר אחד פטור ממס. פה מדובר על אגרות אשר חייבות במס, אבל ההצמדה היא חלקית, כך שבעיית הכיבוס לא קיימת.

לגבי האגרות הלא-חוקיות - כאשר יהיה מדובר על אגרה לא-חוקית, אם האזרח יפרה אותה רק ב-90%, אז יש להניח כי הקופות בכלל לא יקנו אותה בשל בעיית הכיבוס.

בתקופת המעבר, יש כן איזו בעיה, ומשום-כך גם בנק ישראל מתכוון להוציא הנחייה לכל הבנקים לדרוש על תיקי האגרות הבנקאיות שיש להם. נכון שהענין מבחינה זו אינו סגור מלא, כי מי שידווח לא נכון, יש לו אפשרות לרמות, אבל אנו מתכוונים להוציא את ההנחייה הזו כבר היום.

ראש הממשלה י. רבין:

אולי מישור מאנשי האוצר ידווח ביתר דיוק מהי ההחלטה המתבקשת, כי פה ועם היו הצעות לשנות מהנוסח.

נגיד בנק ישראל מ. זנבר:

לגבי ענין ה-90% וה-70% - לנו יש שאיפה מרחיקת לכת - כדי לפגוע בתנאי החסכון, מסיבות מסויימות, וגם כדי למכור אגרות, יש פוטנט שאומרים למישהו, כי אם הוא יחכה, אז בשנה הבאה הוא יוכל לקנות סחורה עוד יותר גרועה. כשהיו כבר כאלו שאמרו לרדת מ-100% הצמדה ל-70% הצמדה, אבל בגלל הדברים שצינתי, אנו רוצים לרדת בהדרגה, וההדרגתיות היא, קודם-כל, כדי שאפשר יהיה למכור את האגרות השנה, משום שבשנה הבאה יהיה יותר גרוע.

שר השיכון א. עופר:

ואחר כך תחזור ל-100?

נגיד בנק ישראל מ. זנבר:

דבר שני - לוא היינו יורדים כבת-אחת מ-100 ל-70 היינו גורמים לרווח הון גדול לגבי אלה שחזיקים אגרות ישנות ולא רוצים בזה. כי אם דווקא בישנות אתה פוגע, אתה פוגע גם בהתחייבויות של הממשלה, כי כתוב שאנו מתחייבים לתת הצמדה מלאה, כך שמכל ההצעות, ההצעה הזו היא הסבירה ביותר.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

ולאן יברח ההון?

נגיד בנק ישראל מ. זנבר:

ההון לא יוכל לברוח למקומות אחרים, אלא ילך לחסכון. זו דעה אחת. יש דעות האומרות, כי הוא יוכל לברוח לחו"ל, או הוא יגדיל את הצריכה בארץ. האמת היא, שאיש אינו יודע ומשום שאיש אינו יודע, הדבר הסביר ביותר הוא לרדת מעט וקצת.

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

אז למה צריך לכתוב "תוך שנתיים", אפשר לכתוב:

"לאט, לאט".

נגיד בנק ישראל מ. זנבר :

היתה שאלה של שר המסחר והתעשייה - מה יהיה עם ההצמדות למטבע חוץ? אין היום בעיה של הצמדות כאלו. יש בעיה עם ה"הוליס", אבל בהקשר לזה צריך לבוא במגע עם הסוכנות.

ראש הממשלה י. רבין :

אם אין הצעה כזו, למה להכנס לזה.

מר ח. שטסל :

בענין המזומנים - הכוונה היא להגיע למצב שלא יעשו עיסקות גדולות במזומנים.

שר הדתות י. רפאל :

מה באשר לחסכון במטבע חוץ?

נגיד בנק ישראל מ. זנבר :

אנו לא פוגעים בזה. כי למשל, באשר לשילומים מגרמניה, יש חוזה עם גרמניה בהסכם הפיצויים, שאי-אפשר להטיל על זה מס.

בענין המזומנים - פה יש פגיעה בסודיות הבנקאית ויש הסכם על-כך, אם כי זה מאוד מאוד מסוכן.

ראש הממשלה י. רבין:

למה בארה"ב זה מותר?

נגיד בנק ישראל מ. זנבר:

גם כן, רק על זה ולא על שום דבר אחר. אני יוזמתי זאת ואמרתי לנציב מס-ההכנסה, כי יעשה זאת במקום כל הדברים האחרים שהוא מכריז עליהם. אבל אני חושב, שמי שרוצה לעשות עסקים שחורים, או מפני שההון הוא שחור בשל מס-ההכנסה, או משום שההון הוא גנוב או קשור במעשים פליליים, או שיש לו מזומנים והוא אינו רוצה לרשום בספרים ומשום-כך הוא עושה פעולות במזומנים בסכומים גדולים, באנשים כאלו או רוצים לפגוע. באמריקה זה מתחיל מ-5,000 דולר. פה מדובר על 20 אלף לירות. או רוצים כי על כל פעולה מסוג זה יהיה דיווח. גם היום, המפקח על הבנקים יכול לקבל דיווח מהבנקים על פעולות שכאלו, אבל היום הוא מנוע מלהעביר ידיעה זו למס-ההכנסה. או רוצים שיהיה חוק שיסמיך את שר האוצר לקבל או לבקש דוחות תקופתיים או יומיים, או לפי אירוע, מגורמים שהוא יכריז עליהם. בנקים, ולא רק בנקים. כאשר אחר כך, מס-ההכנסה יצטרך לעקוב אחרי אותו זרם של ידיעות ולסנן, מתי העיסקה הזו קשורה במזומנים שחורים ומתי לא. כי למשל, יכול להיות שמפעלים ימשכו כספים בסכומים גדולים על-מנת לשלם משכורות לעובדים היומיים ב-15 לחודש. אז יש פה בעיות של סינון, אבל או רוצים, בפגיעה קטנה בסודיות הבנק, לתפוס פעולות רציניות בהון שחור, מסוג זה או אחר. זו הדרך ואני בעד זה.

ראש הממשלה י. רבין:

בארה"ב, על כל פעולה במזומנים עם הבנק, הבנק מדווח ל"פרל רורב" והוא מעביר זאת לשלטונות מס-ההכנסה. זה בארה"ב, שהיא היא הדמוקרטיה והקפיטליזם.

נגיד בנק ישראל מ. זנבר :

זה גם כן לשיקולנו, ואנו רוצים על סמך הצעה זו להוציא הודעה אל הבנקים. כי המפקח על הבנקים רשאי לקבל גם היום דיווח, אבל אינו רשאי להעביר זאת למס-ההכנסה. מהיום, על סמך החלטה זו, הוא יהיה רשאי.

ראש הממשלה י. רבין :

נדמה לי כי בארה"ב יש חוק כי עיסקה מעל לגובה מסויים חייבת להיעשות בשיקים ולא במזומנים, וכך אתה סוגר את הבריחה לצריכה.

נגיד בנק ישראל מ. זנבר :

יש איזו שהיא הצעת חוק, שיעבירו בין המשרדים השונים כהצעה לעיון ואישור, ואשר באה דווקא בגלל הערת שר המטרה כי זה לא נוגע רק לבנקים. הלוא ידוע לנו כי קונים דירות ובאים עם 2 שקים של מזומנים.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב :

ובאחד דולרים ובשני לירות, ושואלים - כמה זה עולה בדולרים ומשלמים בדולרים.

ראש הממשלה י. רבין :

והיום זו לא עבירה על החוק.

שר המשטרה ש. הלל:

ואחר כך אותו קבלן של דירות משלם לפועלים ולספקים וכל הפעולה נעשית מחוץ לבנקים.

ראש הממשלה י. רבין:

ברגע שהחוק יחול לא רק על הבנקים אלא גם על כל העיסקות האחרות, זה יהיה בסדר.

נגיד בנק ישראל מ. זנבר:

אנו רוצים לקבל דיווח מהבנקים, כדי שלא יוכלו להצטייד בסכומים גדולים של מזומנים.

מר מ. ברונר:

לגבי העניין של חסכון לטווח ארוך - ישנה פה פגיעה, אבל הפגיעה היחידה היא שיש חסכון צמוד שהוא נזיל וכאן הירידה היא בערך מ-30% ל-28% בצורה נומינאלית, כאשר הגבלה של שנתיים מאפשרת לעוקבים אחר שוק ההון לנתח את ההון.

לגבי מס עסקים - היתרון בו, שהוא פשוט, והחסכון שבו, שהוא לא מפלה בין הנכסים השונים, לגבי אורך תקופת האחזקה וזה קשה מאוד לביצוע בשל הצורה של מס העיסקות. לגבי העיסקות במזומנים עם דולרים, כבר קיים צו בתהליך, עוד לפני הטיפול בנושא הבנקים, כלומר, חייבת להיות זהות של מי שעושה את העיסקה.

שר הפנים י. בורג:

אני מצביע נגד סעיף ה(3) - כי אני חושב שהממשלה חושפת את עצמה לביקורת בעם. כי אם המצב שלנו ב-SHARE CAPITAL לא כל-כך טוב, החוסכים הקטנים הולכים אל ה-"בונדס", וכאן אנו סוגרים את הדרך. כי אם אנו חושבים שאדם שקנה "בלי שם", ימשיך לעשות זאת "עם שם", אז הדעו לכם שלא רק שאנו סוגרים חלק מהדרך, אלא אנו גורמים לכך שהאדם יעדיף הון שחור. ואמר כבר נחום גולדמן, כי בכל דבר אפשר להפסיד כסף, אבל לא בכולים ובחפצי אומנות ובתמונות של אימפרסיוניסטים צרפתיים.

ראש הממשלה י. רבין:

אבל מי שקונה למוכ"ז אינו חוסך, אלא עושה

ספקולציות.

שר הפנים י. בורג:

אבל בינתיים הכסף נמצא בידי המדינה, ומבחינת ספקולציות, הוא יכול לעשות ספקולציות בהרבה אופנים, גם בכולים ובדירות. וכך אנו סוגרים חלק מהדרך ושולחים את האנשים לשוק השחור, אם של דולרים ואם של חפצי אמנות, וכך אנו מקטינים את הכסף שבידי הממשלה ומעלים את המחירים בשוק השחור ובכל התחומים, לכן אני מצביע נגד.

אשר לסעיף ה(4) - נאמר כאן כתשובות לשאלות, כי אין הרעה בנוגע לתחומים של אלה שחשכו עד היום. אבל הפריבילגיה הגדולה של קרנות הפנסיה היא, שאדם משלם היום כדי שלעת מצוא יוכל לחיות מהכסף הזה. לכן אני רוצה לשאול - האם למשל קופת התגמולים יכולה מחר למכור ב-90%...

ראש הממשלה י. רבין:

הרי זה פרט לקופות הפנסיה.

שד הפנים י. בורג:

באשר לסעיף ה(5) - אני מבין כי הכוונה היא לאלה שקונים לצרכי ספקולציה. הוא הדין לגבי אדם אשר קנה נת"ד ומשאיר זאת אצלו שנה - הרי המדינה מעוניינת בכך, אז מדוע שהיא תטיל על זה מס.

ראש הממשלה י. רבין:

המס מוטל רק על שלב המכירה, רק אם הוא מוכר.

השר ג. האוזנר:

יש לי הסתייגות לגבי כמה פרטים - אם קיים היום חוזה בין החוסך לבין קופת הגמל, שמתוכו הוא רשאי להכניס עד 10 אלפים לירות לשנה - כשהתשלום הראשון בכלל היה חופשי - האם כעת זה נגמר?

ראש הממשלה י. רבין:

נדמה לי כי אין הגבלה בקופות הגמל.

מר ח. שטסל:

אין הגבלה עד 9,600 לירות - הוא רשאי לחסוך ולהוציא כעבור 10 שנים, כאשר מעבר לזה, הוא צריך לחסוך 10 שנים מלאות.

חשר ג. האוזנר:

אני מדבר על המכסה שאדם רשאי להכניס היום, לפי תנאי החוזה בינו לבין קופת הגמל, אם בתנאי החוזה מדובר על מועד שבו הוא זכאי לקבל את חסכונו בתנאי הצמדה וריבית, אם כעבור 10 שנים, או בהיותו מעל לגיל 65.

כמו-כן, מה באשר להגבלה על 12 אלף לירות, האם אדם יכול להיות חבר ב-4 קופות תגמולים?

יש לי ערעור לגבי החוזים הקיימים - אני חושב שלא נרויח מזה דבר, אלא רק נקלקל אם על ידי החוק נקבע שינויים בחוזי החסכון הקיימים. זה דבר חמור מאוד. אסור לחוק לפגוע בחוזי החסכון הקיימים.

באשר לאיגרות חוב על שם בלבד - יש לי אותם ההיסוסים שיש לשר הפנים. אני חושב שזה לא נותן דבר, ואני אסביר את דעתי - עדיין רוב האגרות נרכשות על ידי חברות רשומים וחברות נאמנות של הבנקים, ואלה פועלות לפי הוראות של אנשים שנמצאים מאחורי מסך. כי מי נותן את ההוראות לחברות רשומים, לקנות בסכום X, החברה לא תהיה רשאית לדווח. וכך, על-ידי הצעה זו, אנו רק נבריח את האנשים לחברות רשומים וחברות הנאמנות, על-מנת שהן תרכושנה בשם האנשים אגרות על שם, ובצורה זו להרוויח לא נרויח, אבל נגדיל את רווחי

הבנקים. כאשר היום, אם אדם הולך ישירות לבנק וקונה, הוא לא חייב לעבור את התהליך של חברת רישומים, אך אילו מחר הוא יהיה חייב לתת את שמו, הוא יעבור את התהליך של חברת רישומים, על-מנת שהיא תתן את ה"פסד". כאשר ידוע לנו שמאחורי "פסד" זה יסתתרו כך וכך אנונימיים של רוכשי אגרות, ואנו נברית את כולם אל מאחורי מסך זה, אבל להרוויח לא נרוויח מזה. זה מס שפתיים שלנו שאין מאחוריו שום דבר מעמעותי.

לגבי הצמדת האגרות - אני תומך בזה שרק חלק מההתייקרות וההצמדה ישתקף בתשואת האגרה. אני גם רוצה לציין לעצבתי כי האוצר לא תמך בכל ההצעות להחלטה על מיסוי של הפרשי הצמדה. כלומר, האוצר לא נטה למיסוי של כל עיסקות הקניה והמכירה. ואני מבין את הקושי הטכני שפרופסור ברונו הצביע עליו. יש אנשים רבים שראו בזה חשקעה של כספם הקטן. כי לא הגדולים חשקיעו בזה, כי הגדולים יכולים לחשקיע במגרשים ובנכסים אחרים. וכך, האיש הקטן אשר קנה אגרות והחזיק בהן כמה שנים, קיבל ריבית בצמוד והצמיד את ערך כספו וזה היה הרווח שהוא קיבל, איני חושב שיש הצדקה להטיל עליו מס כמו על ספקולנט.

ראש הממשלה י. רבין:

איך תבחין בינו לבין ספקולנט?

חשר ג. האוזנר:

האדם יצטרך לדווח. והיה אם החזיק אגרת למעלה משנה, הוא יצטרך להוכיח. מי שיבקש את הפטור, עליו חובת הראייה.

ראש הממשלה י. רבין:

זו ביורוקרטיה בלי סוף.

השר ג. האוזנר:

זה עושה צדק לענין.

שר התחבורה ג. יעקבי:

מי ישלם את המס, הבנק או האיש?

שר האוצר י. רבינוביץ:

המס יוטל על האיש, אבל הבנק ינכה במקור.

השר ג. האוזנר:

האיש חוסך על-מנת שחיה לו אפשרות בעת הצורך, לממש את החסכון הזה. אני מדבר על אותו חוסך שרוצה למכור לפני המועד שבחוק והוא החזיק את האגרת זמן רב, וחוסך בונה-פידה, ולא איזה ספקולנט. ואני מוכן ללכת עוד יותר רחוק - נטיל את המס על כל האגרות למוכ"ז - ומי שאכן קנה זאת למוכ"ז, לזמן קצר, על-מנת לעשות ספקולציה ומשימכור זאת יצטרך לשלם את המס, מצפוני יהיה שקט יותר. בבקשה, נטיל עליו את המיסוי ולא נניח לו כל החלטה. אבל מי שרכש אגרת על שם, ומחזיק אותה למעלה משנה, בו כן נצטרך להתחשב, כי הוא התכוון לחסוך.

ראש הממשלה י. רבין:

איך תדע זאת?

השר ג. האוזנר:

מי שיוכיח זאת, ישוחרר ממס.

ראש הממשלה י. רבין:

בפני מי הוא יצטרך להוכיח זאת?

השר ג. האוזנר:

בפני אותה רשות שתגבה את המס. אותה רשות היא שתהיה רשאית לשחרר את אותו האיש שיחזיק את האגרת "על שם". וזאת על-מנת שנעודד את החוסכים ולא נעשה דין שווה לספקולנטים וחוסכים. ואני מדבר על החוסך הקטן, לא על הגדול, לא על הספקולנט.

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

אני חושב שהטלת 1.5% כאשר מוכרים נכס פיננסי ומעבירים אותו מיד ליד, זה מס כל-כך נמוך, חד-פעמי, גם כאשר זה בונה-פידה, שאני משתומם על הוויכוח. אינני יודע כיצד אפשר לחלק זאת לחלקים קטנים יותר, האם נתחיל לעשות חשבון של מי שהחזיק 10 שנים או שבוע? לכן אני רוצה לתמוך בהצעה זו.

עכשיו, אני פשוט משתומם על השר בורג - כיצד אפשר להלחם על הזכות לחסוך או למנוע הון שחזר בדרך של מוכ"ז בפרינציפ? ואם באמת הבנקים יהיו מסך, צריך למצוא דרכים כיצד לסגור זאת. אם אנו רוצים, אפשר

לתת הנחות לאדם החוסך, אז הוא יחסוך כספו בגלוי, אבל מי שרוכש נכס בגלוי, הוא צריך להצהיר על ההון, בעוד שמי שרוכש אגרת חוב למוכ"ז, יש לו מסתור. ולכן אני מציע להחמיר, שיהיה כתוב שבכרטיסה וכאשר מעבירים מיד ליד, יהיה מוטל על זה 1.5% מס. שישלמו על השרותים.

עכשיו, יש לי הצעה. ועדת בן-שחר הציעה בחוק מס רווחי הון ושבח מקרקעין, מס מסויים על הרווח הריאלי ו-10% על הרווח האינפלציוני. לכן, אין זה מן הצדק לשחזר את הערכים הפיננסיים של אגרות החוב מאותו המס של הרווח האינפלציוני. ואני מוכן גם להטיל מס על הרווח של קופות התגמולים, על כולם.

ראש הממשלה י. רבין:

האם תצליח לסכם זאת עם חבריך בהסתדרות?

חשד לקליטת העליה ש. רוזן:

נתפשר על זה עם ההסתדרות.

על כל פנים, אני קובע את העקרון. אני חושב כי הדבר הזה מוצדק. אומרים לי כי אי-אפשר מבחינה משפטית לעשות זאת, משום שיש חוזים, אבל ישנו חוק לעידוד השקעות הון שהיה מעוגן בחוזה, ובכל זאת שינינו שם את המסים בניגוד להתחייבויות האחרות שקיימות בחוק. בתחום עידוד השקעות ההון, הוטל על החברות מס בשיעור מסויים ואחר כך שינינו את החוק ואמרנו כי במקום 28% ישלמו 35%. אני חושב שברגע שיש מס רווחי אינפלציה של 10%, יש להטיל זאת על כולם.

דבר נוסף - מדברים על מס הון נטו. אינני רוצה לדבר על זה עכשיו. אבל לפני שנתיים הטלנו מס רכש של 5% מהר מאוד, אך מי שיש לו נכסים פיננסיים, הוא חופשי. ואני רוצה שננהיג מס רכש על נכסים פיננסיים בשיעור נמוך של 1.5% וכל שנה ישלמו גם מסים של מס הון נטו. הדבר הזה מוצדק, צודק והכרחי. ובתקופה כזו קשה, חשוב המוראל לא פחות מההכנסה, וזה ירים את המוראל.

שר התחבורה ג. יעקבי :

אני חושב, שעל-כל-פנים, כדאי מאוד שלא נקל ראש במשמעות של ההצעות האלה. אני יודע כי יש להט רב, לעתים גם לשחוט את הפרה הנותנת חלב, כי היא נראית לא סימפטית.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב :

שמונה.

שר התחבורה ג. יעקבי :

לא סימפטית. השיקול במקרה זה הוא שיקול שבין שני קטבים: מצד אחד, למנוע אלטרנטיביות של הוצאה מזיקה למשק כתוצאה מברירת כספים מאגרות חוב במתכונתם הקיימת אשר תביא נזק למשק ולחברה. ומצד שני - להגביר את הידע על ההכנסות בפועל ולאפשר גביית מס אמת ככל האפשר, כתוצאה משיקולים חברתיים בעיקר, אבל גם כלכליים. ושני הקטבים האלה, חייבים לעמוד כשיקול לפני הממשלה. ולפי דעתי, הנחה אחת לפחות, אינה מציגה את מערכת השיקולים במקומה...

ראש הממשלה י. רבין :

יש בעיה שניה - מה אתה מטיל על העובדים ועל

עבודה במקביל?

שר התחבורה ג. יעקבי :

זאת אשר אמרתי - משיקולים חברתיים וסוציאליים - גביית מס אמת. ואני רוצה להעיר להערת רה"מ (יכול להיות שיש חברים אחרים שבטוחים כי המצב הוא אחר), כי באופן ריאלי, יש להניח, שהגדולים ימצאו את הדרך להמלט מכך ואילו הקטנים ייפגעו גם ממערכת מסים זו. אני משוכנע בכך במאה אחוז. לפני-כן לא הייתי כל-כך בטוח, ולכן שאלתי את השאלות המקדימות, כדי לקבל מידע שלא קיבלתי, שהדבר יביא לחלוקה טובה יותר של ההכנסה הלאומית. ייתכן, אני מסכים, שאולי מבחינה פסיכולוגית-ציבורית, תוצר אווירה שכאילו אנו משפרים את ההכנסה הלאומית, אבל למעשה, הגדולים ימצאו OUTLET לכסף וימצאו דרך להשקיע באגרות שלא על שם, כאשר הקטנים לא ימצאו את הדרך. אני בטוח שכך זה יהיה.

השר לקליטת העליה ש. רוזן :

ישקיעו בחעשיה.

שר התחבורה ג. יעקבי :

הלוואי וזה היה כך.

אני שלם עם שתי ההצעות שהופיעו בעבר כאשר להצמדות הפנסיה והגמל. אני חושב שפגיעה באגרות החוב הנוכחיות היתה מערערת באופן מוחלט את אמינות הממשלה אצל מאות אלפי חוסכים קטנים - ולא לגבי החוסכים

השמונים. כך שבחחום קופות הפנסיה והגמל, זו גישה נכונה.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

איך תופסים את הגדולים, הדבר אבוד?

שר התחבורה ג. יעקבי:

יש לי כעת שאלה - האם רישום ומסירת דוחות כספיים, כפי שזה מופיע בסעיף ה(10), ומכירת אגרות אך ורק "על שם", אין פה משום חפיפה? אני לא בטוח כי אין פה משום חפיפה, ומצד שני, יכול להיות שאני טועה. אני רוצה על זה הסבר.

ולאחרונה, אני מציע שעל האגרות אשר תימכנה על שם לא יוטל מס מחזור, כאשר על האגרות שלא על שם, כמובן, גם הקיימות, יוטל מס מחזור של 1.5% ולהצמיד זאת כך שתרים את ערך הכסף. כאשר אני מציע כי נקבע את ה-90% כקביעה חד-פעמית, תוך הודעה כללית של הממשלה, כי באשר לשיעורים של ההצמדה בעתיד, תחליט הממשלה מדי-פעם, על פי התנאים הכלכליים במשק. ואני מכיר בכך שאולי זה יאיץ את רכישת האגרות בתנאים הנוכחיים, אבל יחד עם זאת, זה יחייב את הממשלה למדיניות מסוימת, שאני לא בטוח שנרצה להמשיך בה אחרי שנקבל נתונים על השפעות הדברים האלה על שוק אגרות ההון, ולא הייתי מציע לממשלה להתחייב על דברים שלא תוכל או לא תרצה להגשים בעתיד.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

אני חושב שגם בענין הקונקרטי הזה שעליו אנו דנים, ולא על התקציב בכללותו, אסור לנו להתעלם מדברי הרקע ששר האוצר הביא עכשיו, והם מודפסים והונחו על שולחן הממשלה. ואני מתרשם, מדברי כמה שרים שעמעת, שאנו להוטים מאוד בטיעונינו, כאשר מדובר על הקושי של המצב במשק, כאשר מדובר על תוספת היוקר והצורך שלנו לפנות לעובדים, אבל כאשר מדברים על צעד הטומן בחובו את הצורך להטיל מס על ההון, דברי הרקע נעלמים.

שר העבודה מ. ברעם:

אבל בלי ההון, יהיה המצב עוד יותר קשה.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

אני מודה לשר העבודה על ההערה שעכשיו שמעת. השאלה היא - האם אנו רוצים שהמדיניות הכלכלית של הממשלה, שכולנו מסכימים כי היא תהיה חמורה מאוד ב-1976, תצליח ותעבור בציבור ותעורר אמון אצל הפועלים והשכירים? כי יוצא שאנו מדברים על החשפעה על השכר ורוצים להטיל מס-ערך-מוסף אשר מוטל על המוצרים, ולקצץ בסובסידיות ולהביא להתייקרות של 40% במוצרים החיוניים, ובו בזמן מתווכחים האם להטיל 1% על מוכר אגרות חוב, ועוד מתווכחים האם זה מצפוני או לא מצפוני? איפה דברי הרקע? כולנו נפגשים עם ציבור הפועלים, ואם לא ניתן הרגשה שאנו מטילים על עבודה והון עומס פחות או יותר מאוזן, לא תתקבל התכנית הכלכלית, היא תתחסל. ואני הייתי הולך לכל ציבור פועלים להגן על התכנית הזו, אילו היתה לי הרגשה כי העול מוטל באופן צודק. איזה הבדל צריך להיות ביחס שלנו אל הכנסה מעבודה לעומת הכנסה מהון, כאשר בסופו של דבר, הצמדת ההוצאה, אינה אלא שמירת ערך הכסף, כשם שהצמדת השכר לתוספת היוקר אינה אלא הצמדת השכר לערכו. ואינני מבין מדינה שבה שיעור המס על העבודה היה צריך להיות מבוסס על עידוד ההליכה לעבודה, מקבלת מדיניות שבה ההצמדה לשכר היא על 70% וזה נעשה אחת ל-3 חודשים, ולא בזמן, ואילו ההצמדה להון צמודה יום-יום, בערך של 100%, לפי הערך הריאלי, בזמן נכון. איך תעביר את הענין הזה אצל ציבור

הפועלים? ופה, בענין הזה, כל השיקולים של הצדק והרקע נעלמים ואינם?

אני חושב שצריך לשנות את תנאי אגרות החוב, גם אם ייאמר כי מרעים את תנאי אגרות החוב. ואני רוצה על רקע זה להציע הצעה להצבעה ולהציע קונקרטיה שאת האגרות החדשות נצמיד ב-80% ובעוד 10% בשלב מאוחר יותר.

(עד כאן רשעה ל.ד. מכאן א.ב.)

איזה חוסר אמינות יש אם הממשלה תסביר לציבור מה שאנחנו מסבירים כל הזמן לפועלים, שהמצב הוא לפני קטסטרופה, ונגיד לאלה שיש להם אגרות-חוב צמודות: עד היום אין זה משנה שום דבר; עד היום קיבלת מאה אחוז. עכשיו יש לך 100 אלף או מיליון לירות בבנק - לא נוגעים בזה. ממחר אתה מוצמד ב-80% בלבד, כי מצב המדינה קשה מאד. אנחנו חייבים להשתלט על זה.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

גם על שטרות ישנים?

שר הבריאות ו. שש-טוב:

ממחר. עד היום אין נוגעים בך. אבל יש מצב קשה

מאד של המדינה - - -

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

אבל גם על השקעות ישנות?

ראש הממשלה י. רבין:

הוא אומר: מה שקנוי ויש אגרת - ישאר.

שר השיכון א. עופר:

לא. עד היום מדשבים לך מאה אחוז. ממחר גם על האגרות הישנות ייחשבו 80%.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

אילו אמרתי שרטרואקטיבית אני עכשיו מבטל - לא. כי הממשלה מתחייבת בעת חתימתה. אבל ממחר, במצב כזה של המשק - במלוא המצפון. או שאומרים באמת שהמצב קטסטרופלי, או שזה לא רציני. חד-צדדי זה לא יכול להיות.

עכשיו ניקח את ענין ההון השחור. אני תומך בהצעה שמשיש עיסקה במזומנים - ידווחו. חוק כזה יש גם בארצות-הברית של אמריקה. אני מתפלא שער היום לא עשינו את זה.

ראש הממשלה י. רבין:

שם יש סדר בדברים אלה, בלי התיימרות סוציאלית.

חשר ג. האוזנר:

שם עשו את זה בשביל המאפיה, לא בשביל מט-הכנסה.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

אם אנחנו רוצים שההון השחור ייסגר עכשיו קצת על-ידי המזומנים וגם על ידי כך שתכריח אותו להתגלות בבורסה, שלא ילך לקנות דירות ומכוניות - למה לא להוציא פקודה שאי-אפשר לבצע עסקאות במזומנים מעל לסכום של 10 אלפים לירות? חייבים לעשות את זה בצ'קים, והוא לא ילך לקנות דירות, לא התחייבויות ולא סחורות במזומנים. את ההון השחור הזה צריך לרסן ולסגור, שלא יוכל לברוח, שיגלה את עצמו.

לכן אני מציע קונקרטיים: בואו נבצע באופן אמיץ פעולה הדרושה למשק: 80% הצמדה. זה עוד ישאיר פער בין הצמדת עבודה ובין הצמדת ההון. בשלב מאוחר יותר אציע 70%. וכל האגרות - ממחר. כי מה יהיה מחר? כל אחד יודע לעשות חשבון: בנק ישראל הוציא אמיסיה של 100 מיליון לירות, שנחטפו. למה נחטפו? כי הוא יודע מה תעשה מחר, ואז יש לו כבר אגרת כזאת, ויש לו מיד רוח ספקולטיבי. הוא ישלם לך ברצון את האחוז וחצי. כי 10% הוא מרווח מיד, כי תהיה קפיצה של מחירי אגרות-החוב הקיימות. אם תעשה את זה בבת-אחת - גמרת את הענין.

אני מצטער שאני מדבר על כך בהתרגשות, כי שמעתי ביקורת בעתונות אחרי הדיון הקודם; מישו אמר לעתונות שמישהו דיבר כל-כך בהתרגשות, שחסרו רק מחיאות-כפיים. ואני מקנא מאוד בשך יעקבי שמדבר על הכל בלי התרגשות. אני שואל: איך אתה מצליח להסתיר את ההתרגשות?

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

הוא מכפר-ויתקין, ואתה מבולגריה. זה הכל.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

אני לא יכול שלא להתרגש, כי הדברים נוגעים לציפור-הנפש שלנו בממשלה שמייצגת את העם הזה.

צריך להיות אמיצים גדולים לא רק כשצריך לצמצם שירותים ולהקפיא את השכר ולפגוע בתוספת היוקר. אלא צריך להטיל גם על ההון, ונקבל על עצמנו את הסיכונים. לא ילך - נחקן בעוד שנה.

שר המשטרה ש. הלל:

אני חושב שבכל הנושא הזה של ההון, שעליו אנחנו מדברים, בניגוד להרבה נושאים אחרים, השיקול לא צריך להיות מה מותר ומה יפה, אלא מה תועלתו ומה לא תועלתו. זאת הגישה. יש דברים שאפשר להסביר אותם בעשרה נימוקים, כמו התחייבות - שזו זה יכול לפגוע בהתחייבות למישהו שקשור לקופה שעדיין לא השקענו. אם זה מוסרי או לא מוסרי - השאלה היא מה תועלתו.

אני חושב שיש כאן נקודה שצריך השר שם-טוב: שאולי היינו צריכים עכשיו למצוא דרך להחיל גם על ניירות ערך קודמים אותן מיגבלות שאנחנו מחילים מהיום ואילך על האגרות החדשות. יכול להיות שיש כאן פגיעה מסויימת, אבל היא לא פגיעה שאין הדעת סובלת אותה. לעומת זאת, אני מוטרד - ואולי בקשר לשני דברים אפשר להגיע להצעה - מוטרד מכך שאנחנו כיום יכולים למעשה ליצור תנאים כאלה שמי שמשקיע - יש לו חסכון שלילי. עכשיו 90% מעליית האינדקס נניח שזה לא כל-כך משמעותי. אם זה 70% - זה משמעותי למדי. זהו תמריץ

שלילי לחוסכים, ויכול מבחינה זאת לפגוע במגמה של האוצר, שהיא מגמה חיובית, להביא עכשיו למיתון מכסימלי ברצונו של אדם להוציא כסף.

שר השיכון א. עופר:

אנחנו הארץ כמעט היחידה בעולם שיש בה בכלל ענין

ההצמדה.

ראש הממשלה י. רבין:

היחידה.

שר השיכון א. עופר:

בכל העולם יש עכשיו אינפלציה, ואתה מקבל 5%

ריבית.

שר המטרה ש. הלל:

יכול להיות שזה כך. אבל מאחר שאנחנו נמצאים במצב כזה של אינפלציה, אתה בהחלט יכול להביא לכך שאנשים, במקום לחסוך את הכסף, ימהרו להוציאו.

שר השיכון א. עופר:

צריך להציע הצעה אחרת: מעל ל-10 שנים - יש

הצמדה.

שר המשטרה ש. הלל:

יכול להיות שזה כך. אבל מאחר שאנחנו נמצאים במצב כזה של אינפלציה, אתה בלהחלט יכול להביא לכך שאנשים, במקום לחסוך את הכסף, ימהרו להוציאו.

שר השיכון א. עופר:

צריך להציע הצעה אחרת: מעל ל-10 שנים - יש

הצמדה.

שר המשטרה ש. הלל:

לכן אני אומר: אני רואה כאן את העקרון, ואני מוטרד שמא נגרום על ידי כך להאצה בהוצאה ולא להגדלת החסכון.

אני ער לכך שייתכן שבחודשים האחרונים, מאז התחילו לדבר על פגיעה בניירות-הערך החדשים, היו השקעות ספקולטיביות רציניות מאד בניירות-ערך, והשקעות אלו יכולות להיות ממומשות עכשיו.

שר הדתות י. רפאל:

רוב ההשקעות הספקולטיביות עשו הבנקים.

שר המטורה ש. הלל:

אינני אומר: אנשים וגם בנקים. אולי יש גם אנשים שמצבם לא פחות טוב מבנקים. גם אנשים, וגם בנקים יודעים זה חודשים שאנחנו הולכים להטיל מיגבלות על ניירות-ערך חדשים, ולדעתי היתה בזמן האחרון תנועה ספקולטיבית בניירות-ערך שהיו קיימים עד היום. מבחינה זאת בלבד אני חושב שיש הצדקה למה שאנחנו רוצים להחיל על ניירות הערך החדשים - נחיל על הניירות האלה, לפחות על ניירות-ערך שיצאו בשנה האחרונה.

אבל אני חושב שאנחנו יכולים למצוא דרך שיש בה לשרת את כל המטרות, גם את זו של צמצום התוצאות עכשיו, וגם את המטרה של מניעת ספקולציה, ונראה לי שהיינו מיטיבים לעשות אם מה שאנחנו אומרים, שניירות ערך יהיו צמודים ב-90%, נעשה בצורה הדרגתית. אפשר להגיע לכך שההפשרה של אותם 90% תהיה בצורה הדרגתית. גם לגבי הניירות החדשים וגם לגבי הניירות הישנים. כלומר, אני אומר, שלגבי הניירות הישנים עד היום שמי שיפדה אותם בעוד 10 שנים יקבל את מלוא הערך של ההצמדה. מי שיפדה אותם היום - כאן אנחנו מתחילים להוריד מערך ההצמדה, בתוך זמן מוגבל, וליצור מצב כזה של כדאיות. משום שאחרת אנחנו עלולים ליצור מצב, בפרט עם ירידת ערך ההצמדה ל-70%, שמשהו יגיד: 70% מכאן לכמה שנים זה דבר שמצטבר, ואתה יכול בהחלט להגיע לכך שהכדאיות של החסכון הולכת ופוחתת. אנחנו צריכים למצוא נוסחה שאומרת: אם אתה תחסוך את הכסף לתקופה ממושכת - תקבל את ערך ההצמדה. כלומר, להגדיל את הכדאיות של החסכון לתקופה ממושכת. ואת זה אינני רואה כאן בתוך הניירות האלה.

אני מוכן להצביע על כל מה שרוצה האוצר. אבל יש לי הרגשה שלא מצאנו תשובה לחשקעות הספקולטיביות שהיו במשך השנה האחרונה או במשך כשנה בניירות ערך תוך אותה הציפיה שעליה כל אחד ידע, שהולכת להיות הרעה - והרעה ממשית - בניירות ערך, והיו אנשים שחסכו לא לצרכי חסכון אלא בהחלט לצורך

ספקולציה, כולל בניירות ערך למוכ"ו. אני חושב שלגבי אלה, אולי לפחות לגבי אותן רכישות של השנה האחרונה, זה לא בלתי-אפשרי שהממשלה תגיד: כל ניירות הערך שהונפקו מתאריך מסויים, כשנה או שנה-וחצי, למעשה שנתיים - מאז מלחמת יום הכיפורים - יחולו עליהם כל המיגבלות שאנחנו מחילים על ניירות הערך שינפיקו מהיום. וגם זה לא רקטוראקטיבית, אלא מהיום ואילך. על-ידי-כך אנחנו מונעים את הרווח הספקולטיבי הגדול שנוצר אצל אנשים ובנקים.

דבר שני שראוי לבחינה: שאמנם את הצמצום הזה בהצמדה ל-70% נחיל, אבל גם נעביר דרך של הפשרתו של הצמצום הזה בהצמדה לאחר תקופה מסויימת, מ-5 שנים מ-10 שנים ומעלה. ועכשיו אני מדבר לא על הספקולנטים הגדולים או העשירים הגדולים. בעניין זה צדק השר יעקבי. אינני חושב שכל החוקים שנקבל היום יתפשו אותם ברשת הזאת. אבל לגבי האנשים שחשכו פרוטה לפרוטה, חמישים לירות ומאה לירות - אם נבוא ונאמר להם: ערך הכסף שלך מובטח על ידי הצמדה אבל בתנאי שהוא מושקע לתקופה ארוכה - לדעתי נעודד אותם, ואני חושב שאנחנו צריכים לחפש בשני הכיוונים, גם לתפוש את הספקולנטים של השנתיים האחרונות, גם לעודד את החשקה לטווח ארוך יותר.

והערה אחרונה: אני חושב שאחד הנזקים שנגרמו לנו בעבר הוא בזה שכאשר הטלנו מלוות חובה, ולא מלוות מרצון, נתנו להם את מלוא ההצמדה והריבית. צירוף זה לגבי מלוות-חובה שאינם חשקעות ואינם חסכוניות מרצון היה לא נכון. ומאחר שאני מתאר לעצמי שבעתיד לא נוכל להימנע גם ממלוות חובה, אני חושב שאנחנו צריכים לומר לעצמנו שמלוות חובה לא יהיו צמודים למלוא ההצמדה ולריבית מלאה.

ראש הממשלה י. רבין:

שאלה למר שטסל: נניח מה שמציע השר רוזן, שאגרות למוכ"ו ברגע שהן נמכרות - חייבות על שם; האם זה נוגד את מה שכתוב על האגרת בהתחייבות הממשלה?

מר ח. שטסל:

בהחלט נוגד.

ראש הממשלה י. רבין:

נוגד? לא את החוק, אלא את ההתחייבות הכלולה באגרת. אני מפריד בין שני נושאים. חוק אפשר לשנות. אבל ההתחייבות שיש באגרת זה חוזה, ואינני יודע איך זה יתפוש בבית-המשפט.

נגיד בנק ישראל מ. זנבר:

חוק יכול לשנות את זה. אבל זה לא סימפטי.

ראש הממשלה י. רבין:

אבל זה לא חוק של הכנסת. רציתי פשוט לברר את

זה.

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

על ידי חוק של הכנסת אפשר לבטל כל דבר.

שר העבודה מ. ברעם:

הכנסת לא נוטה לזה.

שר הדתות י. רפאל:

אני בעד כל ההצעות שמכניסות משהו לאוצר. לכן אני בעד העניין של 90% של ההצמדה; ספק אם כדאי להזכיר עכשיו את העניין של 70%. אני מוכן להסכים לכך, אם אמנם זה יעודד, כפי שאומרים פה, את המכירה השנה.

שנית, אני בעד המס של אחוז-וחצי. אולם לא שוכנעתי כאן שהעניין של השינוי על שם בלבד יביא משהו לאוצר. זה יכול אולי לגרום הפסדים, שאנשים אולי יימנעו מקניית אגרות. ובמיוחד אינני נוטה לכך שכל אחד שיש לו אגרת ייראה בעיניו שהוא ספקולנט.

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

יקנה על-שם.

שר הדתות י. רפאל:

הייתי רוצה לשאול את נגיד הבנק אם הוא עשה פעם חשבון כמה הבנקים הרוויחו בעניין זה בספקולציה של האגרות. הבנקים. כמה מאות-מיליונים לירות הרוויחו הבנקים בעניין זה של האגרות. ולהם אתה לא קורא ספקולנטים.

נגיד בנק ישראל מ. זנבר:

לא הוצאתי את המלה הזאת מפי.

שר הדתות י. רפאל:

לספקולנטים הגדולים יש איפה לעשות ספקולציה, לאו דוקא כאן. כאן נדמה לי שאנחנו עושים דווקא עוול. בכל-אופן, זה צריך עוד הסבר, מה זה יתן לעצם העניין.

שר האוצר י. רבינוביץ:

אולי אפשר לומר כמה מלים?

כל התכנית הזאת, הכבודה, תלויה בתחושה של הציבור שהעומס בכל-זאת חולק פחות או יותר בצורה שווה על הון ועל עבודה. עמדנו בשנה האחרונה, אם כי אינני מקבל כל מה שהוטח כלפינו מתוך התעלמות ממה שעשינו, עמדנו במרכז של ביקורת בתחום זה.

אני רוצה אולי לומר מלה אחת נוספת. רבותי, יש לנו שני מדי-לחץ, אולי היחידים בעולם: תוספת-היוקר, וההצמדה. שניהם חדלו לתפעל כשהגענו לאינפלציה מהירה. המחוגים השתוללו, ולא מדדו. ויש הרהור ויש ויכוח בין מומחים ובין אנשי משק אם במצב שנוצר, באינפלציה מהירה, אנחנו חייבים לבחון את עצמנו לגבי הצמדה מלאה. ואתם חשים את המעבר שמתרחש לנגד עינינו: שלאט-לאט אנחנו גומרים לדעתי את ההצמדה המלאה. התחלנו בתוספת היוקר, בפגיעה בשכירים, כי תוספת היוקר המלאה ניטרלה למעשה את המדיניות הדיסאינפלציונית של הממשלה, כזה שביטאה את כל ההתייקרות אוטומטית, גם של המיסוי שלנו, גם של היבוא שלנו, והיא לחצה על הספיראלה האינפלציונית. קיטוע ה-30% על ידי ועדת זוסמן הביא לדעתי בתחום זה לכך שתוספת היוקר עכשיו איננה תורמת ואיננה גורמת להאצת האינפלציה - פחות או יותר.

ראש הממשלה י. רבין :

לא בקצב שהיתה בעבר.

שד האוצר י. רבינוביץ :

אני חושב שלא תורמת, כי צריך לקחת את המרכיב של המסים ושל היבוא בתוך העניין הזה, וזה נע בסביבות 30%, שאותם קיטענו. על זה היה הדבר מבוסס. זאת היתה הפילוסופיה של ועדת זוסמן. ואנחנו חייבים ללכת בתחום ההצמדה המלאה לדעתי לאורך כל הדרך, גם לגבי הצמדת הלוואות שאנחנו עומדים בהן עכשיו ב-80 מיליארד לירות עומס. חילקנו מיליארדים, אפילו בדכרים חיוניים מאד, ללא הצמדה.

אנחנו מציעים את ההצעות שלנו - ואני יודע את ההתנגדות; יבואו אלינו במשולב, שלובי-זרועות, גם המשק החקלאי וגם התעשיינים, בערעור על הדרך שאנחנו עולים עליה בתחום ההצמדה. כי המדינה איננה יכולה לעמוד בזה עוד, לספוג הצמדות ולהתגלגל. השנה אנחנו משלמים 7 מיליארד לירות תוספת בתשלום חובות.

ראש הממשלה י. רבין :

כמה מה-18 מיליארד לירות זה חובות חוץ, וכמה

חובות פנים?

שר האוצר י. רבינוביץ:

חצי-חצי.

ראש הממשלה י. רבין:

וכמה הצמדה בחובות פנים?

מר ח. שטסל:

בערך 40 מיליארד לירות הן בהצמדה. מתוך הפרעון

- כחצי זה הצמדה.

ראש הממשלה י. רבין:

כלומר, כ-4.5 מיליארד.

נגיד בנק ישראל מ. זנבר:

הגדירתי הפרשי הצמדה - לפחות שני-שליש.

שר המשטרה ש. הלל:

וחלק מזה זה חסכוניות-חובה שלא היו חייבים

להצמיד אותם.

ראש הממשלה י. רבין :

מה שהיה - היה.

שר האוצר י. רבינוביץ :

אני רוצה להסביר לחברי הממשלה את הגישה החדשה שאנחנו נוקטים אותה. נחיה בענין זה של הצמדה חלקית בכל התחומים שלנו, כדי לבחון את עצמנו. משום שההצמדה המלאה לדעתי עיוותה לנו את החיים ואת המשק. בזה אני בטוח. עכשיו אנחנו עוברים מתוספת יוקר להלוואות, לאגרות צמודות. לא עוד הצמדה מלאה.

אני מסכים שלגבי אלה שצריך להבטיח להם את הפנסיה - אני יודע איך כל קופות הפנסיה עומדות, מבחינה אקטוארית, וכאן אינני רוצה לפגוע. כאן אנחנו יכולים להבטיח את המלא. לכל היתר צריך להיות ברור שאיננו יכולים לשאת בזה.

אני בעד זה שנקבל את ההמלצה שאנחנו ממליצים.

ועוד מלה אחת על ההון השחור. הרי אין בינינו ויכוח שהיתה העלמת מס בסדר-גודל עצום, וההון השחור עבר כטורנאדו במשק, וערער את היציבות החברתית. גם בזה אין לי שום ספק. אני אומר את זה לשד בורג. צר לי על ההתבטאויות של כמה אישים ואנשים שהביאו לזעזועים במחצית השנה האחרונה.

שר התחבורה ג. יעקבי :

מה ההבדל בין "אישים" ו"אנשים"?

ראש הממשלה י. רבין :

"אישיות" זה יותר מאשר "איש".

שר המטרה ש. הלל :

יש אישים שהם לא אנשים.

ראש הממשלה י. רבין :

ויש אנשים שהם לא אישים.

השר י. גלילי :

כוונתך לאנשים שהעלימו את העובדה הזאת?

שר האוצר י. רבינוביץ :

צר לי על ההתבטאויות. הן גרמו לנו נזק. אבל אין לי שום ספק שהממשלה הזאת חייבת לעלות על הדרך, לסתום את הפרצות, ואנחנו עושים זאת בהצעות שאנחנו מגישים בתחום המס.

אם תעברו עכשיו על ההצעות שלנו - משאני שומע את חברי בהסתדרות, אי-אפשר לעמוד עם סטופר ביד ולהגיד: אחרי הריפורמה כבר חמישה חודשים. כל הנהלת החשבון צריכה לקחת זמן, עד שתיכנס לחיים. זה צריך לקחת, לדעתי, חודשים, שנה, שנה וחצי, עד שנשתלט על הדברים האלה. אבל אנחנו עולים על הדרך. כי החברה שלנו איננה יכולה לשאת זאת, בשום אופן לא.

ההצעות שלנו עונות לכיוון הזה, לפילוסופיה הזאת, לגישה הזאת. אנחנו מציעים שמעמסיו יהיה רישום על-שם. ואני יודע שבוודאי ייפגעו, ואני יודע שהון אולי יברח. אבל אינני יכול להגיד לשד יעקבי לאן ילך ההון הזה. חלק אולי יברח, וחלק אולי ילך לתעשייה. אבל אם אתה שואל אותי כמה - אינני יכול לענות. אבל אנחנו עוברים לרישום אגרות-החוב על-שם. כדי שתהיה לנו ידיעה. ואם דיברתי במס-הכנסה על הקמת המוקדים האלה של מידע - זה ישרת לנו את המטרה הזאת.

שנית, אנחנו מודיעים שאנחנו עוברים ל-70%, ואני בעד זה שהציבור ידע, שאנחנו עוברים בצורה הדרגתית ל-70%, על-מנת להמריץ את הקנייה של 90% כדי שההיפגעות שלנו תהיה מצד אחד מינימלית, ומצד שני שלא ייווצרו רווחים בסטוק הכסף. כי לפי המומחים שלנו, אילו עברנו מיד ל-70% - היו נוצרים רווחים בסטוק הכסף, בסדר-גודל של 22%-24%. ואני בעד זה שנטיל את מס העיסקות. זה בפעם הראשונה. זה נוגס אך מעט מהרווחים בשוק ההון.

מי שרוצה להחזיק באגרת שלו - שיחזיק, עד סוף חיה. אבל מי שרוצה לממש את הדברים בשוק - ישלם הקונה אחוז-וחצי. אנחנו אך מעט שמים בענין זה בדרך של מיסוי.

חברים, בחנו את הדברים יומם וליל, בינינו, עם מומחים, עם שר המשפטים. אני נגר הטלת מס הצמדה של 10% - מס רווח אינפלציה של 10% - ראשית, משום שלגבי אלה שאנחנו עוברים לגביהם ל-90% הצמדה כבר לקחת מהם

10% מיד. לגבי הסטוק הקיים - זהו ערעור ושכירת החוזה בינינו ובין הציבור. רק לא שכירת אמינויות. אני אומר זאת לחברי מצד שטאל. רק לא זה.

אני חמיד מתפלל על עצמי על המידות. תתקף צעד אחד יותר - ואתה שובר לך את המכשיר עצמו.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

איזו שכירת אמינות יש כאן אם נחזר תעביר את זה ל-90%? אני מדבר על הסטוק הישן.

שר האוצר י. רבינוביץ:

על הסטוק הישן זוהי שכירת אמינות ושכירת החוזה. בדקנו את זה עם המומחים, עם אנשים, עם שר המשפטים. רק לא לשבור. אתה זוכר את המאמר "כן לשבור" - עכשיו אני אומר: רק לא לשבור.

שר המשטרה ש. הלל:

כמו שאתה מטיל מס של אחוז-וחצי, אתה יכול להטיל מס של 5% על עסקות ישנות.

שר האוצר י. רבינוביץ:

חברים, אני אומר: לאחר בירור, לאחר דיון יומם וליל - הגעתי למסקנה שכל דבר נוסף מערער את האמינות. אני אומר זאת לחברים: ברגע שאנחנו שוברים את הענין הזה והמיליארד או המיליארדים האלה לא ייכנסו לקופת המדינה - תצטרך להטיל מסים, ואתה מסתובב בתוך מעגל של הזרמה או הטלת מסים נוספים. אנחנו צריכים להיות זהירים גם בענין זה.

אני מציע לקבל את ההצעות שהבאנו.

ראש הממשלה י. רבין :

אני מבין שבפרק ה' - המדיניות הכלכלית-חברתית לשנתיים הקרובות - זה מפורט יותר, ולכן עדיף שהצעת ההחלטה לא תסתמך על הנייר הראשון. אקרא אותה מדף 11, סעיף 2: "א. שיעור ההצמדה למדד על אגרות חוב שיונפקו לציבור ממועד אישור החלטה זו, יופחת בהדרגה עד ל-70%. הפחתת שיעור ההצמדה תיעשה בהדרגה תוך שנתיים. בשלב ראשון יונפקו אג"ח הצמודות בשיעור של 90% בלבד החל ממועד החלטה זו".

שר הדתות י. רפאל :

מה זה "בשלב ראשון"?

ראש הממשלה י. רבין :

לא מוגדר זמן, אלא לגמר התהליך. ה-90% זה מיד.

שר החינוך והתרכות א. ידלין :

אפשר תיאורטית בעוד שנה להעביר את זה ל-80%?

ראש הממשלה י. רבין :

כן. גם בעוד חצי שנה. יש כאן גמישות, תוך שנתיים, מרגע שעוברים ל-90%, מתי ואיך לעבור ל-70%.

"ב. ההחלטה האמורה לעיל אינה חלה על אגרות החוב הממשלתיות כיסוי לקופות הפנסיה והתגמולים, לתכניות החסכון המאושרות בבנקים ולביטוח חיים צמוד".

"ג. למוסדות והתכניות אשר הוזכרו לעיל יונפקו מעתה אגרות צמודות המיוחדות להם. ניירות הערך שבידי מוסדות אלה יוקפאו עד לפדיונם". כלומר, שלא יוכלו לעשות מניפולציות.

מר ח. שטסל:

אני מציע לכתוב: "למוסדות ולתכניות שהוזכרו

בסעיף ב' לעיל".

ראש הממשלה י. רבין:

בסדר.

השר ג. האוזנר:

אולי במקום המלה "יוקפאו" ייאמר "לא יהיו

ניתנים לפדיון"?

מר ח. שטסל:

לא. החלטנו שאי-אפשר יהיה להעבירם.

ד"ר ג. האוזנר:

"לא יהיו ניתנים להעברה עד לפדיונם".

מר ח. שטסל:

אפשר להגיד: "יוקפאו ולא יועברו לאחר עד

לפדיונם".

שר המטענה ש. הלל:

ומה הסנקציה? כבר נתקלנו בזה, ואין לך כאן שום

סנקציה.

ראש הממשלה י. רבין:

אני מתאר לי שבתקנות יש.

מר ח. שטסל:

הכוונה לבנקים.

ראש הממשלה י. רבין :

"ד. האוצר יפעל להעלות את שיעור החשקעה המוכרת של תכניות החסכון, לגבי הצבירה שמיום הפעלת ההצמדה החלקית על אג"ח לציבור".

מר ח. שטסל :

אני מוכן להסביר: היום הבנקים חייבים להשקיע באג"ח 75% מכל לירה צבורה אצלם. לכן חישוב ניירות ערך מועדף על פני אגרות חוב. אנחנו רוצים שישקיעו באגרות חוב לא 75% אלא יותר, וננהל אתם מו"מ, שנספוג יותר לקופת הממשלה.

השר ג. האוזנר :

הניסוח לא ברור.

שר החינוך והתרבות א. ידלין :

אני מציע לנסח זאת כך שכל אחד יבין.

שר האוצר י. רבינוביץ :

מה שכתוב כאן - זה בסדר. כי העניין צריך לבוא

לסיכום - - -

ראש הממשלה י. רבין :

מתווכחים לא על התוכן אלא על כך שהניסוח איננו משקף היטב את ההסבר שניתן.

"ה. הנפקת ניירות ערך חדשים מכל הסוגים (אג"ח, מניות, תעודות השתתפות וכל נייר אחר) תהיה אך ורק "על-שם", ולא תותרנה עוד הנפקות "למוכ"ז". לפיכך יבוטל גם ההפחת בשיעור 0.5%-1.0% שהיה נהוג עד כה לגבי הנפקות אג"ח "על-שם". מה זה?

מר ח. שטסל :

היינו מוכרים אג"ח למוכ"ז במחיר מאה, ואג"ח על-שם ב-99.5. עכשיו לא תהיה התחרות, ולא יהיה טעם לתת את ההנחה.

ראש הממשלה י. רבין :

"ו. יוטל מס בשיעור של 1.5% מערך כל עסקה בשוק לגבי אג"ח צמודות ערך ונת"ד (אך לא על ההנפקה והפדיון)".

מר ח. שטסל :

הכוונה שמי שיקנה במקור אג"ח ויחזיק אותה עד יום הפדיון - לא יחול עליו מס.

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

מה סדר ההצבעה?

ראש הממשלה י. רבין:

בענין קופות החסכון, סעיף ז' - אני אינני רואה צורך לקבל על כך החלטה בממשלה. את זה אתם תוציאו בחקנות.

מר ח. שטסל:

לזה יש סמכות לשר האוצר.

ראש הממשלה י. רבין:

אינני מציע שנדון בזה.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

אני מבקש קודם-כל להצביע את התיקון שלי לסעיף א'. התיקון שלי אומר: בסעיף א' בסיפא לומר: בשלב ראשון יונפקו אג"ח בשיעור של 80% מי בעד ההצעה של השר שם-טוב? (בעד: 4, נגד: 3). ההצעה נפלה.

כל הסעיפים א', ב', ג', הם מכלול אחד, כי הם מתייחסים לשאלה על מי כן ועל מי לא, מה כן ומה לא. לכן אני מציע להצביע אותם יחד. מי בעד ההצעה בסעיפים א', ב', ו-ג'? (בעד 10; נגד - אין).

יש שאלה אם על סעיף ד' צריך להצביע. הכוונה ברורה: המטרה היא לספוג יותר כספים מן הבנקים.

שד האוצר י. רבינוביץ:

לא צריך להצביע.

ראש הממשלה י. רבין:

לא צריך להצביע. קיבלנו את זה כהסבר.

סעיף ה' אומר שהנפקת כל הניירות תהיה על-שם; לא תהיה הנפקה למוכ"ז. גם הביטול של השיעור לגבי אגרות ושומות. יש בענין זה הצעה אחרת? מי בעד ההצעה הזאת - ירים את ידו. (נגד: השד בורג).

לפני ההצבעה על סעיף ו' יש הצעה לשד רוזן.

מר ח. שטסל:

הסעיף צריך להתחיל במלים "תוגש הצעת חוק". צריך לכתוב בו: "תוגש הצעת חוק לפיה יוטל מס..."

שד המטרה ש. הלל:

אולי בינתיים יהיה צו זמני?

נגיד בנק ישראל מ. זנבר:

אי-אפשר לעשות.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

חבל מאוד על הזמן הפנוי הזה.

שר המשטרה ש. הלל:

אני מציע להשאיר את הניסוח הקודם. אם הם צריכים חוק - יהיה חוק. ואם לא - יעשו זאת בינתיים.

מר ח. שטסל:

אולי ועדת שרים לענייני כלכלה?

שר המשטרה ש. הלל:

אני מציע לא להגיד "להביא לממשלה" וכו'; אם אפשר לבצע זאת קודם - יבצעו את זה קודם.

ראש הממשלה י. רבין:

ייתכן שהניסוח צריך להיות: "יוטל מס בשיעור זה וזה; האוצר יפעל לביצוע החלטה זו".

מר מ. גוידרפר:

הניסוח צריך להיות: "מטילים על שר האוצר ושר המשפטים להכין הצעת חוק שתוגש מיד לכנסת, בלי לעבור את הממשלה". זה יקצר.

השר ג. האוזנר:

אם אתה אומר "האוצר יפעל" - מיישמו יכול לפרש זאת כאילו כוונתך היא להתקין תקנות שעת-חירום לעקיפת החוק. ולא זאת הכוונה.

ראש הממשלה י. רבין:

יש בכלל תקנות שעת חירום שאפשר להפעילן על זה?

שר המשטרה ש. הלל:

אם זה עד לקבלת החוק - למה לא?

השר ג. האוזנר:

אף פעם לא עשינו דבר כזה.

שר המשטרה ש. הלל:

אני מציע לא למחוק את האפשרות הזאת; לפחות שתיבחן. והיה, אם יתברר שהחקיקה תיקח שבועיים-שלושה - אינני מוציא מכלל חשבון אפשרות זו.

ראש הממשלה י. רבין:

מה יכול לקרות פה בינתיים?

נגיד בנק ישראל מ. זנבר:

שום דבר רציני לא יכול לקרות.

ראש הממשלה י. רבין:

אני מציע להשאיר את הניסוח כפי שהוא.

נגיד בנק ישראל מ. זנבר:

מה שאמר מר נוידרפר זה חשוב: שלא יצטרכו להפיץ

תזכיר בין משרדי הממשלה.

ראש הממשלה י. רבין:

לפני כן יש הצעות נוספות:

בהתאם לחוק מס שבח מקרקעין ורווחי הון, יוטל מס של 10% על הרווח האינפלציוני של כל הנכסים הפיננסיים. (זאת הצעת חשר רוזן). שנית: חובן הצעת חוק שלפיה יוטל מס שנתי של 2% על הנכסים הפיננסיים. ושלישית:

יתרת החוב באגרות חוב הקיימות תוצמד לשיעור ההצמדה החדש, כפי שיוחלט.

שר הפנים י. בורג:

אי-אפשר להביא הצעה כזאת אן-פאסאן. יש פרוצדורה איך להביא הצעות חוקים.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

כל מס הוא אן-פאסאן.

שר הפנים י. בורג:

משום שאנחנו כולנו אן-פאסאן.

אנחנו בתוך הוויכוח על התקציב. קיבלנו כאן חבילה די גדולה, ונחבקשנו מתוך החבילה להצביע מקודם רק על כמה פרקים. זאת הייתה בקשתו של שר האוצר. זה לא משנה לגבי יתר הפרוצדורה. אם החברים יציעו בסוף הוויכוח על התקציב להביא הצעות על המדיניות - יביאו אותן. אבל כאן קיימנו לגופו של ענין ויכוח מידי - - -

שר השיכון א. עופר:

לא נמנע מדושר רוזן להביא זאת בקשר להגדלת

התקציב.

השר י. גלילי :

הייתי מציע לשר רוזן להעתיק את ההצעה שלו לסוף

הדיון הכללי.

ראש הממשלה י. רבין :

אני מציע להפריד כאן. יש כאן שני תחומים: הצעות ב' ו-ג' של השר רוזן הן בענין מיסוי נוסף. למיסוי נוסף יש זמן. אפשר להציע בתום הדיון מיסוי נוסף.

השר לקליטת העליה ש. רוזן :

בסדר. אבל סעיפים א' ו-ד' הם תיקונים.

ראש הממשלה י. רבין :

על סעיף א' של ההצעה - האומר: "להוסיף לסעיף 3: הקונה והמוכר יחוייבו להזדהות" - היה צריך להצביע במסגרת סעיף ה'. אבל בסדר. סעיף ד' אומר: "יתרת החוב באגרות חוב הקיימות תוצמד לשיעור ההצמדה החדש, כפי שיוחלט". מי בעד? (רק שניים - ההצעה לא קיימת).

לגבי סעיף א' צריך לעשות תחיקה שמשנה חוזה, אבל אצביע עליו. מי בעד? (4). על כל פנים, הנגיד אומר שזה מנוגד לחוק.

נגיד בנק ישראל מ. זנבר:

היום כל העיסקות מבוצעות כך: יש לך אגרת בבנק לאומי; אתה מעביר אותה משמך לשמי; זה נשאר בבנק לאומי. מעכשיו והלאה אתה רוצה שיגלו כל העברה. אני חושב שזהו תיקון חוק, תיקון לפקודת הבנקאות, בסעיף סודיות הבנקים.

ראש הממשלה י. רבין:

יש לי הרגשה לא נוחה, שזוהי הצבעה לא מבוססת במידה מספקת מבחינת בדיקת הנתונים. וגם כאן אינני רואה בעיה שחייבים להצביע עליה היום. רוצים להביא שינוי בכל המערכת הזאת - נכלול זאת בדיון הכולל. כי מה קבענו כאן עכשיו? שאין יותר אגרות למוכ"ז. איך מבצעים את העסקות, בין אלו הרשומות ובין אלו שאינן רשומות - אינני רואה את הדחיפות לנתק את הנושא הזה מהמכלול הכולל. מה גם שבפועל לא יתבצע דבר. זה לא דבר שמחר הולכים לבצע אותו. כי מה אתה מציע? שתוכן הצעת חוק שתצטרך לעבור את התהליכים, כל מה שיקרה לגבי ההצעה הזאת, אם היא תוצע היום, בהקשר לאותם דברים שיש נחיצות לבצע אותם.

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

זה נחוץ כדי לרדוף את ההון השחור.

השר ג. האוזנר:

אני רוצה להגיד מלה אחת בעניין זה. הצעת השר רוזן פירושה שינוי רטרואקטיבי של תנאי ההנפקה של אגרות למוכ"ז. כשהן הונפקו - הן היו למוכ"ז. הוא מציע שנשנה רטרואקטיבית את תנאי ההוצאה.

ראש הממשלה י. רבין :

לא איכפת לי שהענין יעלה כהצעה. אבל נדמה לי שבקונטקסט הנוכחי הוא לא חייב להיות מוצע היום.

שר המשטרה ש. הלל :

זה נכון על כל שטר של כסף, אם אנחנו אומרים שהיום מי שמשלם בכסף מזומן מחייב הודעות.

ראש הממשלה י. רבין :

לא אמרנו שזה היום. אמרנו שמכילים הצעת חוק לקראת ... תעלה את זה אפוא במסגרת הדיון הכולל.

שר הבריאות ו. שם-טוב :

אפשר לחלוק על ההגיון שבהצעתו של חשר רוזן, ועל כך שהיא רטרואקטיבית ואנחנו לא מחוקקים חוקים רטרואקטיביים, והכנסת לא תסכים לכך. אי-אפשר לחלוק על זכותו של חבר שאומר שהוא רוצה להציע הצעת חוק כזאת.

ראש הממשלה י. רבין :

השאלה היא באיזה שלב.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

אינני מסכים עם הדעה שההצעה של השר רוזן איננה בקונטקסט הזה. כי שר האוצר הביא לנו עכשיו שורת צעדים לבלימת ההון השחור, לגבי איסור עסקאות במזומנים. באותו כיוון רשאים להציע הצעה נוספת ולומר לציבור שהציעו הצעה שלא נתקבלה. וחייבים להצביע על ההצעה.

ראש הממשלה י. רבין:

אני רוצה בכל-זאת לומר: לא הצבענו כאן ולא דנו על הצעה האומרת מה תהיה שיטת הפיקוח של מזומנים. זה לא מופיע כאן. מה שמוסכם זה שבהקשר לסעיף ו', או בהקשר למכלול כולו, ידובר על פיקוח על עסקות במזומנים. לא קיבלנו החלטה, לא קיימנו דיון על כך.

שר המשטרה ש. הלל:

במסגרת הבחינה של עסקות במזומנים אפשר להציע--

ראש הממשלה י. רבין:

אבל זה לא שייך לכאן.

שר האוצר י. רבינוביץ:

הצעת השר רוזן והשר שם-טוב תופיע מחר בעתונות. ואם איננו מקבלים החלטה נגד - מחר לדעתי אנחנו גורמים נזק. הלוואי ולא היתה מועלית. אבל משהועלתה ההצעה - אני בעד הצבעה.

ראש הממשלה י. רבין :

טוב. מי בעד הצעת חשר רוזן - ירים את היד.
(אין ארבעה - לא צריך להצביע).

שר המטרה ש. הלל :

בקשר לסעיף ו': האם הכרחי לקבוע שזה אחוז-וחצי,
או שאפשר להשאיר אפשרות בידי שר האוצר לקבוע את השיעור?

ראש הממשלה י. רבין :

לא.

שר השיכון א. עופר :

מה שניתן לעשות בעקבות הצעת חשר הלל זה
שאחוז-וחצי יהיו על-שם; 2% יהיו למוכ"ז.

מר ח. שטסל :

אי-אפשר לגבות את זה. יעברו או מיד ליד.

ראש הממשלה י. רבין :

על המוכ"ז אין לך שליטה.

שר השיכון א. עופר:

אתה צודק, ואני מסיר את הצעתי.

ראש הממשלה י. רבין:

נצביע קודם-כל על סעיף ו' כמות שהוא. מי בעד - ירים את היד (רוב). לגבי הניסוח - יהיה כתוב "יוטל מס", ובהמשך: "משרד האוצר ומשרד המשפטים יגישו הצעת חוק מיד לכנסת".

הצעת השר האוזנר אומרת: "להוסיף פרט לאג"ח צמודות ערך ונת"ד שהוחזקו על ידי הרוכש שנה אחת לפחות לפני העיסקה".

שר השיכון א. עופר:

לפני כן שיבדקו את זה עם האוצר.

שר האוצר י. רבינוביץ:

אני מציע להוריד את ההצעה. זה לא ניתן.

ראש הממשלה י. רבין:

אני מציע לא להשאיר שום דבר לבדיקה. מי בעד הצעת השר האוזנר? (2; ההצעה לא תופשת).

גמרנו את החלק הזה. אני מציע שמישהו יצא עכשיו

וינסח את זה בדיוק.

נגיד בנק ישראל מ. זנבר:

לגבי המזומן, בנייר של הצעת ההחלטה, דף 2, סעיף (10), נאמר שם: "יינקטו הצעדים הדרושים למניעת העלמות מס ואיתור הון שלא שולם עליו מס. לצורך זה תורחב החובה לנהל ספרי חשבוניות תוך הטלת סנקציות על המשתמטים ממילוי ההוראות. תוכן בהקדם הצעת חוק אשר תחייב רישום ומסירת דוחות בעסקות מזומנים. החובה להגיש הצהרות הון תוטל על מרבית הנישומים. יוגברו פעולות אגף מס-הכנסה לצורך אכיפת ההוראות החוק והעמקת הגביה".

ראש הממשלה י. רבין:

מה זה "על מרבית הנישומים"? האם אתה מראש

מסכים שעל חלק לא יוטל?

שר הבריאות ו. שם-טוב:

ברור: על העצמאים לא.

נגיד בנק ישראל מ. זנבר:

אני מעוניין במלים "תוכן הצעת חוק".

חשד ג. האוזנר:

היום יש לנציב מס-הכנסה סמכות לדרוש מכל נישום הצהרת הון. והוא עושה את זה.

שר האוצר י. רבינוביץ:

אני מציע למחוק את זה.

ראש הממשלה י. רבין:

הנקודה שמעלה נגיד הבנק היא הצורך בהחלטה להכין הצעת חוק שתחייב רישום.

נגיד בנק ישראל מ. זנבר:

זה הרבר היחיד.

חשד ג. האוזנר:

אבל את הסוף אני מציע למחוק.

ראש הממשלה י. רבין:

אני מציע: סעיף (10) ייקרא כלהלן, ויהיה בו רק משפט אחד: "תוכן בהקדם הצעת חוק שתחייב רישום ומסירת דוח"ות בעסקות מזומנים". אם זה יקיף את המוכ"ז או לא - נקיים דיון על זה.

נגיד בנק ישראל מ. זנבר:

ולחייב את האוצר לקיים דיון מיידי.

ראש הממשלה י. רבין:

כלומר, כל סעיף (10) מדבר על קבלת החלטה, על הכנת חוק שיחייב רישום ומסירת דוחות בעסקות מזומנים.

נגיד בנק ישראל מ. זנבר:

ושאפשר יהיה לבקש את הדוח מהיום. זה כל הענין. אנחנו רוצים שלא ימשכו מזומנים היום.

ראש הממשלה י. רבין:

איך אנחנו יכולים?

חשד ג. האוזנר:

אני אינני מציע שום החלטה בענין זה.

ראש הממשלה י. רבין:

אני שואל את הנגיד: אם נחבר את שני המשפטים שבסעיף (10): "יינקטו הצעדים הדרושים לצורך מניעת העלמות מס ואיתור הון שלא שולם עליו מס" עם הפסקה "תובן בהקדם הצעת חוק" - זה כאילו נותן לך אפשרות על

בסיס החלטת הממשלה לעשות מה שהחוק מטיל?

נגיד בנק ישראל מ. זנבר:

זה בסדר.

ראש הממשלה י. רבין:

ברור מהי ההצעה שלי?

שר החינוך והתרכות א. ידלין:

זה טוב. היות וכל הדברים האחרים הם ממילא

דברים בביצוע.

ראש הממשלה י. רבין:

כי נגיד הבנק רוצה להתחיל להעביר דברים מיד.
אם אומרים רק "תוכן הצעת חוק" - אין לכך משמעות מיידית. ואז אני מחבר את שני
המשפטים.

נגיד בנק ישראל מ. זנבר:

בהצעת החוק יהיה סעיף שמחייב את שר האוצר להכין

מיד דיווח.

ראש הממשלה י. רבין :

הסעיף יאמר אפוא: "יינקטו צעדים..." ואחרי זה:
"תובן הצעת חוק". שני משפטים.

שר החינוך והתרבות א. ידלין :

בסדר.

ראש הממשלה י. רבין :

מי בעד ההצעה הזאת - ירים את ידו.

(אין נגד).

מ ח ל י ט י ם :

לדון ולהחליט לאלתר בנושא השינויים בתנאי ההנפקות בשוק ההון.

השינויים בתנאי ההנפקות בשוק ההון

מ ח ל י ט י ם :

- א. (ב-10 קולות) שיעור ההצמדה למדד על אגרות חוב שיונפקו לציבור ממועד אישור החלטה זו, יופחת בהדרגה עד ל-70%. הפחתת שיעור ההצמדה תיעשה בהדרגה תוך שנתיים. בשלב ראשון יונפקו אגרות חוב הצמודות בשיעור של 90% בלבד החל ממועד החלטה זו.
- ב. (ב-10 קולות) ההחלטה האמורה לעיל אינה חלה על אגרות החוב המשמשות כיסוי לקופות הפנסיה והתגמולים, לתכניות החסכון המאושרות בבנקים ולביטוח חיים צמוד.
- ג. (ב-10 קולות) למוסדות ולתכניות אשר הוזכרו בסעיף ב' לעיל יונפקו מעתה אגרות צמודות המיוחדות להם. ניירות הערך שבידי מוסדות אלה יוקפאו עד לפירונם.
- ד. (ב-15 קולות נגד 1) הנפקת ניירות ערך חדשים מכל הסוגים (אג"ח, מניות, תעודות השתתפות וכל נייר אחר) תהיה אך ורק "על שם", ולא תותרנה עוד הנפקות "למוכ"ז". לפיכך יבוטל גם ההפחת בשיעור 0.5%-1.0% שהיה נהוג עד כה לגבי הנפקות אג"ח "על-שם".
- ה. (ב-14 קולות) יוטל מס בשיעור של 1.5% מערך כל עסקה בשוק לגבי אג"ח צמודות ערך ונת"ד (אך לא ההנפקות והפדיון). משרדי האוצר והמשפטים יכינו הצעת חוק להגשה מיידית לכנסת.
- ו. (ב-15 קולות) יינקטו הצעדים הדרושים לצורך מניעת העלמות מס ואיתור הון הנוכע מאי-תשלום מס אמת. לצורך זה יכינו משרדי האוצר והמשפטים הצעת חוק אשר תחייב רישום ומסירת דינים-וחשבונות בעסקות מזומנים.

הצעת החוק בענין זה תוגש מיד לכנסת.

(לסעיף א': 4 קולות נגד 9 בעד ההצעה כי בשלב ראשון יונפקו אגרות חוב הצמודות בשיעור של 80%;

לסעיף ה': 2 קולות בעד ההצעה כי יתרת החוב באגרות חוב הקיימות תוצמד לשיעור ההצמדה החדש, כפי שיוחלט;

2 קולות בעד ההצעה להוסיף: "פרט לאגרות חוב צמודות ערך ונת"ד שהוחזקו על ידי הרוכש שנה אחת לפחות לפני העיסקה";

לסעיף ו': 2 קולות בעד ההצעה כי תוגש הצעת חוק לפיו יחוייבו הקונה והמוכר להודעות).

ראש הממשלה י. רבין:

ניגש לדיון.

את הדיון של היום, פרט לחלק שבו סיכמנו וקיבלנו החלטות, אני רואה כדיון פתיחה. אין כוונה היום לקבל החלטה. מבחינת סדר העבודה אני מציע שיהיו התייחסויות כלליות היום - מי שמוכן.

שנית, במשך השבוע יבוא האוצר במגע, על בסיס ההצעה שהוצגה כאן, עם המשרדים הנוגעים בדבר. אינני מאמין שנצליח לגמור את השלב הזה לפני יום א' הבא. ואת הישיבה המסכמת נקיים ביום ראשון הבא.

שר האוצר י. רבינוביץ:

אני מוכן. יש עוד שבוע ימים. מי שירצה לשבת - ישב עם האוצר, אתי. השאלה היא רק אם איננו צריכים לקבוע ישיבה ליום חמישי ויום ראשון. כי אם אנחנו מקבלים עלינו שביום ראשון אנחנו גומרים - בבקשה; מעבר ליום א' איננו יכולים לסחוב את זה.

ראש הממשלה י. רבין:

נשב אפוא ביום ראשון כל היום; נעשה הפסקת צהרים, נחזור אחרי הצהרים, ונשב לתוך הלילה.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

אם יש כאן הצעה להשאיר לסובסידיות מיליארד-וחצי במקום 3.5 מיליארד - תתחיל אגירה של כל-מיני דברים (כולל גבינה).

ראש הממשלה י. רבין:

גם סוכר ואורז. אם יופיע עכשיו שיש קיצוץ בסובסידיות - ברור שתהיה העלאה בכל מחירי מוצרי היסוד.

שר האוצר י. רבינוביץ:

אנחנו חייבים לעשות את זה, כי בכל זה מדובר מה-1 באפריל.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

ה-1 באפריל זה עוד שלושה וחצי חודשים. את השמן התחילו לאגור כבר לפני חודש-חודשיים.

שר השיכון א. עופר:

הבעיה היא לגבי שלושה מוצרים: אורז, סוכר ושמן.

מר א. גפני:

השמועות בענין הסובסידיות מתהלכות כל הזמן...

ראש הממשלה י. רבין:

יש הבדל בין שמועה ובין עובדה.

מר א. גפני:

בכל עת שהיה דיון על תקציב, בין אם הוא היה סודי או לא סודי, יש סכנה של שמועות. האגירה בשמן היתה דווקא לפני ישיבת הממשלה. אני הייתי מציע שהדבר יוסבר דווקא, ואנחנו מנסים להסביר זאת כבר כמה זמן. גם מזכ"ל ההסתדרות יצא בזה: שמדובר כאן במציאת נוסחה הדרגתית...

ראש הממשלה י. רבין:

אבל כל אדם פשוט יבין שהמחיר יעלה.

מר א. גפני:

יש רק שני מוצרים בסובסידיות שהם ברי-אגירה.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

מה פתאום?

מר א. גפני:

רק סוכר ושמן. אורז הוא מחוץ לסובסידיה כל

הזמן.

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

וגרעינים - גרעיני-מספוא?

מר א. גפני:

ובסוכר המחיר לצרכן גבוה מן העלות, ואם יוחלט - צריך יהיה להוריד ולא להעלות אותו, וכך גם צריך להגיד. ובשמן ההפרש איננו גדול, וגם זה הדרגתי. אני חושב שדרושה הצהרה שמדובר בהתאמה ומדובר בדברים כמו ביצים, חלב וכו', דברים שאינם ברי-אגירה. אחת לא יאמינו. כשמדברים על התקציב - כולם מדברים על הסובסידיות. גם בוועדת הכספים באות הצהרות, והצהרות באות מחוגים פוליטיים, וברור שצטווכחים על זה. צריך אפוא להסביר שאין כאן מה לאגור.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

אני רואה זאת בחומרה רבה. כל מה שתסביר - לא ינטרל את המספר של 1.6 מיליארד במקום 3.5 מיליארד המתחייב. ולצערי יש לי נסיון בעניין זה כבר כמעט ארבע שנים. שום הסברה לא תועיל. ולאגור אפשר לא רק שמן וסוכר, אלא תתפלאו כמה דברים. כי גם אטריות מתייקות אחרי שמייקרים את החיטה, את הקמח ואת הסוכר וכו'. גם ריבה - ויש רשימה ארוכה. ויהודים הם אגרנים טיפוסיים. היות והמספר הזה הונח אפוא על חשולחן - יש לנו לדעתי ברירה: או להחליט ולבצע, או לדעת בדעה צלולה שמעכשיו ועד אפריל הצרכן הישראלי הבלתי-אוגר יסבול. אין לי שום פתרונות. התחילו למשל לאגור שמן. הגברנו את הייצור בשליש; בכל-אופן, אני יודע שיהודיות יוצאות עם 12 בקבוקי שמן מן החנות. להגיע לקיצוב מעכשיו ועד אפריל - לא בא בחשבון, והברירה האמיתית היא אפוא רק בין לעשות את הצעד הזה יותר מוקדם - - -

שר הדתות י. רפאל:

אולי אפשר רק על זה להחליט עכשיו?

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

לא. צריך לדבר על זה עם ההסתדרות. כל ההסברים לא יועילו. יש לנו אפוא ברירה בין לעשות את הצעד יותר מוקדם - - -

שר האוצר י. רבינוביץ:

אני מסכים. נשב עם ההסתדרות.

ראש הממשלה י. רבין:

כאן הממשלה מחליטה.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

זה עם ההסתדרות.

הברירה האמיתית היא בין העלאת המחירים בהקדם, ובין מחסור עד אפריל. וכל ההסברים, שאני השתתפתי ואשתתף בהם, מועילים כמו כוסות-רוח...

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

גם אני חרד לפרסום של המספרים.

ראש הממשלה י. רבין:

הם כבר התפרסמו. אל תדאג. שמעתי ברדיו הבוקר:

1.6 מיליארד.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

הברירה עכשיו היא או לעשות את זה, או לסבול.

אין דרך שלישית.

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

אני חושב שאנחנו יכולים לאחד שני סעיפים בפרסום: את מט-ערך-מוסף, ואת הסובסידיות, שהם יחד 4.1 מיליארד. ואז בכל-זאת "נבלבל קצת את האויב"; הוא לא ידע בדיוק. ונוכל קצת לחמור. להטיל את זה מחר - נדמה לי שזה בלתי-אפשרי. יש בוודאי עוד צורך בהידברות בעניין זה.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

לא מחר, אבל בהקדם.

שר השיכון א. עופר:

מדובר במספר מוצרים. מפני שלחם וביצים וחלב לא

אוגרים. אבל מוצרי קמח ושמן וסוכר - - -

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

ורכבות וממתקים, ובשר קפוא שאין בעיה לאגור

שלושה חודשים בהקפאה עמוקה. אני במטריה; מה אחם מספרים לי סיפורים?

שר השיכון א. עופר:

אני חושש מדבר אחר: שנצטרך להגיע לכך מפני שיאנסו אותנו: תהיה אגירה בהיקף כזה, ואז נהיה חייבים לקבל החלטות. ולא טוב שנקבל החלטות מפני שתיווצר לפני כן אווירה. אני מציע אפוא שניכנס מיד לדיון על אותם המוצרים, מבלי לקשור עצמנו לדברים אחרים, ואפילו, אם אפשר להגיע לסיכום-ביניים - להגיע לכך לגבי זה.

שר האוצר י. רבינוביץ:

אנחנו צריכים לראות את הדברים כמות שהם. לנו יש עם ההסתדרות הסכם לגבי מצרכי יסוד אלה, ואינני מציע שנחליט כאן ונעלה. בלי ההסתדרות איננו צריכים לעשות את זה. אבל אני מציע לשבת עם ההסתדרות מיד, להסביר להם את האפשרויות של האגירות, ובפני מה נעמוד. אם זה לא ילך, אם ההסתדרות לא תבין שצריך לעשות בזה עכשיו משהו - אין לנו ברירה אלא לצאת בהסברים מרגיעים - ואפשר לעמוד בהסברים מרגיעים.

ראש הממשלה י. רבין:

השאלה היא איך זה משפיע על עקרת-הבית.

שר האוצר י. רבינוביץ:

אם נותנים הסברים שנחזיר הסוכר ירד ושהכשר לא מתייקר ושהענין עוד רחוק - אפשר לתת הסברים. מוכרחים לתת הסברים.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

זה גם המצב. הסוכר יוזל, לפי התכנית. אבל לא

צריך להסביר את זה.

שר התחבורה ג. יעקבי :

יש למעשה שני מוצרים בכל הרשימה שהם בכלל בני אגירה ושיש חשש להליכים ספקולטיביים לגביהם. לא תחבורה ציבורית ולא סוכר, לא חלב ולא בשר הם בני אגירה לצרכי ספקולציה. וזה עיקר הסכום של הסובסידיות. לכן מדובר בשני מוצרים. לגבי שני המוצרים האלה אני מציע בהחלט להידבר עם ההסתדרות, ולהעלות את מחיריהם מיד: שמן וקמח.

שר האוצר י. רבינוביץ :

לגבי סוכר, כל כמה שיקנו עמסיו יותר - אנחנו

נרוויח.

ראש הממשלה י. רבין :

אני מניח שהצעת שר התחבורה ושר האוצר ושר מס"ת תואמות זו את זו. ייעשה אפוא מאמץ בכיוון זה. אינני מציע לשבור את ההסכם עם ההסתדרות מבלי להגיע אתם להבנה.

רציתי גם להעלות את ענין יום א', כי בנושא הבטחון יש פער ניכר. ושר הבטחון יחזור בסוף השבוע. נשכ אפוא כיום ראשון. אני מבקש להודיע לשרים שלא יקבעו להם שום דבר ליום ראשון, כולל הלילה.

שר העבודה מ. ברעם:

בקשר לחקציב, על ההכנסות במטבע חוץ כתוב שהחשוב הוא של 8.50 לירות לדולר. לפי כל התרגילים שאני עשיתי - אני רואה שזה לפי 6 לירות לדולר.

מר א. גפני:

למטה יש ההפרש של שינוי השער.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

חשבנו שהרווחנו כאן כ-3 מיליארד לירות מההכנסה.

ראש הממשלה י. רבין:

מתברר שזאת טעות.

עכשיו לדיון עצמו.

שר השיכון א. עופר:

רבותי, היה דיון על המדיניות הכלכלית, וכולנו למעשה כבר התייחסנו באופן כללי למגמות בתקציב. אני מצטער לומר שמה שדיברתי אני בוויכוח ההוא - לא בא לידי ביטוי בתקציב. ואני חושב שמבחינה זאת התקציב לא עונה על הצרכים. אינני בטוח גם שהשיטה של שר האוצר, מכל החישובים שהוא

מנהיג, שהוא מגיש הצעת תקציב בלי לברר עם המשרדים אלא הוא מגיש אותה וזהו-זה, היא הטובה, כשאחר-כך בעצם המשרדים יתווכחו ביניהם. אינני בטוח שההצעה הזאת היא הטובה לענין. ואני לוקח את הדוגמה הפשוטה. משום שאם צריך לבוא לממשלה לוויכוח - צריך לפחות שנדע את הנתונים, על מה אנחנו מתווכחים.

עד האוצר אמר היום שהוא מציע את תקציב השיכון כפי שמציע, מתוך הנחה שנתחיל בבניה ציבורית של 15 אלף דירות. אני רוצה להגיד שההצעה שהוא מביא איננה בהכרח של 50 מיליון או 100 מיליון לירות, אלא בהפרש של מיליארד-וחצי לירות כדי לבנות את 15 אלף הדירות. אני לוקח את התקציב פלוס כספי האמיסיות. השנה היו 20-30 אלף דירות. והמספרים שמופיעים כאן הם מה שנקרא כסף מתוקצב. התקציב שלנו נחלק לשנים: כסף מתוקצב, וכספי האמיסיות. השנה התקציב של שני הדברים גם יחד היה 5 מיליארד לירות. מה שמוצע ל-1976 הוא אותם 5 מיליארד לירות.

אם רוצים להתחיל בשנה הבאה ב-15 אלף יחידות בניה ציבורית - ועדיין אינני אומר ש-15 אלף יחידות זה מספיק - התקציב שהאוצר צריך להגיש הוא 6.5 מיליארד לירות. על זה לא יכול להיות ויכוח. כאן דרושים שני אנשים שיבדקו את המספרים ויגמרו את זה. מדוע? מפני שהתקציב של משרד השיכון מחולק לשלושה חלקים. יש בו קודם-כל המשך הבנייה הקיימת, שנמצאת בתהליך. כל מה שנמצא בבנייה, אם לא נפר את החוזים ולא נעמיק אותה - צריך להמשיך לבנות. זה בעצמו נותן את המכסימום.

החלק השני הוא תכניות סיוע לשכבות שונות של האוכלוסיה שירכשו את הדירות האלה. כי אם אנחנו רוכשים דירה במצפה-רמון ב-200 אלף לירות - אנחנו יודעים שאין קונה לדירה כזאת. נצטרך לתת לו הלוואה עומדת והלוואה רגילה ומשכנתא וכו'.

ראש הממשלה י. רבין:

אתה גם בונה את הדירה על חשבונך וגם נותן את ההלוואה? אז כדאי לתת את הדירה חינם.

שר השיכון א. עופר:

יש דירות שאנחנו בונים במימון מלא, ומעבירים אותן לשכירות. יש דירות שאיננו בונים במימון מלא, אלא חברות בונות אותן בהלוואה או במימון חלקי שלנו, אבל ההשלמה צריכה לבוא מצד המשתכן (עוד אומר איך זה ישפיע אם לא נעשה את זה בדרך זו). גם על זה אי-אפשר להתווכח. אפשר להתווכח עם זוגות צעירים על משכנתאות. אפשר להגיד 720 מיליון, 700 מיליון. אני אגיד יותר. ההנחות של תכניות הסיוע לזוגות צעירים, שלושה-פלוס, התחייבויות לעולים - אותם עולים שלא מקבלים מאתנו דירה ברכישה או אלה שהולכים לערי פיתוח ורוכשים דירה בלי עזרה ישירה מאתנו, והורדת ההוצאה הבטחונית בקריית-שמונה, מעלות, בית-שאן וכו', שגם לא מחייבים את ההוצאות הבטחוניות, וכל הדברים הנוספים - זה מביא אותנו ל-5.5 מיליארד לירות. כלומר, ב-5.5 מיליארד אני צריך להגיד שיש בזה גם חלק שאנחנו חייבים לרכוש מהדירות הקיימות שנמצאות בתכנית האמיסיה אבל אנחנו צריכים להעבירן לידינו. לקחנו את זה בחשבון, שנרכוש אותן. כלומר, בכל התכניות הקיימות עם ההתחייבויות הקיימות אנחנו מגיעים ל-5.5 מיליארד לירות. אם רוצים לבנות 15 אלף דירות - אנחנו צריכים לכך (ובמשך השנה הראשונה לא נוציא את כל הסכום, אלא 50-60 אלף לירות) תוספת של 750 מיליון לירות. זה אומר 6.3 מיליארד לירות הסכום שאליו נצטרך להגיע.

אומרים: אבל בשנה שעברה באותו תקציב ככל-זאת התחלנו 28 אלף דירות; למה אי-אפשר השנה להתחיל שום דבר? כאן אני צריך להסביר. בשנה שעברה ב-5 מיליארד היה המשך העבודות הקיימות - 2 מיליארד. השנה הסכום הזה קופץ ל-3.2 מיליארד. אני צריך להסביר מדוע השנה זה 3.2 מיליארד, שעל זה אין ויכוח, בעוד שלפני שנה זה היה 2 מיליארד. זה קרה בגלל שני דברים: ראשית -

ההתייקרויות הגדולות. משנה שעברה הן היו 50%; השנה - 20%, וכל מה שנכנס בהתחלה זה סכומים יותר קטנים; אחר כך הם יותר גדולים. אבל היו עוד שני דברים: עברנו יותר מבניה באמיסיות לבניה בשכירות. כלומר, אנחנו בונים הכל על חשבון התקציב שלנו. זה כולל עולים, משכנות עוני, התנחלויות והתיישבות. ושנית, ופועל-יוצא מזה: עברנו יותר ממרכז הארץ לערי פיתוח. במרכז הארץ אם אנחנו בונים דירה במימון של 30-40 אלף לירות, אנחנו גומרים את העניין. היא נמכרת, קונים אותה, ולמעשה תתפלאו שלמרות שהסיוע שלנו הוא הרבה יותר קטן - הדירות הללו נקנות.

שר המשטרה ש. הלל:

איננו מתפלאים.

שר השיכון א. עופר:

אם רצינו לעבור לערי פיתוח, פירוש הדבר לתת אחוז יותר גדול של דירות בשכירות, וגם המחיר יותר גבוה, המלאי יותר גדול. כלומר, ההשקעה שלנו הרבה יותר גדולה.

לכן אני רוצה פשוט שיהיה ברור מה הן התוצאות של התקציב כפי שהוגש על ידי האוצר. זה אומר שלא נתחיל אף יחידה נוספת בבניה. יהיה לנו ויכוח גדול לקיים את תכניות הסיוע הקיימות, שלא אציע לקצץ בהן או לא אציע להורידן, כי אם לא ניתן את הסיוע לזוגות צעירים או לשלוש-פלוס (שזה החלק החזק במשכנות העוני, אלה שיכולים למכור את הדירות הקיימות ולקנות דירה קצת יותר טובה) - ההערכה שלי היא שזה קודם-כל הרס ענף הבניה.

ואני רוצה להזכיר: באותם הדברים שדיבר עליהם שר האוצר במדיניות הכלכלית, המדינה עורדה עד לפני שנה השקעות בענף הבניה. עד לפני שנה. לפני שנה הפסקנו את זה. אבל עד לפני שנה אמרו לקבלנים שיביאו ציוד. ואני מקבל מכתבים מאנשים שלפני שנתיים הביאו ציוד בעזרת המדינה, ועכשיו אומרים: איננו מקבלים עבודה, הבאנו ציוד, הציוד עומד, הבאנו אותו בעידוד המדינה - ואיננו יכולים להפעילו. לא שהם היו היוזמים, אלא באו ואמרו: זהו תיעוש, וזה אלף דברים נוספים.

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

ב-1972 דרשו לצמצם.

שר השיכון א. עופר:

אבל הזמינו ציוד. אתה עוד לא היית אז בממשלה; אמרו להביא ציוד כדי להחיש את הבניה. זה נפסק לפני שנה.

לא דרושות אפוא השקעות חדשות; הציוד ישנו כאן, וצריך לנצלו. אני צריך להזכיר שבכל זאת הרוב כאן זה עבודה מקומית, חמרי-גלם מקומיים. מטבע חוץ בבניה הוא 15% או 17%.

ברור לגמרי שאם איננו מתחילים אף יתידה (ואני מדבר עכשיו רק על ענף הבניה) אני מעריך שמחצית מהפועלים ייפלטו מן הענף. כלומר, אנחנו מגיעים לדבר שלא יהיה יותר - - -

שר הדתות י. רפאל:

זאת אומרת 40 אלף ייפלטו? מעריכים אותם היום

ב-80 אלף.

שר השיכון א. עופר:

אינני יודע מספרים. לפי ההצעה של התחלות של 15 אלף יחידות - זה 20 אלף. לפי ההצעה שלי, של 25 אלף התחלות - זה 10 אלפים. לפי ההצעה שלפיה לא יתחילו כלום - זה 40 אלף. וההצעה היא שלא יתחילו כלום. זאת ההצעה.

היה עוד דבר. אפילו בשנה זו, ובוודאי בשנה שעברה, יכולנו לספוג מהענף עצמו את כל הרורכות הקיימות. למשל: משלמים יותר מאוחר, וההוא משלם יותר מאוחר לקבלן, וכו'. זה התגלגל שם מתקופת הגיאומטריה. כל זה נאכל.

שר האוצר י. רבינוביץ:

הרי איננו נכנסים לפרטים. אבל אולי תסביר: היו לך 5 מיליארדים בשנה שעברה. יש לך עכשיו 5 מיליארד - - -

שר השיכון א. עופר:

הסברתי. ההבדל הוא בין 2 מיליארד ובין 3.2 מיליארד. בשנה שעברה העבודות שהמשכנו במשך השנה היו 2 מיליארד. בשנה הבאה זה יהיה 3.2 מיליארד.

מר א. גפני:

תבטל. זה יהיה פחות פועלים.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

יעסקו הפועלים בגמר; שיגמרו את העבודה.

שר חשיכון א. עופר:

אבל לא יתחילו.

חשבתם שהתקציב הזה נותן 15 אלף התחלות, והנחתם

שייפלטו 20 אלף עובדים.

שר האוצר י. רבינוביץ:

אתה מניח שכבניה אתה נותן את המלא, ואתה לא מתחיל שום דבר. תקצץ גם כבניה, בכל דבר באופן שווה.

שר חשיכון א. עופר:

אם יש לי דירה חדשה כמעט גמורה - למה אני צריך להפסיק אותה ולהתחיל חדשה? אינני מציע לבנות ללא ביקוש, אם כי בערי הפיתוח אני חושב שאפשר להחזיק 2,000 או 3,000 דירות ללא ביקוש, כמו 2,000-3,000 דירות לעולים. אבל גם בערי פיתוח עוד לא הגענו ללא-ביקוש, אלא לדירות גמורות דיקות. יש לנו דירות בשלב בניה שאינן נמכרות כמו שנמכרות במרכז הארץ. ברור שזה מחסל

כל מה שדיברנו על המגמה של פיזור האוכלוסיה.

כמובן, לא נתחיל לבנות. אבל זה לא אומר שאם 25 אלף הדירות שאני התכוונתי להתחיל לבנות, או את 15 אלף הדירות שהאוצר התכוון להתחיל לבנות, נרכז במרכז הארץ. שני-שליש מהם זה בגליל, בדרום, בנגב ובירושלים, ושליש ברצועת החוף. אם לוקחים את הבסיס של 15 אלף, ייתכן שזה-15 אלף אלה יתחילו 5,000, אבל ברצועת החוף.

ראש הממשלה י. רבין :

מי?

שר השיכון א. עופר :

קבלנים. הם בעצמם יתחילו.

ראש הממשלה י. רבין :

מה איכפת לך מה תעשה הבניה הפרטית?

שר השיכון א. עופר :

ברגע שאנחנו לא בונים - הבניה הפרטית לא תבנה באילת ולא בקרית-שמונה ולא בירושלים. מפני שגם אני, אם אחם זוכרים, אמרתי שלא נבנה באמיסיות ברצועת החוף. ברצועת החוף נבנה רק למי שאנחנו צריכים לתת לו דירה בשכירות: משכנות עוני או עולים. והיות ועכשיו גם את זה לא נבנה - יניח

קבלן שבעוד שנתיים יהיה לנו כסף ונתחיל לבנות שוב בגליל ובנגב, והוא יגיד לזוג הצעיר: יש לי דירה בשבילך כאן ברצועת החוף, והוא יעשה חשבון נכון. מפני שיהיה לו הקונה בעוד שנתיים. זאת אומרת, נעצור את כל התהליך שהתחלנו בו.

(עד כאן רשמה א.ב. מכאן ל.ד.)

ראש הממשלה י. רבין:

ויכנס ההון הפרטי.

שר השיכון א. עופר:

ואי-אפשר יהיה להחזיר את המעגל הזה. אני קודם-כל דיברתי על ענף הבניה. ענף הבניה ייפגע מאוד וגם אם מה שנדרוש ממנו נדרוש רק ברצועת החוף, אי-אפשר עם העניין הזה לשחק הלך וחזור. אבל אם נחליט גם על דירות שאנו בונים באזורי פיתוח, אז בוודאי שנפגע באוכלוסיית ערי הפיתוח, כאשר כל המגמה של שינוי מבנה האוכלוסייה בערי פיתוח יורדת מהפרק. ואחד הדברים שהצלחתי בו, הוא שיהיה ביקוש לערי פיתוח בשל תנאים נוחים יותר מרצועת החוף. כי ברצועת החוף, עוד לפני שהקבלן מתחיל לבנות, כבר צריך להמציא את הכסף כדי להבטיח את הדירה, כאשר בעיר פיתוח, כל זוג יודע כי יש לו זמן וכי הוא יקבל את הדירה, אם כי היום כבר אין לנו דירות בנויות בערי פיתוח.

כמו-כן, אני חושב שזו תהיה פגיעה בבינוי

ירושלים. כי בירושלים, 90% מהבניה זו בניה של משרד השיכון, והיום, אם היו

מ ת ל י ט י מ :

כי מוסיפים תקציב למשרד השיכון להתחיל 3,000 יחידות דיור, הייתי אומר:

"נבנה בירושלים".

ראש הממשלה י. רבין:

מי בונה בחולות ראשון?

שר השיכון א. עופר:

אף אחד לא. אני מציע את כל החקציב של חולות ראשון-לציון להעביר לכל מי שרוצה זאת, בתוספת תקציב. זה משמש לי רק קיץ לצרכי ויכוח, וכן לצרכי הצעות לסדר-היום בכנסת, בעוד שלמעשה אין שם דבר.

ואני רוצה כי יהיה ברור שלא תהיה אף התנחלות

חדשה מבחינת שיכון.

שר החקלאות ושר התקשורת א. ארז:

ובענין זה אני עוד אשלים אותך.

שר השיכון א. עופר:

אני מבין שאתה מתכוון לומר כי אין, לא קרקע

ולא מטק.

שר המטרה ש. הלל:

לזה כבר מצאנו פתרון, הולכים למחנות צבא.

שר השיכון א. עופר:

כאשר המשך העבודה יהיה רק מה שהיה בתקציב השנה. וביום שלישי, כל ישיבת ועדת השדים לענייני התיישבות, תהיה תיאורטית. אין עם מה ללכת. זה גם לא יהיה במקום עולים. ואני מדבר על כל מה שלא הוחלט, פלוס ה-5 שאינן קיימות - והשר גלילי יודע למה אני מתכוון.

שר המשטרה ש. הלל:

אז מה עם סבסטיה?

שר הפנים י. בורג:

הם משלמים לעצמם.

שר השיכון א. עופר:

ואני רוצה להגיד לגבי משכנות עוני. אנו מקפידים רק פתרונות למשכנות עוני שיכולים לקבל פתרונות בשכירות. שלושה פלוס זו בדרך כלל התכנית של החזקים, שמוכרים ויכולים לקנות דירה חדשה בסיוע. זאת אנו מאשרים, אבל לא נתחיל אף דירה, לא ב"חלמיש", לא ב"שיקמונה" ולא ב"רמלה-לוד" כדי להעביר משפחה הנמצאת במבנה מסוכן וצריכה לעבור.

גם לעולים, אנו לא מתחילים לבנות אף דירה חדשה.

אלה הן מסקנות משרד השיכון. אני רק מציין את ההשלכות העיקריות, בעיקר לגבי ענף הבניה שיתחיל מלהתקיים כשנוצה להתחיל לבנות מחדש. ואני מציע לאנשים לקרוא את הביקורת על המיתון הקודם: אמרו כי הוא יהיה

מרוסן, כי נשמור עליו, אבל זה לקח לנו 5 שנים עד שבנינו את ענף הבניה מחודש ושילמנו עבור אותה תקופה ריבית דה ריבית. אני חושב שלכל אדם וגם לממשלה מותר לעשות שגיאה, אבל לעשות את אותה שגיאה במחזוריות כל-כך קצרה, זה דבר שלא יובן. לכן התקציב הזה הוא בכלל לא למשא-ומתן.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

בסעיף 29 של התקציב מדובר על הוצאות לשיכון בתקציב 1976 ומצויין שם 5 מיליארד לירות לעומת 4.7 מיליארד ב-1975, כלומר, תקציב השיכון גדל, או שהוא באותו סדר גודל, אז מה חסר לך בתקציב המקוצץ הזה, עוד 2 מיליארד לירות?

שר השיכון א. עופר:

הפרש של 1.5 מיליארד, הוא בקושי להמשך הבניה

הקיימת.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

אז יגמרו את הבניה הקיימת ויתחילו חדשה.

שר השיכון א. עופר:

מתי יגמרו, בעוד שנה? אני ניסיתי להסביר כי אם אין לך רצף בעבודה, אין לך אחר כך פועלים להתחלות ואין לך קבלנים. זה כמו בריכה, אם לא זורמת ואם תהיה לך שנת בצורת ובשנה שלאחר מכן פי שניים גשם, השנה הפוריה שלאחר מכן לא עונה על נזקי שנת הבצורת. אני רק רוצה שיהיה ברור שלא נתחיל חשנה שום בניה חדשה ושהממשלה תדע את ההשלכות של העניין. חוץ מזה, כל מה שהממשלה תחליט, אני מקבל.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

במדיניות שהוצגה בפנינו יש משום צמצום הצריכה, בעיקר צריכת הפרט. יש חלוקה צודקת יותר של הנטל, אבל אין עידוד לייצור. אני מברך על הדברים שיש בתכנית הזו ואני מצר על הדברים שאין בה.

בסוגיית החשקעות בתעשייה, התכנית מבוססת על ההנחה האומרת שבשנים האחרונות גדל מלאי ההון בתעשייה (הדבר מבוטא בשני מקומות בתזכיר) - ולפי דעתי, ההנחה הזו מוטעית מ-א' עד ת'. הדבר מבוסס על מספרים ממוצעים, וזה דומה לאדם שרוצה לחצות נהר על בסיס עומקו הממוצע. ואני אומר זאת, משום שבכל הקריטריונים שאני בודק, מתברר כי החשקעות בתעשייה בארץ הן מצומצמות יותר מאשר בארצות המפותחות, ואם אני מסתכל פה לא רק על החשקעות, אלא גם פר-מקום ופר-ענף, אני חושש כי ללא שינוי, אנו נגיע לשוקת שבורה.

אני לא אלאה אתכם במספרים, אלא רק בכמה דברים. בארץ משקיעים בשנים האחרונות 1.5% בסך-הכל המקומות בתעשייה, ואילו בארצות אירופה משקיעים בממוצע 5%-6%. מלאי ההון בתעשייה בארץ לעובד הוא 11 אלף דולר, כאשר בארה"ב זה 33 אלף דולר, בגרמניה 24 אלף דולר, ובאנגליה - שכל צורתה הכלכלית באות כתוצאה מהקטנת החשקעות בתעשייה - מלאי ההון לעובד בתעשייה הוא 18 אלף דולר. כאשר שוב, בארץ זה רק 11 אלף דולר. אז בין שאתה מסתכל על ארצות מתועשות מפותחות - כמה הן משקיעות בתעשייה, ובין שאתה מסתכל כמה מכונות יש לעובד אצלנו ואצלם - בשני הקריטריונים האלה אנו מרעים את המצב. וכשאני מסתכל על מלאי ההון בארץ - איפה הוא, ומה החלוקה בענפים, הרי המצב הוא גם כן רע. למשל, בגליל החל בכל השנה צפונה ליוקנעם, בפריפריה של עכו - יוקנעם - בית-שאן, מושקע סך הכל 10.2% של מלאי ההון התעשייתי. כלומר, 10% מהמכונות התעשייתיות נמצאות בידי הפועל.

שר הדתות י. רפאל:

כמה אוכלוסיה יש שם?

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

אנו בונים שם שליש מכל מה שהשר עופר בונה בשיכון. כי תעסוקה בחקלאות אין שם, אז הענפים היצרניים הם החקלאות שהיא מצומצמת מאוד, כשיקר ההשקעה היא בחעשיה. כשאני מסתכל על ההרכב הענפי בגליל, הוא מורכב כך: 1. מזון; 2. טכסטיל; 3. אלקטרוניקה, מתכת וחשמל יחד - שבו מושקע סך הכל 6% ממלאי ההון בתעשייה בגליל, שהוא עצמו 10% מכל מלאי ההון בארץ. לפי דעתי, המסקנה האומרת, שהשקענו מספיק, ועכשיו אפשר להוריד את הקצב - זו מסקנה מוטעית, ואם נלך בדרך זו, אמנם לא נפגע בדבר בשנה הקרובה וגם לא בשנתיים הקרובות, אבל השאלה תתעורר כאשר הבשלת הפירות הללו תיכשל, וזה יהיה מ-1978 ואילך.

יש תיוזה אחרת האומרת - סיוע ליצוא בלבד - והתיוזה הזו, אף כי היא נשמעת יפה מאוד - אנו יודעים, כי הרבה דברים במבט ראשון נראים הגיוניים, אבל כשנחיל להסתכל לתוך המטריה, נראה כי התיוזה אינה נכונה. כי התיוזה אומרת - לסייע למפעל שמוצרו הם אקספורט, אבל אינך יכול לעשות יצוא בלי שורה שלמה של מוצרי תעשיית ביניים, וכך אוזן אינו יכול לייצא ירקות, בלי תיבות, ואני איני יכול לייצא גרבוני בלי נילונים לעטיפה ובלי קרטונים, ואני יכול לייצא פרי-הדר בלי בקבוקים ופחיות. לכן צריך לסייע גם באותם תחומים שאין לנו תפוקה דווקא, ולמוצרים שהם בעצם מוצרי יצוא עקיפים.

דבר שני, אם אנו רוצים לפתח אזורי פיתוח, אם לא נעודד גם ענפים אחרים, אלא רק ענפי יצוא, לא יהיו מקומות עבודה באזורי פיתוח. אם אוכל לעודד מפעל בקרית-שמונה, רק בתנאי שהוא יהיה מפעל יצוא, אז האפשרויות לסייע לקרית-שמונה יורדות פלאים. אז אמנם ישנו שם מפעל "גיבור" שהוא 80%

יצוא, ויש את "כיתן דימונה" כדימונה, אבל אלה לא ענפים שאנו יכולים לבנות עליהם לעתיד את עיקר המשק שלנו, ובני קרית-שמונה ודימונה, אם הם לא ימצאו מקומות עבודה מתאימים, הם לא יוכלו לחיות שם. וחברי ועדת חשרים לענייני פיתוח יודעים כי בכמה מהישובים הללו יש עליה שלילית. כך שאם רוצים לבנות מערכת סיוע של השקעות רק ליצוא, צריך לדעת, שאזורי הפיתוח רק בדרך זו, לא יוכלו לבוא על פתרונם. קשה לי להתחייב כי לאילת נוכל להביא רק מפעלים ליצוא, זה בלתי-אפשרי. ולהיפך, הראייה היא, שמפעל שעכשיו הורדנו לאילת, מפעל "כבילים" מחליף יבוא של 4 מיליון דולר לשנה.

ראש הממשלה י. רבין:

האם זה לא נמצא בקטגוריה הזו?

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

לא.

מר מ. ברונו:

באזורי פיתוח א', ההטבות החדשות תהיינה בדיוק

כפי שאתה אומר.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

אני מגיע עכשיו לחוק ולמרכיביו המוצעים, ואני מפנה את תשומת הלב, לא להחלטה, אלא למדיניות, כי החוק אם הוא יתקבל כמות שהוא, בלי שיפוצים, לפי דעתי, הוא ירתיע השקעות.

שנית, הוא מורכב ומסובך הרבה יותר מהחוק הקיים. אחרי הרפורמה, קיבלה ועדת חשרים לענייני כלכלה את ההחלטה הבאה, ב-6 באפריל: "בעקבות החלטת הממשלה אשר אימצה את המלצות הוועדה בראשות פרופ' ח. בן-שחר, להבטיח את ההיקף הכולל של הסיוע הניתן להשקעות הון ולפיתוח התעשייה, במיוחד באזורי פיתוח". ואני רוצה שחברי הממשלה ידעו - שאם לא יחולו שינויים לטובה בטיוטת החוק או הצעת החוק המונחת לפנינו, אין בהצעות הללו שום דבר עקבי. ומדוע? היום בשלה ההשקעה, החוק נותן מענק והלוואת פיתוח זולה: לאזור א' - 8%; לאזור ב' - 10% ולאזור ג' - 12%, בריבית בלתי-צמודה לפי ההשקעה. בשני המקרים הללו חלה הרעה גם במענק וגם בהצעה: במרכז הארץ, במקום 13% מענק - מוצע לתת אפס, באזור ב', במקום 20% - לתת 15% ובאזור ג' 13% מענק - מוצע לתת אפס, באזור ב', במקום 20% - לתת 15% ובאזור ג' להשאיר את ה-30% הקיימים. כך שבהלוואות בכל האזורים הללו חלה הרעה משמעותית בכך שקיימת הצעה להצמיד מחצית ההלוואה והקרן, כך שהריבית תגיע באזור א' - ל-15%, באזור ב' ל-17%...

שר השיכון א. עופר:

לפי קצב עליית האינדקס.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

בעברית פשוטה, באינפלציה של 20% באזור א' ישלמו 15%. ועל אינפלציה של 20% אני חותם לפחות ל-3-5 השנים הקרובות כשם שלפני שנה דיברו על 20% ואני קונה השנה ב-26%. ואני רוצה לומר לחברי הממשלה, שבשלב ההשקעה בתנאים האלה, אם משקיע במרכז הארץ נדרש להתחייב במלוא המחיר, ב-55% מההשקעה ואת ה-45% שאנו נותנים לו הלוואה להצמיד עד לתקרה של 15%, במרכז הארץ

זה חצי צרה, אבל אם מישו חושב שאדם ישקיע באזור פיתוח כשהוא צריך לשלם 15% ריבית, הוא טועה. אין דבר כזה בשום מקום בעולם. ולא רק שהפטנט של הצמדה לא עלה להלוואות פיתוח עד לתקרה של 15% ריבית, אלא שאני קובע כי לגבי שלב ההשקעה, ההצעה המוצעת מרעה את התנאים לחלוטין.

בשלב הפירות - לפי החוק הקיים הוא משלם עם המלוות 40% מס-הכנסה, כאשר לפי הרפורמה הוא ישלם 61% ויקבל זיכוי לפי אחוז היצוא שלו. מפעל שיעשה 100% יצוא יקבל זיכוי של 20%. כלומר, יגיע ל-4% מס, אך מפעלים שצושים 100% יצוא בארץ, אני יכול להראות על אצבעות יד אחת. כלומר, גם בשלב הפירות יש פה רעה. יש פה הצעה שבאה לעזור לאזורי פיתוח, ויש פה הצעה נוספת שבאה לעזור ליצוא. ההצעה שבאה לאזורי פיתוח אומרת: "יבוטל באזור פיתוח א' מס מעסיקים של 4% על השכר". ולגבי היצוא: הטבה נוספת של הפיכת חלק מההלוואה למענק, שוב כפונקציה מגודל היצוא. על כל 4% יצוא, 1% של ההלוואה הופכת למענק ל-4 שנים. כלומר, בשנה אחת על 4% יצוא מהתפוקה, אתה מקבל 1/4 מההלוואה שלך שהופכת למענק.

אז מה ששייך להצעה לסייע ליצוא, אף כי היא מסובכת לביצוע, היא מעודדת באמת יצוא. אשר לפיצוי לאזורי פיתוח, הדבר הוא בעל ערך שולי, כי 4% על השכר, אם השכר הוא רבע מהמחזור, זה 1% על המחזור, ומאחר ועל זה יהיה מס, זה שווה ערך לזיכוי של 1/2% במס. חוץ מזה שגם מעסיקים הוא מס זמני ויש פה הצעה שאם יבוטל המס, המפעלים באזור פיתוח א' יקבלו 10% תמורה, מענק כנראה, והמפעלים באזור פיתוח ב' יקבלו 50% מענק, במקום ויתור על 15% מס מעסיקים, כאשר הוא יבוטל.

או בשלב הפירות, מתי יקבל המפעל את ההטבות שיש לו היום? אם הוא יעשה 100% יצוא, אז באמת הוא ירד במס ב-40%, אבל אנו יודעים כי לבנות באזורי פיתוח על פיתוח אך ורק של מפעלי יצוא, זה היום בלתי-אפשרי, ומפעל שיעשה 20% יצוא, כפי שהוא מתקיים היום והוא מפעל מאושר באזור א', הוא ישלם 50% ומשלו מס. אם כן, אני קובע כי ההצעה הזו מרעה את תנאי הביצוע, גם

בשלב ההשקעה וגם בשלב הפירות, והטבלה המושלמת הזו, שנותנת שווה ערך בכל דבר כחלק מההשקעה הכוללת, היא לא גורם שהיזום ששב להשקיע מתחשב בו. הוא בא לראות מה צריך לעלות לו כשהוא ישקיע ואלו מסים הוא ישלם כשהוא ירוויח. זה לגבי הנקודה הזו.

לגבי האדמיניסטרציה והביורוקרטיה - החוק הקיים כבר מסובך, כשהחוק החדש יסבך אותו עוד יותר. בחוק הקיים יש מענק אחיד לאזורי הפיתוח, ברור לפחות, שאתה מקבל ונגמר. בחוק הישן יש שער ריבית קבוע, לפי האזור הארצי ויש מס הכנסה קבוע למפעל מאושר - 33% מכל מלווה, שזה שווה ערך ל-40% ואתה יודע שזהו זה. בהצעה החדשה - המענק נשאר קבוע, פחות מהיום, אבל נשאר קבוע, כאשר כל היתר משתנה מדי שנה, לפי האינפלציה, עם התחשבנויות כפולות ומכופלות, כאשר הלוואות הפיתוח, אם היא מוצמדת, חייבת להתאים מדי שנה, לאור האינפלציה. נניח כי זו קומפליקציה לא נוראה, אבל הפטור ממס עסקים מצריך חישוב, המשרד שלי יצטרך לקבוע מהו מרכיב העבודה במוצר, וכן יצטרכו לקבוע בכל מפעל, כמה צריך להויד לך וכן הלאה, כאשר גם הרעיון של הפיצוי ושל הפיכת המלווה למענק זה חישוב של 4 גורמים לפחות: המפעל יצטרך לדווח למשרד כמה אחוז מהתפוקה שלו זה יצא. המשרד שלי יצטרך לבדוק האם אכן זה כך. הבנק יצטרך לעשות חישוב לפי זה, כמה צריך להפוך למענק, והאוצר יצטרך לשלם לבנק את אותו החלק של המענק. אלו תסבוכות על תסבוכות. ואני רוצה לומר לכם כי מה שאני מתאר זה לא פליטון, זה כך. ויכול להיות שאין לנו מנוס, אבל אנו צריכים לדעת שהחוק הזה, אם מקבלים אותו כפי שהוא מוצע, זו תוספת מכבידה ביותר, גם על המפעל, גם על היזום וגם על האדמיניסטרציה שלנו אשר צריכה לבצע זאת. אני מוכרח לומר כי אילו היינו יכולים להגיע לחוק שאומר: יש בעצם רק שני מכשירים ומושגים שהם סטנדרטיים: מצד אחד - מענק; ומצד שני - שעור מס מופחתים - זה בעצם החוק שאני שואף אליו. אני יודע שהיום, בגלל הרפורמה, ענין המס הוא קבוע ואי-אפשר להשתמש במכשיר הזה בצורה מאסיבית. אגב, זה רק אצלנו. אין מקום בעולם שמעוניין בסיוע רציני בהגברת ההשקעות שלא משתמשים במכשיר המס. אפילו בארה"ב יש טקס-קרדיט שהיה 10% ועכשיו הוא 12%, ואינני מדבר על פורטו-ריקו, ששם המשקיע מקבל שחזור מכל המסים עד 30 שנה. אבל אצלנו זה המצב, יש רפורמה. יכול להיות שבחוק הבא,

בעוד X שנים נסייע רק דרך מענק ורק דרך מסים ולא יראה כי המדינה לא תסייע.

אנו עשינו קמפניה גדולה, ששר האוצר היה המנחה הראשון בה, להביא ארצה חברות אמריקאיות רציניות ויש התחייבויות לבוא ארצה ולראות. ואני אומר לפרוטוקול ולחברי הממשלה, כי כרגע שהם ישמעו על 61% מס ועל הלוואה, שזה-פקטור, תעלה להם בין 15%-19%, הם לא ישקיעו בארץ. שלא לדבר על כל מיני גופים ציבוריים שלחוצים מאוד בכסף וההלוואות הצמודות הורגות אותם. "כור" משלם ליום עבודה, 2 מיליון לירות על הלוואות צמודות. זה ליום ייצור. אז זו גם כן נקודה שאני רוצה שהממשלה תזכור אותה.

מה אם כן אני מציע? אני מציע 2 שיפוצים

בהצעות:

האחד - בתחום הלוואות הפיתוח - אני מקבל את העקרון של ההצמדה החלקית, מכל הסיבות, כולל הסיבות של הראייה הציבורית. אבל אני חושב שהגובה של 15% - 17% - 19%, זה ב-2%-3% גבוה מדי, גם באינפלציה שאנו צריכים לחזות אותה. זה אומר בבורר 15% באזור פיתוח א'. לכן אני מציע לא 15% - 17% - 19% ...

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

אתה מדבר על 3% ריבית וכן הצמדה?

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

12% - וזו קפיצה מ-8% ל-12%. באזור ב' עד 14%, ובאזור ג' - עד 17%. אני מדבר על גג ותקרה, שבאזור א' צריך להיות עד

שד האוצר י. רבינוביץ:

אתמול זה היה 12% - 14%.

שד המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

גם היום אני אומר: 12% - 14% - 16%. זו מודיפיקציה אחת.

הדבר השני בא לאפשר המשך החשקעות - ואני מודיע לכם, שגם בדברים האלה תהיה ירידה - ואני מציע שבאזורי פיתוח יינתן זיכוי מס למפעל כפי שברפורמה ניתן זיכוי מס לפרט. אני רואה זאת מוצדק ועיקבי עם הרפורמה. אני חושב שאם תושב בדימונה מקבל זיכוי על מס, כי הטלפון מדימונה החוצה עולה יותר, וכי נסיעה לבנק בבאר-שבע עולה יותר, ומשום שנסיעה לתיאטרון בתל-אביב עולה יותר, אותה הצדקה יש למפעל. נסיעה לסידורים בבנק עולה יותר, משום שמשרדי הממשלה נמצאים בירושלים ונסיעה אליהם או טלפון אליהם עולה יותר, וכך לגבי עמילי המכס אשר נמצאים במכס. אותו הגיון ואותו סידור תופס גם כאן. זה לפי דעתי הצידוק המוסרי. אם מכירים בזה שתושב באזור פיתוח זכאי לניכוי במס, אותו הדבר תופס גם לגבי מפעל.

שנית - זה גם נותן תשובה ליזם חוץ או פנים, כשאומרים: 61% פרוגרסיביים.

מר מ. ברונו:

מדובר על 52%.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

זו הצעה לשנתיים, אני מדבר על מעבר לזה.

מר מ. ברונו:

זה ל-5 שנים רצופות מרגע שהשקעת בתוך השנתיים עד קצה השנתיים. כלומר, זה 7 שנים מעכשיו.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

זה תיקון שהכנסתם בלילה, כי ב-14:00 בצהריים זה עוד היה 61%, ואני מבין על זה. לא ראיתי את התיקון, כי קשה לקרוא 80 עמוד תוך כדי דיבור, אבל אמרתי מראש כי אני מבין על הדברים הטובים.

עם זאת, אני אומר כי לאזורי פיתוח עדיין צריך להוריד את שיעור המס. יש לזה צידוק. בארה"ב המס המקסימלי הוא 48%, ואני חושב שאם אנו רוצים להיות במצב שמופעל, גם בלי יצוא, ילך לאזור פיתוח, אנו צריכים לאפשר לו רווחיות מתקבלת על הדעת וצידוק זה לגבי אזורי פיתוח לתושבים ומפעלים, נראה לי נכון ועיקבי.

זה באשר לחוק לעידוד השקעות הון.

עכשיו, לגבי כמה דברים קטנים אחרים שמופיעים פה בתכנית. יש משפט קטן אחד שאומר: "שער הריבית על הון חוזר, המכוון, יועלה". אני מבין כי אין פה הצעת החלטה כזו, ואנו מדי פעם מעלים זאת בדיונים בין בנק ישראל ובינינו ובין בנק ישראל ומשרד החקלאות. ואני רוצה לומר, כי לתעשייה שיש לה 40% ייצור לשוק המקומי, הון חוזר מכוון של 15% זה 300 מיליון לירות. כלומר, זו הדרך שלנו לספוג ממפעלי פיתוח. כלומר, במקרה הקיצוני הוא צריך לקחת לשם ביצוע העבודה 50% הון חוזר, בריבית הרגילה בשוק, כשאנו עוד מוהלים לו זאת ב-15%, משמע שההון החוזר עולה לו למעלה מ-20%. זה באזור א' פלוס. באזור ב' אנו נותנים לו 30%, כלומר, הכסף שלו החוזר עולה לו 22%.

אני לא מציע כי בענין זה תהיה החלטת ממשלה, אלא שאנו ובנק ישראל נשב ונדון בענין. כי אם מגדילים את היקף המימון, יש מקום להעלות את הריבית בהתאם. אם זה סטטי, אז אין מקום.

בתכנית הכללית - אינני רואה טיפול בשוק השחור של הדולר, ואני חושב שאנו צריכים להכניס זאת מאותן הסיבות של מוסר, צדק וחלוקת הנטל.

ראש הממשלה י. רבין:

מה זאת אומרת טיפול בשוק השחור?

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

כפי שאני רואה בתכנית הזו כמה סעיפים שהם "סטייטמנטס" והם דקלרטיביים, אני חושב שהנושא הזה לא פחות חשוב, מנהיגה לא פרועה בכבישים.

שר התחבורה ג. יעקבי :

נהיגה לא פרועה בכבישים זה חשוב מאוד ואני מברך את האוצר על כי כתב זאת ומקווה כי מחר זה כבר יתממש.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב :

אני לא מציע כי נהיה במצב שיגידו, כי העניין הזה אינו חלק מהמדיניות.

שר האוצר י. רבינוביץ :

זה כתשובה לתכנית הכלכלית שהגשנו.

שר התחבורה ג. יעקבי :

אני מברך על כך ואני מבקש כי זה כן יופיע בתכנית.

ראש הממשלה י. רבין :

לפני שבועיים היתה ישיבה עם שר האוצר, שר הבטחון, שר המשטרה ושר המשפטים, בעקבות מה שנתרחש בירושלים ובשטחים, ונקיבלנו החלטה להפעיל את כל המערכת המשפטית והחוקית לטפל בענין הזה, אבל הביצוע תלוי בכושר שלנו. יש החלטה בענין ירושלים ויש החלטה בענין השטחים, אך זה תלוי באפשרויות הביצוע.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

אני לא רואה זאת בתכנית. יכול להיות שזה ישנו. אטנח מאוד אם יעדכנו אותי. כמו-כן אינני רואה הצעות ממשיכות, מעשיות, ביצועיות, שיביאו להעברת עובדים לייצור. יש דיבורים אבל לא מעשים.

ראש הממשלה י. רבין:

יש בתכנית הזו הקפאת שכר היסוד בשירותים, זה הדבר המעשי העיקרי שאפשר לעשות.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

אני מברך גם על זה.

ראש הממשלה י. רבין:

רק שנעמוד בזה.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

אני מציע צעד נוסף, והוא החלטה שבמשרדי הממשלה ובגופים הממשלתיים, לא יקבלו עובדים מחתת לגיל 30. לא נפטר בגין זה, וגם לא נעביר בכוח, אבל מדובר על בחור צעיר או בחורה אשר מצטרפים למקום העבודה, אז, עד שבייצור לא יהיה לנו כוח העבודה הדרוש, לפי דעתי, נעשה טעות אם בחור או בחורה כזו יוכלו לבוא אלי למשרד במקום שילכו למקום עבודה יצרני. כאשר כאלטרנטיבה, אני מציע, תקופת שרות בעבודות יצרניות לאלה שמצטרפים למעגל העבודה. מי שטיים רפואה, שיהיה רופא תעשייתי. בינתיים יש מקום במעגל הייצור למהנדסים, כימאים, פועלים מקצועיים ופועלים בלתי-מקצועיים.

הדבר האחרון שאני רוצה להעיר לתכנית הכוללת הוא, שבסוגיית הסובסידיות, מוכרחים לבצע את התכנית שהתקבלה. בעיקר לגבי אותם מוצרים שאפשר כבר לעשות זאת, צריך לבוא בדברים עם ההסתדרות, שחשכים לביצוע מייד, כאשר בהחלט אפשר לומר שאת מחיר הסוכר אפשר יהיה להוריד לפי הנוסחה שגיבשנו.

כמה הערות לתקציב - איני רואה בתקציב, בצורה חד-משמעית את המגמה של הקדימות האומרת - צמצום בצריכה והגברה בייצור. אם אני מסתכל בתקציב הפיתוח, מה גדל ומה קטן, תקציב הפיתוח של הרשויות המקומיות גדל, של משרד הבריאות גדל (אני מדבר על תקציב נומינאלי, הכל במונחים שוטפים). תקציב בנייני הממשלה - גדל. תקציב הכבישים גדל מ-148 מיליון ל-175 מיליון. תקציב התקשורת גדל. היתר, כקורפוס דליקטי, לא גדל. אם תראו את תקציב התחבורה, הוא לא גדל, אבל זה סטטוס-קוו. מה קטן? - החקלאות והתעשייה. עשו לנו הפעם דבר יפה - מאחר וחברת החשמל עכשיו, מופיעה בתקציב הפיתוח תעשייה וחשמל, הסתכלתי במספרים, אז יש, או בתעשייה ירידה של 30%-40%, או בחשמל ירידה כזו, או בשניהם יחד ירידה של 20%-25%. זו הערה כללית לתקציב. אני חושב שהתקציב הזה הוא לא עיקבי עם הצרכים שצריך לחאם. ואני מוכן להיות גלוי לגמרי - אם בתקשורת מחכים היום כך וכך מאות אלפי אנשים לטלפון, יצטרפו אליהם עוד כמה, כאשר הקדימות בתוך התקשורת צריכה להעשות כך שזה ששייך לתשתית, המטק לא יסבול, אך מה ששייך לבן שלי המחכה לטלפון, הוא יחכה מה שהיה מחכה בלאו הכי, פלוס עוד שנה או

שנתיים.

אשר לתקציב משרדי: מחקר ופיתוח תעשייתי - זהו נושא שירידה בו תהיה בנפשנו כאשר כל פיתוח המשק שלנו תלוי בו. ובנושא זה בשנה הבאה, יש לנו פחות כסף נומינאלי מאשר בשנה זו. ולפי דעתי, רק בשנים האחרונות חלה תזוזה בנושא זה, וכן בברור, חסרים 30 מיליון לירות כסכום מינימום שצריך לתת.

באשר לפיתוח שטחים - מדובר על פיתוח הגליל והנגב, כלומר, על 2 מרכזי תעשייה בגליל, מרכז תעשייה אחד בנגב ועוד מרכז אחד במעלה-האדומים. כאשר מתוך רצון לצמצם את הביורוקרטיה לקחנו את כל הטיפול עם מנהל מקרקעי ישראל, הרשויות המקומיות, הגוף האקולוגי - מהיום לממשלה, וכאן - לפי התקציב - אין לי כסף להמשיך זאת. במעלה-האדומים היו חשנה 10 מיליון לירות, אז התחלנו בעבודה, והנה בתקציב הבא, אין לשם כך גרוש.

"החברה הכלכלית לפיתוח ירושלים" - גם כן תצטרך לרדת מאוד. תקציב לקרנות המשלמות להתיישבות העובדת אין לנו. בקרן ההלוואות לקידום היצוא - חל צמצום. תמיכה לתעשיות עתירות ידע - אין לנו, וכך גם בקרן ערבויות. בכל אלה יש ירידה ריאלית, נומינאלית של עד כחצי.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

אבל סך הכל, התקציב שלך גדל.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

התקציב הרגיל, כשבחוף זה ישנה התמיכה בייצור, שצריכה לגדול לפי סדר גודל של גידול הייצור וסכסוד הריבית. וצריך לזכור שיש הבדל בין ההלוואה והריבית הריאלית. אבל בתקציב הפיתוח אצלנו חלה ירידה,

התקציב היה 690 מיליון לירות ועכשיו הוא 680 מיליון לירות. כלומר, יש ירידה נומינאלית של 10 מיליון לירות, אבל ריאלית, זה 30 מיליון לירות אם אין כסף. אני מקבל את הדין, אך אני לא מקבל את הדין בצורה שבה מסייעים לזה, ואנו בהחלט רוצים לעשות ולסייע לזה. אני לא מתווכח. אני אנצל את האופציה שניתנה לבוא בדברים עם האוצר. אני לא מתווכח, רק חשוב לי שתדעו מה זה אומר בפיתוח התעשייתי - המחקר והפיתוח יצטמצמו. פיתוח אזורי הפיתוח יצטמצם, וכן יצמצם הפיתוח הניזון מדברים אחרים כמו קרנות המשלמות להתיישבות העובדת וקרנות הייצור.

שר המטרה ש. הלל:

יש שדים שאיש לא דיבר איתם ולא פגש אותם, ולכן ההנחה שביום ראשון הבא נשכח, נדבר ונצביע היא לא מעשית. ואני לא מדבר רק בענייני המשרד שלי, אלא גם בענייני רווחה. אינני רואה כל אפשרות לסכם במשך השבוע את הנושא, ואם ביום ראשון הבא נסכם ונצביע, אינני רואה כל אפשרות ריאלית שאוכל לומר על מה פה מדובר. כך אי-אפשר לעשות זאת.

ראש הממשלה י. רבין:

מה אתה מציע?

שר המטרה ש. הלל:

צריך לתת אפשרות לשדים לדבר, להעלות בעיות, או שיחליטו ששר האוצר מבצע את כל העניין בעצמו.

שר הפנים י. בורג:

ובכן, אני רוצה לומר, כי אני לא מקנא באלה שהביאו את ההצעה לכאן, ואני מקווה שכאב להם, אבל יש להניח כי לשרים כואב עוד יותר. ואני רוצה להשמיע כמה דברים מסביב לענין, מתוך התמרמרות מסוימת - וזה לא משום שהעיתונים כתבו כי חשדים יהיו ממורמרים, כי אינני יודע האם הם התכוונו לאותם שרים שהם דיברו איתם או להיפך. בכל-אופן, אינני מחכה לקבל את ברכתה של העיתונות, אם כי, לפי עיתון אחד, ביום ששי דיברו עם משל...

שר האוצר י. רבינוביץ:

אני מודיע כי לא דיברו עם משל.

שר הפנים י. בורג:

אני קראתי בשני עיתונים, בהם היה מדובר על הפרוצדורה של איך עושים זאת ואיך בשנה זו ננהל את הענין. ואחרי ששר המשטרה אמר מה שאמר, אני מניח כי ההערה שלו נולדה מאותו מקור. ואני מתכוון לכך, שאנו קוראים בעיתונות בנוגע להצעה שההצמדה תורד ב-10%, ואחר כך בעוד 20%. כל זאת עוד לפני שהשרים עצמם יכלו להתייחס לנושא, מתוך השיחה שהיתה מקובלת תמיד.

עכשיו, למה אני אומר את הענין הזה מתוך מרידות והתמרמרות - אני לא מוכן להסכים לכך, שבתענית אסתר אני מודיע על דעת שר האוצר כי מעלים את המסים המוניציפאליים, ואילו במוצאי פורים אני נקרא לתל-אביב לישיבה דחופה עם השלטון המקומי שמגמתה לבטל את ההודעה. והנה היום, אני קורא שוב בעתון כי הולכים להעלות את המסים המוניציפאליים. אני חושב שלא יכול להיות דבר כזה, אני לא מסכים לכך.

שר האוצר י. רבינוביץ:

יש לך על מה להתלונן, ובצדק, אבל לא בנקודה זו. כי אם עצרנו את העלאת המסים בעיריות, עצרנו לגבי שנה זו, אבל לא התחייבנו לגבי 1976. הענין פתוח מאפרייל ואינני מבין על מה אתה קובל.

ראש הממשלה י. רבין:

יש הרלפות במדינה.

שר הפנים י. בורג:

אני מתלונן על 2 דברים:

שהיתה צריכה להיות עיקביות מסויימת וגם היא היתה צריכה להיות מחושבת מקודם. כי לפני שנה יכולנו להעלות את המסים, בעוד שחשנה יהיה הרבה יותר קשה. מה עוד, שאם אתה הולך להוריד את רמת-החיים, ואם למישהו יהיה חשש או תקווה, אני מבטיח לך שראשי השלטון המקומי ידאגו לכך שלא תהיה העלאה במסים. ואני מביע כאן השגות, לא רק שלי, אלא גם של כמה מראשי השלטון במדינת ישראל, שבדרך-כלל, הם רוב די רחב של המפלגות השונות. ושוב אני אומר - כשהציבור יכול היה לשלם, מנענו את העלאת המסים, ואילו עכשיו, כשאנו באים אליו עם מספר גזרות, האם גם זה יהיה בתוך הנדוניה?

וכן, אינני מוכן לקבל כל דבר שהאוצר אומר. אתה מדבר על הלוואות של הוצאות ארגוניות וגם אני קורא: הוצאות ארגוניות שונות - משרד המסחר והתעשייה עלה ב-80%, מינהל מקרקעי ישראל עלה ב-80%, משרד הדתות עלה ב-50% ומשרד הפנים ב-28%. באשר לנסיעות לחו"ל - הוצאות משרד החינוך עלו ב-40%; משרד הבריאות - ב-50% ומשרד הפנים ב-7%. אני קורא זאת מתוך סטטיסטיקה שהכינתי ואשר אמסור אותה אחר כך לשר האוצר והם יכולים בשבוע הבא להתייחס לכך

ולחזק את ההיפך.

ראש הממשלה י. רבין:

מאין הסטטיסטיקה הזו?

שר הפנים י. בורג:

זה מתוך התקציב שאושר ומתוך השוואה עם משרדים

אחרים.

ואני ממשיך וקורא בענין הציוד והריהוט המשרדי - הוצאות משרד החוץ עלו ב-50%, משרד החקלאות - ב-30%, משרד הפנים - ב-14% וכו'. וכאן אני דורש מאנשי האוצר - אם יש לכם מדיניות מסוימת, שהיא תהיה שווה, ולא יכול להיות, שמשום משרד הפנים לוקח את הדברים די ברצינות, כשבאים פתאום להכרעה די חריפה ועמוקה, מי שהיה קורקטי אשתקד, משלם השנה פעמיים.

ואני לא מסכים לניידות עובדים דרך פיתויים בתנאים. פקיד אחד אצלי נמצא בברוגז, כי הוא אינו מקבל 8,000 קילומטר, כאשר במשרד האוצר הוא עשוי לקבל ג'וב מקביל עם הקילומטרז' הנ"ל פלוס 400 לירות תוספת בוש... אז, או שיש שוויון בינינו או לא? אני לא מסכים לכך. הרסו לי, במקרה כזה, מחלקה שלמה.

עכשיו, אני רוצה לומר - לפעמים, תוך כדי התעוררות חלקית נולדות תכניות, ואחר כך, או שהן מתפוררות בביצוע או שמתברר שלא שמנו לב ומישהו אחר צריך לשלם עבורנו. כמו למשל, 120 מיליון הלירות שהוחלט עליהן בענייני חינוך מנקודת מבט של רווחה. אז היום, משרד הבריאות לא בונה, העיריות מפתחות לחשקיע, הפקידים באים ומציעים לעיריות כסף, ומה שמתורגם אצלנו בתור פעילות, בעיריה זה מתורגם בסעיף פקידות. לפני כמה חודשים נולדה תכנית

הזנה כוללת בת מאות מיליונים לירות, והביטוח הלאומי פתח ביוזמה, אבל איפה אנו חיים, איפה המוסד שצריך לפתח יוזמה בתוכנו?

שר העבודה מ. ברעם:

רק עתה עושים חקר על זה, עוד לא הגישו תכנית.

שר הפנים י. בורג:

אני מקווה שזה ישאר בגדר של חקר.

כי עובדה, מורידים כאן את התקציב המתפורר של משרד הפנים. למשל, תקציב הכבאות צריך להיות חשנה מסביב ל-20 מיליון לירות, ואני מודיע כאן, במסגרת ועדת חשדים לענייני בטחון, כי התקן הוא בלתי-מספיק. בזמן שאנו צריכים לפי חישובינו, ל-3,000 כבאים, התקן הוא מסביב ל-800. בשנה שלמשטר האזרחי, יכול להיות מתוך שיקולים נכונים, יש קרוב ל-1,000 תקנים במסגרת קבע. ואני מוכן להודות שזה נחוץ, אבל אם מדברים על ענין חישובים בטחוניים, גם ענין הכבאים הוא חשוב, ואם הוא 20 מיליון לירות מתוך 65 מיליון הלירות של תקציב משרד הפנים, אנו איננו יכולים להגן על ההצעה הזו.

עכשיו, שתיים-שלוש הערות כלליות...

ראש הממשלה י. רבין:

אולי חשדים יתייחסו גם לנקודה העיקרית, שהיא - סך הכל גובה התקציב - מאין מכל זה אפשר יהיה לקחת?

שר הפנים י. בורג:

השאלה הזו ידועה לי.

שר התחבורה ג. יעקבי:

תן את התשובה הקלאסית: "מן הגורן ומן היקב".

שר הפנים י. בורג:

כמה הערות כלליות:

קודם-כל, אינני יכול להסכים להצעה שנמצאת על נייר זה ושעל כמה חלקים ממנה הצבענו. כי בין היתר אני רואה כאן: "יידקו הליכי העבודה במשרדי הממשלה לצורך ייעול עבודתם". (זה התפקיד של ועדת האוזנר?) ו"ראש הממשלה ימנה האישיות שעליה תוטל הבדיקה". כל הכבוד, אינני רואה מהי ההגדרה של האישיות ב-"ה" הידיעה, אבל אינני מקבל את זה. נניח לרגע קט, כי זה השר בלי התיק. אינני מוכן לקבל ששר בלי תיק, שהוא בכל-זאת לא בלי עמדה פוליטית, יגיד לי איך אני צריך לנהל את המשרד שלי. ואם לא מדובר בשר, אלא בגנרל, אני בוודאי לא מוכן לכך. יש דפוסים מקובלים. ואני לא מוכן שאנו נחליט במסגרת הממשלה כי משהו יערוך את הבדיקה מעבר לדפוסים המקובלים. בתוך דפוס האדמיניסטרציה, הבה נשב ונדרן, אבל בצורה נכונה. ואני מוצא לחובה לומר את ההערה הזו בתור שר די ותיק מסביב לשולחן זה, כשאינני יודע האם אחרים יעלו זאת.

עכשיו, אני רוצה לשאול עוד 2-3 שאלות. אני הייתי מבקש שאנשי האוצר יביאו לנו לשיבה הבאה פירוט של איך הדבר הזה מתורגם על האדם הממוצע - איש עם אישה ושני ילדים. מה יהיו הוצאותיו ממשכורת ממוצעת באשר לתחבורה, שכר לימוד, תרופות, מים, חשמל, דואר, וכמה חודשים אחרי ביטול

סובסידיה א' או ב'. לפני שאני מצביע על חלק מהדברים, אני רוצה לראות כיצד הדבר הזה נראה.

ראש הממשלה י. רבין:

זה ייראה כבד מאוד.

שר הפנים י. בורג:

השאלה היא - כמה כבד?

ראש הממשלה י. רבין:

השאלה היא - מה האלטרנטיבה?

שר הפנים י. בורג:

אינני פטור מלשאול כיצד הדבר הזה ייראה אם מתרגמים זאת למעשה. זאת בלי להתייחס לשאלת מחיר הדולר, שיש לו השפעה. אני חושב שכל החישוב של 8.50 הוא נחמד מאוד, אבל הוא שוב הזמנה לשוק השחור. בכל מדינה בעולם בה יש פער גדול בין המחיר הרשמי לבין המחיר הבלתי-רשמי, זו הזמנה לשוק שחור.

שר האוצר י. רבינוביץ:

מה תציע בכל-זאת, בניגוד לכל השרים, איך

גומרים את העניין?

שר הפנים י. בורג:

יש לי הערה אחת יחד עם שאלה - אינני מוכן לקבל את הרעיון של אי-קבלת צעירים מתחת לגיל 30. כנראה שברוח הקודש היתה ידועה כבר ההצעה שהציע השר בר-לב, כי הממשלה תציע שפיטורי עובדים מתחת לגיל 30 ייקבעו לפי הצורך ובהתחשב במצב הסוציאלי של העובד. הרעיון הזה היה באוויר כבר כמה ימים ואני מתנגד לו מכל וכל. כי אני חושב שזו שאלת חיים ומוות למנגנון המדינה באם הוא רוצה למשוך כוחות טובים. כי כבר היום, כל סקטור אחר מלבד שירות המדינה, מושך אליו הכוחות הטובים יותר, אפילו בנק דיסקונט, כאשר אדריכל טוב אינו בא אלינו; מהנדס טוב אינו בא אלינו - אם כי לאוצר יש דווקא מערכת של כוחות צעירים וטובים - ואסור לדעתי לחסום את הזרם של כניסת כוחות צעירים אלינו, כי כל זמן שהבחור צעיר ועדיין לא נשוי, הדבר בהחלט ימשוך אותו לירידה לחו"ל. אל לנו למנוע את הזרם, שהוא בלאו-הכי טיפין-טיפין, של כוחות צעירים ורעננים לשירות המדינה. כאשר מי שגמר כלכלה באוניברסיטה ילך לתנאים טובים יותר כשאתה משלם פחות במשרדי הממשלה מאשר ב"גיבור".

ראש הממשלה י. רבין:

עובדה שחסרים בתעשייה.

שר הפנים י. בורג:

אנו קיבלנו כאן נייר על 60 אלף מחוסרי עבודה. שר האוצר, כל המספרים הללו צריכים באיזה מקום להיות מתורגמים לביטויים של הווי ארצי מסויים. האם בתוך מספר כזה יש מעקב מהי המשמעות באופן גיאוגרפי - האם זה בנגב? בגליל? או בתל-אביב ובתי? מה אחם יכולים לומר על המספר? ואינני שואל האם נוכל לעמוד במתח החברתי של רבבות רבות של מחוסרי-עבודה, אלא גם, מהי ההשלכה הגיאוגרפית?

ראש הממשלה י. רבין:

אם ירצו ללכת לתעשיה, יש פתרון לענין.

שר הפנים י. בורג:

אז אין מספר של 60 אלף. אבל אם המספר הזה עומד, יש שאלה של מתח חברתי וחלוקה גיאוגרפית, ותתעורר השאלה של הצורך לפטר, ראשית-כל, פועלים ערביים - אבל על זה נצטרך לדון בקונטקסט אחר.

שר העבודה מ. ברעם:

הם מתפטרים בעצמם.

שר הפנים י. בורג:

אתה חושב שטוב לי כל כך כשאני קורא בעתון כי בנצרת עילית מתארגנים להתנתק מנצרת תחתית?

ראש הממשלה י. רבין:

אני מקווה שאתה לא מבכה על כך ש-8,000-10,000

עברו מיהו"ש לירדן.

שר הפנים י. בורג:

אני לא התנגדתי לכך.

שר המשטרה ש. הלל:

כמה הערות בתור שר משטרה, ולבסוף, משפט אחד בתור יו"ר ועדת השרים לענייני רווחה חברתית.

בתור שר משטרה לא נשאר לי הרבה יותר מאשר לדווח כאן, מהי בעצם משמעות התקציב. כאשר אני לא כל-כך מברך על הדבר הזה, שיושבים פה בעצם במין חידון מוזיקאלי, ותודה לאל שיש פירוט של הדברים, אבל אני מצטער מאוד, זו לא שיטה של עבודה שעכשיו זה מוצג בפנינו ואנו נצביע על כך ביום ראשון הבא. אני יודע מה פירוש הדבר לנהל בירורים עם שר האוצר, ושר האוצר, תוך שבוע צריך לשבת עם 15 משדדים.

אני רוצה לשבח את חוש ההומור שהיה בהצגת הדברים, כשמצד אחד, שר האוצר סיים את דבריו כך: "תכנית הרוצה להקיף את המערכת הכלכלית-חברתית כולה לא תהיה שלמה אם לא נעסוק גם באורחות חיים. כאשר ננקטים צעדים להקטנת הצריכה הפרטית, יש משנה חשיבות לשיפור איכות החיים, דפוסי ההתנהגות ברשות הרבים ועוד. אף כי טיפול בבעיות אלו חורג ממסגרתה המוגדרת של התכנית המוגשת כאן, מוצע כי הממשלה תדון בתחומים הבאים של איכות החיים: עידוד ההתנדבות הציבורית, אכיפת החוק ברשות הרבים בתחומי הנהיגה הפרועה, הלכלוך, הרעש, הגנת הצרכן ועוד. באמצעות טיפול וארגון נכונים ניתן לשפר ולתקן דברים רבים המכבידים על חיי היום-יום של האזרח, גם במסגרת האמצעים המצומצמים העומדים לרשותנו". ואני לא אדבר על בעיות בטחון פנים - אליהן התייחסתי הרבה מאוד בשנה זו, ודיברנו הרבה והרבה לא קרה.

ראש הממשלה י. רבין:

אבל הפלוגה מאבו-רודס באה?

שר המטורה ש. הלל:

אני רוצה להציג כמה מספרים. כאשר אפשר כמובן להגיד, שאם לא תהיה עבודה, לא תהיה עליה, אבל אם יהיו פיצוצים בשדה-תעופה, או מקרי רצח ואונס, גם תיירות לא תהיה. ואני אתן כמה מספרים: רצח ונסיונות לרצח - ב-1974 - 109; ב-1975 - 176; (עוד לא גמרנו את השנה), זו עליה של 61.5% תוך שנה אחת. שוד - ב-1974 היו 203 מקרים; ב-1975 - 256 מקרים, עליה ב-26%; אנו הגענו כבר למצב כזה, שכל יום, פרט לשבתות וחגים, יש מקרה שוד. קטטות והפרעות ברחובות - ב-1974 - פחות מ-2,000; השנה - 2600 - עליה של 38.8%.

ראש הממשלה י. רבין:

זה כולל הפגנות?

שר המטורה ש. הלל:

לא. אני מדבר על שליפת סכינים והכאה. וגם בתחום ההפגנות עוד צפוי לנו משהו בשנה הבאה. באימים - מ-2,000 ב-1974 ל-3,500 ב-1975; כלומר, עליה של 75% - זו עליה ברמת הטמפרמנט. בגרימת נזק לרכוש היתה עליה מ-7,300 ב-1974 ל-9,000 ב-1975, כלומר, עליה ב-24%. והמדובר הוא ב-11 חודש מול השנה שעברה. כלומר, אפשר להוסיף עוד 10%. הפרת הסדר הציבורי - מ-11,700 מקרים ב-1974, ל-15,600 מקרים השנה. כלומר, עליה ב-33%. עבירות נגד הגוף מ-8,600 ב-1974 ל-11,400 ב-1975 - עליה ב-32%. עבירות מרמזה - מ-6,000 ב-1974 ל-7,700 ב-1975, כלומר, עליה ב-28%. בעבירות כלכליות יש עליה ב-11%.

עכשיו, באשר לעבירות מרמה, בשנה האחרונה הגדלנו את הצוות פי 10. היו לנו 13 איש, עכשיו יש לנו 130 איש. וכל תביעה משפטית נגד אדם שהרוויח 50 מיליון לירות באיזה מקום בצד, זה אומר סוללה טובה ביותר של עורכי-דין לפני המשפט, בתוך המשפט ולאחריו. כל זאת, מבלי לדבר על סוגי העבירות הפוליטיות אשר הכרנו השנה. אשר ח. בר-לב נכנס עכשיו - אני זוכר אילו טענות היו כלפי המשטרה על כך שפיזור אותה קבוצה שהיתה בסבסטיה, לקח רבע שנה יותר מדי משום שהתעכבנו.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

אני זוכר כי באותו ערב, היינו 3-4 שרים תקועים כשעה וחצי בכנסת, מבותרים.

שר המשטרה ש. הלל:

אינני יודע איפה היית תקוע שעה וחצי, אבל מרגע שקיבלנו אישור לפנות, כיוון שזה לקח קצת יותר זמן, כבר היו טענות ומענות. ואני רוצה להוסיף לזה כי בתחום הכלכלי, החברתי והפוליטי, אני צופה בעיות כבדות מאוד.

עכשיו, יש נעלם אחד ששמו: ערביי ישראל בשנה הבאה. הנעלם של השנה הבאה הוא: סכסוכים בין יהודים לערבים ובעיות ערביי ישראל. ואם אני לוקח את נושא הטרור ואלימות ערביי ישראל ומוסיף לכך את הבעיות הכלכליות והפוליטיות - אני חושב שיש חוש הומור בהצעה לקצץ את תקן המשטרה ב-700 איש, זאת לאחר שכבר קיצצנו בתחום זה השנה, ופירוש הדבר, שצריך ב-1.4.76 להגיע לכך שנפטר, קודם-כל 700 איש מהמשטרה. כי לפי הכתוב כאן עלינו להפסיק לגייס מה שכבר אושר; הווה אומר, 400 איש ולפטר 300 איש. ביחד זה 700 איש, וזה אחד הדברים הבלתי-הגיוניים ביותר שאני רואה במציאות הזו. ואני אומר זאת בכל הרצינות. אנו הולכים למצב כזה שלא יהיה שקט ברחוב ובבתי-הקולנוע.

והוויכוח הוא לא רק ברחוב, כי יש היום בידי הציבור לבנות חבלה וכמויות עצומות של נשק, והמקרה הקטן הזה עם הטילים באבו-סנן, גם כן מעיד על משחית ואינכם יודעים כמה קשים יש כשצאים לטפל במקרה כזה.

עכשיו, כאשר מדברים על תכנית שצריכה להביא לפליטת אנשים מהשירותים שיש שם אבטלה סמוייה - והמדובר הוא באלפי אנשים - חשבתי שאולי בהזדמנות זאת תהיה לנו היכולת לגייס למשטרה אנשים טובים, שיאפשרו לנו לחיות בארץ הזו. ולפעמים אני חושב שאני עושה שטות כשאני מתנדב להכנס לדברים. חשנה התחלנו לטפל בנמלים. אם נצא מזה, יגנבו מכולות שלמות. ברוך השם, אנו נמצאים במצב שאנו מחילים לטפל בדברים האלה, ואז אני בא ושומע את ההפתעה - לקחת ולהוריד את התקן שמאשר היום, כולל ההגדלה שצריכה להיות חשנה ושישבונו עליה בתחילת חשנה עם רה"מ. והגענו בענין הזה לפשרה, וצמצמנו תקנים, אז עכשיו אנו צריכים להפסיק לגייס אנשים ולהגיע להקטנת תקני המשטרה ב-700 איש. ויש בעיות בכבישים, בעיות של רצח וכל הדברים שעליהם מדברים היום.

ומה בעצם יעשו האנשים המפוטרים מכל-מיני מקומות עבודה - ויש שם בחורים טובים. והמשטרה זה מקום עבודה שהנקודה החשובה בו זה האדם הטוב שיבוא לעבוד, מבלי שיהיה צורך להשקיע בו הרבה. אפילו כדי להעתיק אדם לעבודה טכנית, צריך להשקיע בו יותר מאשר במשטרה. ואני רוצה שיהיו אנשים שיעצרו את האלימות ושנוכל לטפל בענין העבירות הכלכליות. ואיך מטפלים בזה? גם על-ידי אמצעים וגם על-ידי כוח-אדם טוב, בעיקר אם הולכים לקראת שנה כל-כך קשה. אנו נמצאים כבר שנים במצב של נרדפים, כי אין לנו היכולת להתמודד עם כל הבעיות האלה. חשבתי כי בשנתיים האחרונות תהיה איוו שהיא הקלה ושאפשר יהיה לשקם את עצמנו - כי כל פלוגה שמעבירים מיהו"ש מורידים במשחית גם מימי המילואים - והנה אני בא לישיבת הממשלה ויש לי הפתעה - לאחר בירור יסודי מאוד עם שר האוצר, שברק ואישר וקיצץ, עם מה שקיים, להגיע בחקן לקיצוץ של 700 איש - זו באמת הפתעה. ואני מחר צריך ללכת לכנסת ולענות על 10 הצעות לסדר-היום, כאשר ממש אנסו אותי ללכת לשם - ואני צריך לבוא ולומר - חברים יקרים, אני יכול להבטיח לכם כי בשנה הבאה יהיה יותר גרוע. ואני יודע שראש הממשלה ישאל: מהו הפתרון?

ראש הממשלה י. רבין :

אני הייתי מציע כי מהמשמר האזרחי יועברו 400

תקנים למשטרה.

שר המשטרה ש. הלל :

בכל המשמר האזרחי אין 400 תקנים מלאים.

ראש הממשלה י. רבין :

אני מדבר - תקציבית, לא אישית.

שר המשטרה ש. הלל :

גם תקציבית התקנים לא מלאים. יש חלק שעובדים חצי יום, ואם מדובר על כל התקנים ומדובר על החתך של כל המשמר האזרחי, כולל רכב ונשק, זה בקושי 400 תקנים מאוישים. אלא אם פה מדובר על בוכלטריה.

ראש הממשלה י. רבין :

זה לא בוכלטריה, זה תקציב.

שר המשטרה ש. הלל :

אם הכוונה שלנו היא להגיע חשנה לקיצוץ בכוח המשטרה ובכוח משמר הגבול, אנו לא יודעים על מה אנו מדברים. כי אין להעלות על הדעת שאנו נהיה בין הגורמים בהם אפשר יהיה לחתוך חלק מכוח האדם, אלא להיפך, שאנו נהיה בין הגורמים בהם אפשר יהיה לקלוט חלק מכוח האדם, שאני מקווה שייפלט ממקומות בהם הוא לא מועסק כהלכה. אני מציע כי ניגש לדברים האלה באופן הגיוני ונוסיף על כוח-האדם מהאנשים שייפלטו, וניגש למלא את הפלוגות החדשות המיועדות לנמלים ולכטחון פנים. זו ההצעה שיש להראות אותה ביום ראשון ובינתיים לסכם אותה עם שר האוצר.

עכשיו אני רוצה לחזור אל הבעיות הכלכליות וביניהן, הבעיה של הדולרים השחורים של מזרח ירושלים, לילינבלום. וכאן כולם יושבים ומקבלים החלטות, אבל אני רוצה לדעת על מה מדברים. אנו הולכים עכשיו לקראת ריבוי העבירות הכלכליות, ואם יש מי שחושב שזה פחות עבודה לטפל בהן, אני מודיע לכם שזו עבודה כפולה ומכופלת לעומת העבודה בפורץ מסכן. ואם אנו מתכוונים לקראת אותה מציאות שתוצר כתוצאה מיישומה של התכנית, לבוא ולצמצם צמצום אפקטיבי, אני חושב שיש לבדוק היטב את העניין לפני שבאים ומדברים על אותם תקנים מקוצצים, מה עוד שזו הפעם הראשונה שאנו עומדים בפני יכולת לאיש אותם. ואני מצטער מאוד, אינני יכול להתייחס להצעה הזו כהצעה בדוקה, עם כל הכבוד למי שהכין אותה.

גם מבחינת העיתוי לא היה זמן להתייחס לתכנית. החומר נמסר ביום ששי אחה"צ למנהל המשרד שלי והוא טלפו אלי בלילה ואמר: "מדובר בקיצוץ של 700 איש", ולא היה לי פנאי להתווכח על הנושא.

הערה:

לגבי העניין של הרווחה החברתית: (ואני רואה את עצמי חייב חוב מוסרי לוועדה ולציבור): אנו באנו וקיימנו ישיבה וראש הממשלה בא ואמר כי לא יהיה דיון בממשלה, מבלי שהדברים ייבחנו בוועדת חשרים

לרווחה חברתית. אני חשבת כי זה דבר בעל משקל. כי אם אתה הולך לתקופה של הקלות ופיזור לכולם, אז אין צורך בשום תאומים, אבל אם אתה הולך לתקופה של קשים, אז כל קושי קטן ביותר מצריך תאום בין שר האוצר, שר הסעד, שר העבודה וכו'. ואנו ידענו זאת ופנינו לשד האוצר בענין זה, ויש עוד ערפול תקציבי, ובמשך השבוע הקיים, מאחר והתקציב כבר מוצג היום ויש צורך לבררו עם כל המשרדים, זה לא יהיה מעשה נכון לקיים על סמך כל הבירורים, דיון בוועדת חשרים לענייני רווחה חברתית. לדעתי, זו לא גישה רצינית לטפל בענין הזה.

שר התחבורה ג. יעקבי:

אני הייתי מבקש ששר האוצר יבחן את האפשרות להעמיד את התכנית הכלכלית - ואינני מדבר על התקציב, אלא על גישת התכנית על קוויה וחלקיה השונים - על בסיס של 3 שנים במקום שנתיים. אני יכול לנמק בהרחבת הרעיון. אני סבור כי הדבר הזה הוא חיובי, כמעט אקוטי, אבל לא אנמק זאת מתוסר זמן. אני אומר זאת עכשיו, על-מנת ששר האוצר יהיה מוכן לכך לגבי הישיבה הבאה.

שר האוצר י. רבינוביץ:

אני אבחן זאת עם החברים.

שר התחבורה ג. יעקבי:

מונחות פה - תכנית כלכלית והצעת תקציב - ואלה 2 אלמנטים שונים, שאמנם משתלבים זה בזה מבחינת האלמנטים הרלבנטיים, אבל התכנית הכלכלית היא לשנתיים, בעוד שהתקציב הוא לשנה.

ראש הממשלה י. רבין:

השאלה נשאלה, שר האוצר ביקש רשות לבדוק זאת, וזה ייבדק.

אני מבקש מהאוצר, עם כל ידיעת הקושי, להתפנות בכל-זאת ולשבת עם המשרדים השונים, ולקבוע לוח זמנים, על-מנת שהדבר ייעשה בצורה יסודית.

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

הדבר לא ייגמר בשבוע, לכן אני מציע כי בשבוע הבא נחליט על מסגרת בלבד.

ראש הממשלה י. רבין:

יכול להיות שזו תהיה המסקנה, אבל משלב זה, הצעת האוצר היא, שתהיה פגישה עם המשרדים, וכדאי שיהיה כבר היום או מחר בבוקר לוח-זמנים לכך.

לידיעת הפורום - אני ביקשתי משר האוצר כי נקיים דיון וקיימנו דיון עם משרד הבטחון, והפערים הם גדולים מאוד, במושגים של מעל ל-3 מיליארד לירות.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

סך הכל, או רק במטבע מקומי?

ראש הממשלה י. רבין:

במטבע חוץ, לא אמריקאי, ההפרש הוא 50 מיליון דולר. יחד עם זאת, נתבשרנו, כי בשנה הבאה יהיה קושי לקבל 150 מיליון דולר חופשיים. לא מובטח לנו ורואים קשיים ובעיקר, לא מנקודת ראות הממשל, אלא מנקודת הקושי להעביר זאת בקונגרס. בכלל, הכעיה שלנו תהיה בקונגרס, שלא תהיה אשלייה פה. עם הממשל הגענו להסכם והוא מוכן לעמוד בזה. הקושי הוא, שצמדי הסיוע לישראל הגיעו לממדים מאוד לא פופולאריים בציבור האמריקאי. וכל הנאומים היפים בקונגרס, לא מעידים על כלום; המבחן יהיה בצד המעשי.

שד האוצר י. רבינוביץ:

אתה מוסר שהפער בינינו לבין הבטחון הוא מעל ל-3 מיליארד. אני רוצה לומר כי אני רואה כל אפשרות לתרוג מהמסגרת הכוללת, אלא אם כן הממשלה תהיה מוכנה לדרדר את המשק. דיון ענייני על החלוקה בפנים, בבקשה, אבל מעבר לזה, אני חושב שאנו מתדרדרים לאבדון. ואני מצאתי לנכון לומר את הדברים, כדי שהחברים ידעו בדיוק היכן אנו עומדים.

ראש הממשלה י. רבין:

בהצעה פה, יש גם המלצות למנעים עם ההסתדרות, וגם על זה אני רואה עוד מאבקים גדולים מאוד; לגבי שבר היסוד בציבור, לגבי קביעת שעת עבודה נוספת בתחומים מסויימים וביטול שעות הקיץ - כל הדברים האלה הם עדיין בתחום החלטה, שבדי לעמוד בתקציב צריך לאשר אותה. כלומר, כל הזמן מדברים על הצורך לעשות משהו, או אם יש למישהו הצעה איך להגדיל את הכנסות הממשלה ל-86.5 מיליארד לירות, אני מוכן לשמוע.

שר המטורה ש. הלל :

אני חושב שאנו צריכים להעלות את תקרת המס, אין

לנו מיפלט מזה.

ראש הממשלה י. רבין :

צריך לשקול כמה זה יתן, למול איזה נזק.

שר המטורה ש. הלל :

כמו-כן יש ללכת למלווה חובה, להבטחת הצמדה

ריאלית ולריבית מלאה.

ראש הממשלה י. רבין :

אבל לפני כל אלה, שר הפנים תבע פה בצדק, להראות
איך זה משחמע לגבי תוספת העומס על המשפחה הבודדת.

שר המטורה ש. הלל :

אני מדבר על התקרה הגבוהה, לא על המשפחה

הממוצעת של השר בורג.

ראש הממשלה י. רבין :

מה זה תקרה גבוהה?

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

10,000 לירות בחודש.

שר המשטרה ש. הלל:

אני מציע באופן פורמאלי ביותר גם מלווה חובה.

שר האוצר י. רבינוביץ:

חברים, אנו חייבים להכיר את העניין בצורה הרבה יותר עמוקה. ב-1972 נטל המסים על הציבור מההכנסה הלאומית היה 51%; ב-1975 הוא הגיע ל-63%, ואילו ב-1976, עם מה שאנו מציעים: עם מס-ערך-מוסף וביטול הסובסידיות, אנו מגיעים ל-70% מההכנסה הלאומית. לא נשמע בעולם דבר כזה! בארה"ב זה 31%-38% - אנו לא יכולים למתוח יותר את העניין.

מר א. גפני:

בתקציב הזה יש 5.5 מיליארד דולר תוספת נטל על

הציבור.

ראש הממשלה י. רבין:

זה 1.5 מיליארד העמקת גביית המס.

שר האוצר י. רבינוביץ:

ה-5.5 מיליארד זה מחוץ ל-1.5 מיליארד. ב-70% נטל מההכנסה הלאומית נמצא כבר הכל, ואסור לנו לשאוף ליותר, אלא רק לקיצוץ מבפנים ולחיות מזה שיש לנו.

ראש הממשלה י. רבין:

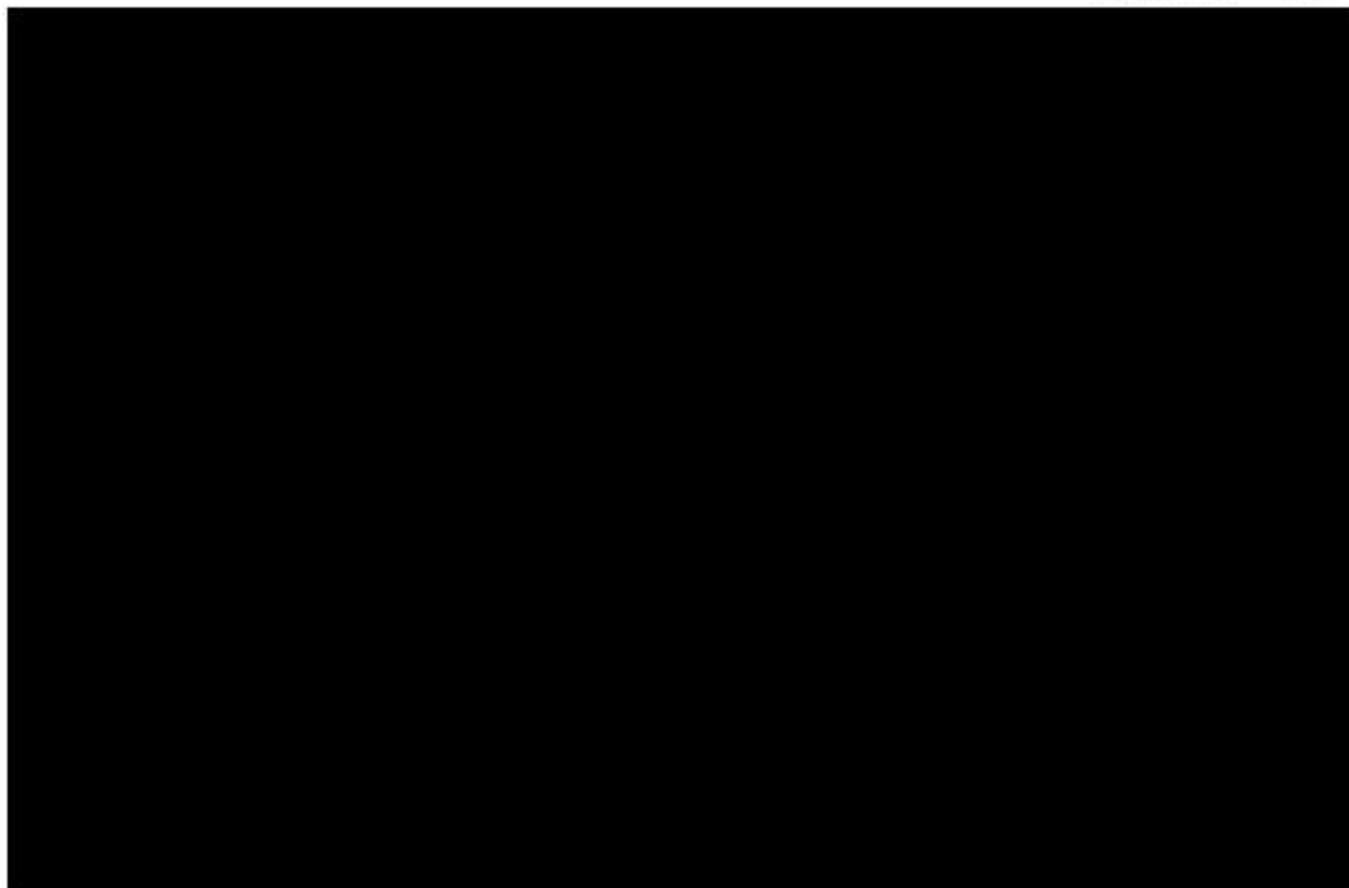
ואם נביא בחשבון את מה שקורה השנה לעומת שנה שעברה, זה 7 מיליארד לירות יותר תשלום חובות.

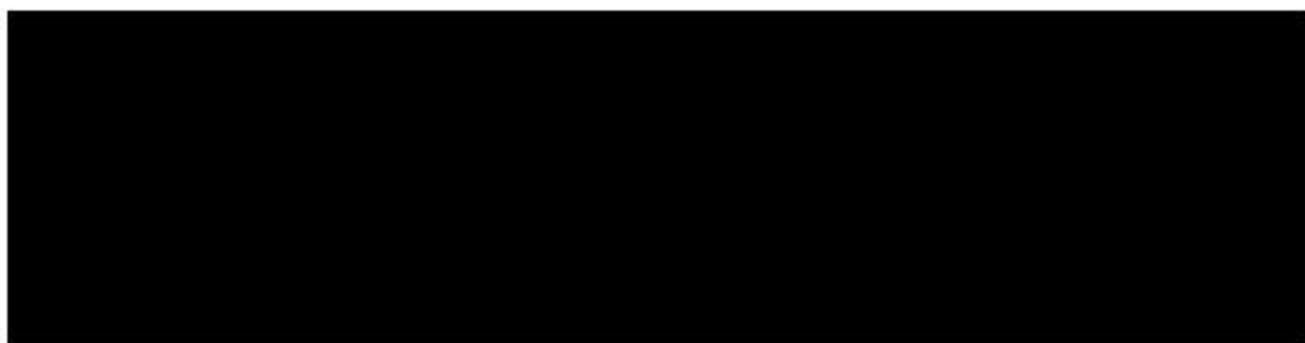
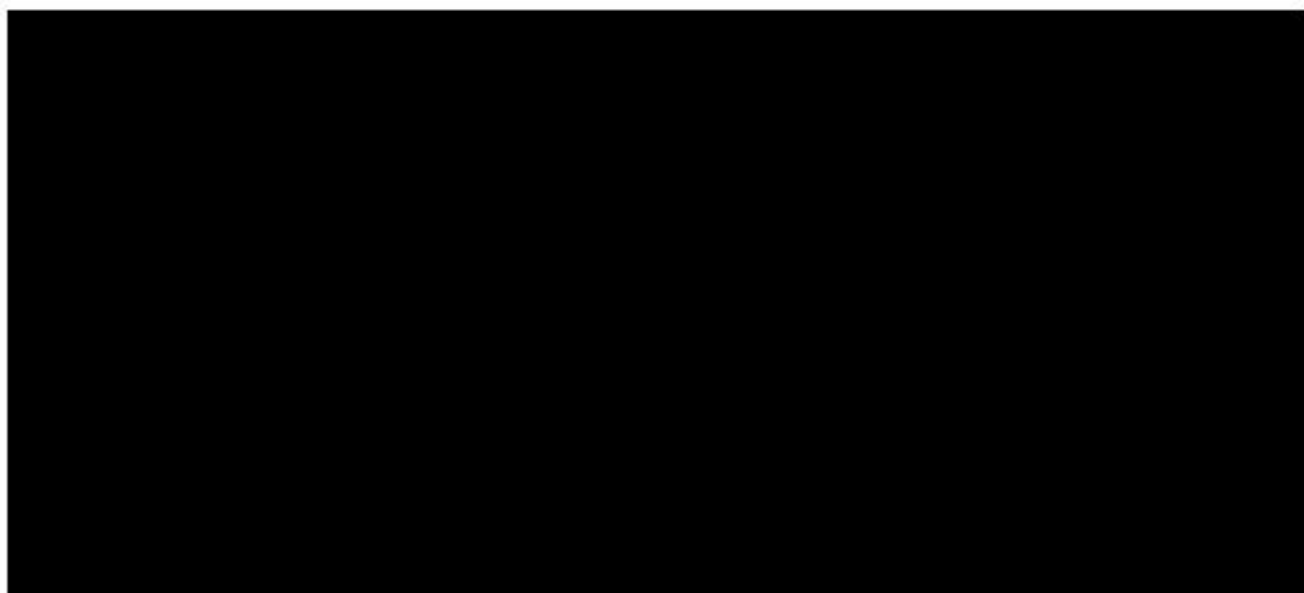
שר החינוך והתרבות א. ידלין:

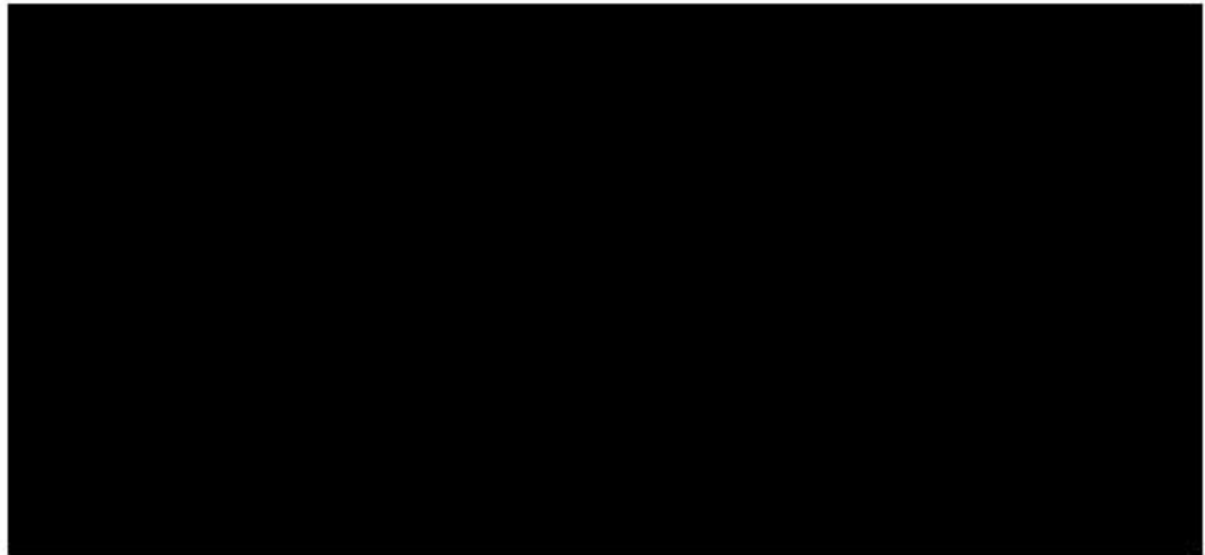
מכל מקום, אם הכוונה של שר האוצר היא שאין טעם לקיים פגישות עם השדים והמשדדים השונים, אז אין טעם.

שר האוצר י. רבינוביץ:

לא שאין טעם, אני רק מדגיש שאת ה-86.5 מיליארד הממשלה יכולה לחלק איך שהיא רוצה, אבל מעבר לזה, אין טעם ללכת.

278. מכירת נשק

ראש הממשלה י. רבין:

חברת סרטי "נח" בע"מ מתכוננת להפיק בישראל מערבון בשם "ונדטה" בשיתוף עם חברה איטלקית. לצורך ההסרטה חייבים לייבא מאיטליה את כלי הנשק, אשר יהיו בשימוש הבלעדי בחקופת הפקת הסרט.

מר אריאל רושקו, מייצג לצורך זה את חברת "סרטי

נח" בע"מ.

(מקריא את הצעת ההחלטה כלשונה והיא מתקבלת).

מ ח ל י ט י ם :

בהתאם לסעיף 2 (ב) לחוק כלי היריה, תש"ט - 1949, לאשר למר אריאל רושקו, לייבא 20 רובים צבאיים (וינצטור) ו-3,000 כדורי בלאנקס (חסר קליע) עבור הרובים, ולייצא אותם לאחר גמר הפקת הסרט.

./.

279. איכות הסביבה בישראל, 1974 - דו"ח שנתי מס. 2

שר הפנים י. בורג:

אני רק מבקש את דו"ח הוועדה האקולוגית לאשר להעביר לוועדת הפנים וחשירותים.

מחליטים :

להעביר את דו"ח שנתי מס. 2 על איכות הסביבה
בישראל, 1974, לדיון בוועדת השרים לענייני פנים, שירותים ואיכות הסביבה.

הישיבה ננעלת.